

Amurgul maharajahilor

- Cite un rajah în fiecare punct cardinal
- „Nizamii” între Alexandru cel Mare și Vasco da Gama
- Jules Verne și „beguma” din Ragginahra

Părea de necrezut că privilegiile feudale întemeiate pe trei mii de ani de superstiții și teroare să poată fi suprimate în câteva secunde, prin hotărârea luată de o femeie.

Totuși, așa a fost.

În ziua de 7 septembrie 1970, Indira Gandhi a semnat decretul prin care se anulează subvențiile plătite de stat și privilegiile ultimilor maharajahi din India.

Gestul acesta lapidar, înscris în istoria contemporană a emancipării poporului și statului indian, nu trebuie socotit o victorie fără luptă. Dimpotrivă. El este împlinirea unui lung șir de grele bătălii juridice, politice și — mai cu seamă — psihologice, date de făuritorii republicii independente a Indiei moderne împotriva para-grafelor prăfuite din niște legi uitate, împotriva uzanțelor dăsuete și a numeroase prejudecăți.

Veniți din adâncurile istoriei, revendicând descendența directă din sferele divine, dar neputându-și justifica existența pe pământ în vreun fel oarecare, rajahii și maharajahii Indiei, cu haremurii și maharane, cu tigri îmblânziți și elefanți dresați, cu lăzi cu pietre scumpe sau numai cu imitații de perle, dispar acum sub orizontul vieții. La ultimul recensământ (din 1969) erau 560, de diferite dimensiuni. Prin luna iulie din anul curent mai trăiau 552. Cu fiecare deces casta princiară ce stăpânea întreaga Indie scade la număr, pentru că „titlurile de noblete” au încetat de a mai avea vreo valoare și nu mai pot fi „arborate” nici măcar pe cărțile de vizită.

O POVESTE CARE ÎNCEPE ACUM 3000 DE ANI

De unde porneau și ce anume erau „privilegiile” și „subsidiile” împotriva cărora s-a ridicat majoritatea opiniei publice indiene?

Povestea începe — așa cum spuneam — cu vreo trei mii de ani în urmă. Imensul „subcontinent” indian, pe suprafața căruia locuiesc astăzi aproape trei sferturi de miliard de oameni (numai Republica India avea, la 31 decembrie 1969, 523 893 000 de locuitori) era populat pe vremea aceea de triburi cu o relativ înaltă cultură spirituală, întreținută de casta șefilor religioși, dar cu o viață atît de mizerabilă încît se putea compara numai cu viața animalelor din junglă și păduri, alături de care trăiau.

Cu aproximativ un mileniu și jumătate înaintea erei noastre, subcontinentul indian a fost invadat de alte triburi, venite de pe platourile înalte și din munții uriași ce delimitează peninsula în partea de nord-est. În migrație, acele triburi, formate de o populație pe care istoriografia o numesc „aria”, au adus, firește, obiceiuri, tradiții și credințe rudimentare specifice popoarelor de păstori munteni.

Împletite cu zestrea spirituală a indigenilor, aceste credințe au dat naștere unor dogme care nu constituiau propriu-zis o religie, ci încercau să fie un cod de comportare morală, de organizare socială și de cunoaștere filozofică a naturii, formulat în versuri și reunit în „Veda”, cartea imnurilor sacre, întemeiată pe concepția deistă, conform căreia natura se confundă cu o divinitate atotcuprinzătoare, omniprezentă dar neincorporată în vreo formă fizică oarecare. După migrația triburilor ariane, imnurile vedice, remaniate, au așezat imediat sub divinitatea aceasta abstractă o trinitate oarecum mai apropiată de viață, formată din Brahma-creatorul, Vișnu-păstrătorul și Siva-distrugătorul, în grija cărora era dată omenirea pe-atunci cunoscută.

În desfășurarea povestirilor despre maharajahi, vom mai avea prilejul să ne reîntîlnim cu brahmanismul și cu efectele acestei dogme spirituale asupra

vieții sociale din India^{*)}. Deocamdată, ne vom opri la un detaliu, un fel de normă de organizare administrativă a vieții din India antică, în care se vede preocuparea șefilor de triburi de a-și asigura dominația asupra populației.

Invocînd vreo cîteva imnuri vedice și sprijinindu-se pe autoritatea înțelepților preoți „brahmani”, care treceau drept „magi ai luminii”, șefii triburilor din India centrală au instaurat un sistem de monarhie cu două „etaje”, orientată după punctele cardinale. În centrul acestui sistem trona, ridicat deasupra tuturor muritorilor, „marele rege al regilor” — maharajahul. Pe domeniul lui, pe care avea dreptul suveran de a-l delimita el însuși, după poftă și putere, domneau, spre cele patru puncte cardinale, alți patru „regi mari” — de fapt ceva mai mici — intitulati **rajahi**, vasali ai suzeranului suprem.

Din embrionul acesta de organizare cardinală, pe jumătate mistică, pe cealaltă jumătate militară și fiscală, s-au născut, s-au înmulțit și au domnit maharajahii din India. Întinzîndu-și dominația spre nord, spre apus, spre răsărit și mai ales spre sudul peninsulei, trecînd peste apa mării în insula Ceylon și peste fluviul Bramaputra în Indiile occidentale, maharajahii au devenit, de-a lungul veacurilor, un fel de instituție pe care poporul, încovoiat sub presiunea psihologică a doctrinelor obscurantis-

^{*)} Brahmanismul este religia predominantă în India, avînd circa 366 000 000 de adepți. Cu toate că a pierdut mult din dogmatismul riguros practicat timp de aproape o mie de ani înaintea erei noastre, brahmanismul — căruia i se mai spune și hinduismul — menține împărțirea oamenilor în patru caste ereditare: brahmanii (preoții cultului), kșatrii, vașia și sudria. În afara acestor caste ar rămînea „necurații” și „paria”. Viața socială modernă, care cîștigă rapid un loc din ce în ce mai mare în India, tinde să anuleze aceste „ierarhii” religioase.

Maharajahul de Jaipur, unul dintre cei mai bogați feudali din India, în ținută de ceremonie, cu șiraguri de perle, diamante și rubine

Maharajahul din Baroda, fotografiat la doi ani, cînd s-a suit pe tron

te, o socotea „de drept divin” și nu avea puterea să o mai conteste.

CASTE ȘI SUBCASTE

Grupati în formații de cîte cinci, maharajahii și rajahii lor vasali au împărțit pămînturile peninsulei într-un număr neștiut de latifundii, asupra cărora și-au impus stăpînirea absolută, considerînd totul — fiare, plante și oameni — în aceeași categorie de proprietate particulară, supusă dreptului regalian de viață și de moarte. Timp de un mileniu, maharajahii și-au cimentat puterea, în condiții obscure, paraistorice. Tot ce se știe despre acele timpuri provine din imensa producție de poeme religioase, apologetice, în care preamărirea lui Brahma și a trinității sale divine se amestecă, abil, cu proslăvirea maharajahilor locali și a careului de regi-subalterni.

Străvechea Veda, prelucrată și amplificată de preoții-poetii ai cultului brahman, devine un fluviu uriaș de filozofie scrisă în limba sanscrită și cizelată în versuri a căror frumusețe a servit drept model tuturor poeziilor lumii antice.

Dar printre rîndurile lor sublime, cele două mari epopei indiene, **Ramaiana** și **Mahabharata** (250 000 de versuri) precum și gigantica povestire versificată **Purana** (un milion cîncisute de mii de versuri) introduc în viața poporului indian ideile de renunțare, de penitență, continuă, de autoflagelare, în numele cărora personalitatea omenească dispăre, omul devine ascet, iar sărăcia și mizeria sînt ridicate la rangul de dogmă purificatoare. Pe aceeași cale subtilă a poemelor religioase, apare împărțirea oamenilor în caste. Deasupra, dominînd cu înțelepciunea lor inaccesibilă, al cărei secret stă în faptul că numai ei înțeleg limba sanscrită a poemelor și știu să descifreze taina alegoriilor și a metaforelor, tronează preoții, brahmanii. Casta următoare era formată din slujitorii înarmați ai rajahilor și brahmanilor. Veneau la rînd negustorii, meseriașii, vinătorii și vătafii marilor domenii regale. În sfîrșit, oamenii de rînd, care abia mai știau dacă formează sau nu vreo castă. Ei se resemnau să muncească la rînd cu animalele și să ofere stăpînilor plocioane din ce în ce mai scumpe, după rangul și bogăția celui ce binevoia să le accepte.

„INTUȘABILII”

Sistemul castelor era etanș și ereditar. Nu se admiteau decît mariajele „endogamice”, adică numai între bărbați și femei din aceeași castă. Pînă și relațiile sociale elementare erau supuse unui cod strict. Salutul se făcea într-un anumit fel, cu anumite cuvinte rezervate fiecărei caste. În general, contactele sociale se limitau între o castă și alta, imediat următoare, fără a se trece peste ordinea ierar-

hică. Ființele omenești venite mai tîrziu în așezările indiene, după formarea castelor, nu puteau aspira decît la muncile murdare, în medii pestilențiale, degradante, infecțioase, din care cauză membrii castelor superioare refuzau să-i vadă altfel decît de la distanță și se fereau să atingă pînă și vîșmintele lor mizerabile. Astfel s-a născut „subcasta” „intușabililor”.

De la oamenii aceștia condamnați la sărăcie pe viață și pînă la opulența rajahilor nu exista nici o cale de acces. Tot ce produceau „intușabilii” în schimbul cîtorva smochine uscate și a unui ulcior cu apă, tot ce adunau meseriașii și negustorii, trecea prin miinile lacome ale slujitorilor înarmați, spre brahmani și maharajahii. Era o lume feroce, în care animalele sălbatice se bucurau de mai mult respect decît oamenii, pentru că „se știa” că în fiecare tigr și urs — ca să nu mai vorbim de maimuțe — se afla sufletul unui om în „transmigrație”, conform doctrinei „revelatorii” a metempsihozei.

Trecerea prin categoria animală era determinată de încălcarea de păcate a oamenilor. Neștiutori și chinuți, sărmanii membri ai castelor inferioare, „paria” și „intușabilii” nu așteptau să devină mai mult decît niște vietăți tiritoare, în timp ce brahmanii erau vulturi iar rajahii — elefanți.

Atît de adînc se implantase în mintea vechilor indieni aceste doctrine încît pînă și maharajahii credeau în ele. Se povestește că unul dintre ei, bogat ca-n basme, își chema servitorii în fiecare ajun de sărbătoare și le dădea o tipisie de aur pe care se aflau pietre scumpe. „Marele rege” le poruncea să o așeze în adîncimea pădurii tropicale din jurul palatului, spre a servi ca hrană aleasă, pentru tigri și șacali. Nimic nu-l făcea pe maharajah mai fericit decît faptul că a doua zi dimineața, cînd se ducea cu alai în pădure, găsea tipisia goală, semn că tigrii — și mai ales șacalii — savuraseră prețioasa mincare oferită de el.

Multe și puternice furtuni au trecut peste India. De la „mausimul”, vînt aspru și uscat din lunile de iarnă, Magha și Phalguna, pînă la marele vînt de vară, din lunile Asadha și Sravana, în urma căruia vin ploile și revărsările de ape. Asemenea acestor furtuni, care spală și usucă pămîntul fecund al Indiei, lăsîndu-l neschimbat, au fost și revărsările de neamuri care căutau în peninsula vetre și ogoare mai generoase decît munții sterpi din care coborau. Populația indigenă, urgisită, și fără apărare, căuta sprijin împotriva noilor stăpîni pe la curțile întărite ale maharajahilor, cărora le sporeau mereu puterea și bogăția. Timp de alt mileniu, în lumea aceasta lipsită de noțiunea timpului trecător, popoarele Indiei n-au avut istorie.

Mai tîrziu, cînd neamurile înarmate din platourile persane și din Macedonia și-au început expedițiile spre India, istoriograful lor au simțit nevoia să povestească ceva despre pămîntul pe care-l descopereau. În lipsa

„Elefantul de paradă” al unui maharajah: baldachin, coroană, colții de fildeș tăiați și împodobiti cu brățări de aur și argint, brățări la picioare și picturi pe trompă...

O reporteră a revistei „Paris Match” a obținut autorizația de a vizita „apartamentul rezervat” femeilor în palatul maharajahului din Jaipur, cu condiția să nu fotografieze. Trezind peste consemn, ea a scos din poșetă un aparat-miniatură și a început să facă poze. „Maharani”, soția legală a maharajahului și „șefa haremului”, a observat gestul indiscret și a strigat colegelor sale: „Acoperiți-vă fața!” Ea însăși a făcut imediat gestul de „apărare rituală”, dar două femei au întîrziat. Fotografia astfel obținută este un document foarte rar, pentru a cărui publicare maharajahul a cerut despăgubiri.

altor date, au recurs la mitologie. Așa s-a putut afla că India a fost atacată și cucerită mai întâi de zeul Bachus, apoi de voinicul Hercule, care ar fi adus de-acolo ideea poemelor homerice. Uimiți și fermecați de splendorile găsite în cetățile-palate ale maharajahilor, povestitorii perși și elini au fost convinși că pe acolo a trecut și Semiramida, strălucitoarea regină a Babilonului, încarnare a luxului și desfriului în literatura antică. Toate mărturiile privitoare la curțile maharajahilor și la templele cioplite de brahmani direct în piatra munților și colinelor sînt pline de extaz.

Soldatii lui Darius I, „fiul lui Hystaspe”, care a năvălit în India cu cinci secole înaintea erei noastre, n-au mai vrut să plece din acea țară a minunilor și vreo cițiva dintre ei au întemeiat principate, proclamîndu-se vasalii ai lui Darius și închinînd a 20-a satrapie a imperiului persan. Vreo două duzini de maharajahi actuali pretind, de altfel, că descind de-a dreptul din neamul lui Darius și păstrează rămășițe din fastul zgomotos și multicolor al regilor persani.

Prin palatele poleite cu aur, divizate în nenumărate iatace, căpșute cu imense covoare de mătase și parfumate cu fumul străvezii al unor ierburi rare, arse în cădelnițe de filigran, a fost găzduit și Alexandru cel Mare, macedoneanul, între anii 330 și 325 dinaintea erei noastre, la capătul expediției sale în India. Iubitor de lux, cuceritorul și ostașii săi au fost captivați de splendorile și viciile, de bogățiile și de lenea maharajahilor, uitînd ambițiile lor militare.

Maharajahii au nădăduit că Alexandru cel Mare le vine în ajutor, spre a-i proteja cu vestitele sale „falange” împotriva deselor incursiuni ale triburilor de munte și ale țăranilor răsculați și răzbuunători. De aceea, rînd pe rînd, de-a lungul Indului, apoi spre sudul peninsulei, maharajahii, cu trena lor de maharane și de prințesori dauriți, s-au grăbit să-l întîmpine pe cuceritor cu ofrande copioase, rezervate numai zeilor. Caravane interminabile de elefanți drapați cu podoabe de aur aduceau la cartierul lui Alexandru pe „marele rege al regilor”. Porus din Pandjab — supus după lupte grele, dar cu atît mai darnic — și pe maharajahii din Taxile și Abyssore.

Ca de obicei, însă, maharajahii țineau sub rochiile lor complicate și grele de fir, pumnalul foarte ascuțit. Îndată ce au aflat de moartea lui Alexandru într-un palat din Babilon, caravanele de elefanți și-au pus seile de război, iar un maharajah vestit prin violența și cruzimea lui, legendarul Șandragupta, a nimicit garnizoanele macedonene.

UN ACT DE REVOLTĂ

Mare lucru n-a însemnat victoria aceasta pentru poporul indian. Aceiași prinți venali și sîngeroși și-au continuat satrapiile,

perpetuînd aceeași mizerie, recomandat de data aceasta nu numai de preoții cultului brahman ci și de noii lor rivali, călugării budiști, a căror influență creștea vertiginos în toată peninsula. Fundat în veacul al șaselea î.e.n. de un rajah înțelept și bun, Gautama Budha, din ținutul Bihar, de pe cursul inferior al Gângelui, budismul era un act de revoltă efectivă, nu numai spirituală, împotriva brahmanismului degenerat de la curțile princiare. Brahmanii, înfeudați multiplelor categorii de rajahi, întrețineau ritualuri misterioase și superstiții umilitoare, pentru a delimita cit mai bine castele religioase și nobiliare și a interzice poporului orice altă aspirație decît sclavia. Împotriva acestui ritual excesiv, budismul însemna protest și refuz de supunere, dar dogma profesată de budiști, aspră și vehementă la început, și-a pierdut curînd virulența, rămînînd doar o nouă doctrină a contemplației, pură și înțeleaptă, totuși zadarnică în lupta surdă de eliberare a servilor din maharajate.

Încă un mileniu obscur peste India. Brahmanii se ucideau în lupte confuze cu budiștii, regii cei mari prosperau și se înmulțeau, odată cu regii mai mici. Se crede că aproape o mie de principate și de regate își împărțeau pămîntul peninsulei, pînă prin al optulea secol al erei noastre. Atunci a început o nouă și nemărginită revărsare asupra Indiei, aceea a popoarelor arabe, războinice și fanatice, care aduceau cu ele religia puternică a islamismului. Ca mușonul au trecut oștile islamice pretutindeni. Le-a oprit doar excesul de căldură umedă din sudul extrem, din ținutul Dekkan, stăpînit de oameni, dar mai ales de tigri și de șerpi uriași.

Sub sabia noilor stăpîni, maharajahii au ingenunchat, cu aceeași abilitate suplețe pe care o moșteniseră de la strămoșii lor ce alergau la curtea lui Alexandru. De data aceasta au fost gata să-și schimbe și religia, pentru a-și conserva privilegiile. S-au prefăcut, aproape toți, în mahomedani, adepți fideli ai Coranului, începînd, firește, cu introducerea poligamiei la palat și încercînd o mică dar importantă revizuire a preceptelor lui Mahomed, anume refuzul de a prohibi alcoolul, așa cum se recomanda de la Mecca. Aur, pietre scumpe, haremuri cu femei de toate neamurile, băuturi și parfumuri provocatoare, fructe dulci și mîncăruri picante oferite de maharajahii învinși — narghilele cu fum de hașîș ori alte arome perfide, aduse de învingători, cam aceasta era atmosfera la curțile maharajahilor convertiți de Islam. Pentru a rupe cu tradiția formală, pseudoreligioasă, au început să-și schimbe și denumirile. Nu mai puteau rămîne rajahi. Deveneau „nizami”, maharajahii erau „nababi”, soțiile lor, ajunse directoare de harem, se numeau „begume”...

Peste musulmanii din India au venit oștile lui Tamerlan, ai cărui urmași au întemeiat imperiul lui Mogul cel viteaz. Năvălitorii făceau și refăceau regate, princi-

pate și feude, pentru a storce cit mai multe dădii și bacșisuri. Nababii plăteau, oprindu-și partea lor. Susținută de fertilitatea mediului natural, populația principatelor își continua, în mizerie abrutizată de superstiții, puternica expansiune demografică datorită căreia subcontinentul indian avea de pe atunci regiuni cu mare densitate umană. Cițiva maharajahi independenți din valea Gângelui și din jungla din sudul peninsulei își numărau supușii cu milioanele. Se spune că aveau nu și le mai puteau număra, de aceea nopțile de vară și le petreceau strecurîndu-și printre degete rubinele și smaragdele, diamantele și perlele adunate în lăzi mari de aur, ferecate cu argint.

Au rămas vestiți, pentru rezistența lor împotriva islamismului, maharajahul brahman din Delhi, orașul cel mai mare și mai puternic din India de acum o mie de ani, și maharajahul de Bedjapur. Brahman zelos și în același timp haiduc de drumul mare, rajahul Sivaji, domnitor peste un ținut de mlaștini, întocmise o cavalerie ușoară și hărțuia vecin după vecin, nimicînd curțile, furînd haremurile și je-fuînd podoabele. Cînd și-a adunat unul din cele mai mari și mai puternice regate, s-a promovat, cu de la sine putere, maharajah de Bedjapur, apoi și-a comandat propria lui statuie în mărime naturală, firește, turnată din aur pur.

APARE

VASCO DA GAMA

Cam acesta era tabloul Indiei cu rajahii săi, în „Anno Domini” 1498, cînd a debarcat pe coasta de răsărit portughezul Vasco da Gama. Cu el începea de colonizare „europeană” a peninsulei și, cu ajutorul europeanilor, o eră nouă și prosperă, tot pentru maharajahi.

Portughezi, spanioli, francezi, englezi, olandezi, germani din compturele hanseatice și ruși din firmele patronate de țări au practicat față de India două feluri de invazii: una de forță, cu armele în mîini, alta, de seducție, cu casele de bani. Cel dintîi „regat” cucerit cu ambele metode și devenit colonie portugheză a fost al maharajahului de Bedjapur, urmat de rajahul, mai mic, de Baroda. Negotul principal practicat de aceștia cu portughezii și, în continuare, cu spaniolii, era destul de sumar. Un troc simplu între săbiile de Toledo și muschetele de Lisabona contra mirodeniilor, a pieilor de tigri, a fildeşurilor sculptate, a safirelor limpezi și a perlelor fără pată. Nu se mai pun la socoteală vizitele la palat, cu nesfîrșite nopți de „chef” după moda adusă de islamați și nici traficul de carne vie, pe care navigatorii aventurieri antrenați în Mediterana îl prelungeau pînă în India, cu ocol pe la capul Bunei Speranțe.

Imaginea despre India, adusă în țările europene de aceiași a-

venturieri, era un amestec bizar de fast și de mizerie, de atmosferă grea, plină de arome amestecate și de miasme pestilențiale, un peisaj cînd pletoric, de vegetație tropicală, cînd arid, respingător și sălbatic, pe ripele cărămizii de sub Himalaia. Domina, totuși, o imagine cum nu se poate mai ciudată și mai atrăgătoare, aceea adusă de povestile cu maharajahi. Multiple „ziare de știință și călătorii”, foarte la modă în deceniul expansiunii colonialiste a puterilor europene, descoperiseră în bogăția fabuloasă a rajahilor și nizamilor o sursă de reportaje fără sfîrșit. Atîta emoție provocau portretele exotice ale „prinților de aur” din India, încît orice bogătaș european care se respecta, era poreclit imediat „nabab”, iar averile lui erau cu adevărat imense numai dacă se spunea despre el că este „bogat ca un maharajah”.

„MILIOANELE BEGUMEI”

Au căzut în capcana psihologică a acestor fabule cu nababi pînă și mari scriitori. Jules Verne a scris un roman întreg, pornind de la averea unei văduve de rajah, „beguma” Gokool de Ragginahra, din „provincia Bengal”.

Broding cu închipuirea sa literară, dar pornind de la ceea ce se știa pe atunci despre stările din India, Jules Verne redă raportul unui agent britanic către „Lorzi Consiliului Privat” al reginei Victoria, privitor la „succesiunea vacantă” a begumei: „43 de mii de «beegali» de pămînt arabil, mai multe palate și case de locuit, sate, mobilier, bijuterii și arme”, pe care i le lăsase defunctul ei rajah. În 1819, văduva-begumă s-a căsătorit — în imaginația scriitorului — cu un „tambur-major” din regimentul al 36-lea al armatei imperiale franceze, scos desigur la pensie după înfrîngerea lui Napoleon. Emigrat în India, tambur-majorul a promovat direct la gradul de căpitan al unui surogat de armată, la curtea rajahului de Luckmisur. În următoarele faze ale ascensiunii sale, căpitanul s-a făcut general, apoi s-a căsătorit cu văduva rajahului, a devenit supus al maiestății sale britanice și baronet de Jawahir Mot-hooranath și rajah de Ragginahra, pînă la deces, cînd a lăsat în urma lui un prinț imbecil și 500 milioane de lire sterline, adică o avere mai mare decît în basme.

Cum și-au aranjat treburile cei cinci-gase sute de maharajahi sub dominația britanică, ajutați de „guvernatorii coroanei”, de „companiile comerciale din Indiile răsăritene și occidentale”, precum și de „Bank of India”, conservîndu-și privilegiile în schimbul obedienței politice, vom vedea în capitolul următor.

(Va urma)

Mircea GRIGORESCU

l'Humanité

PARIS

PLANUL DE ACȚIUNE AL PARTIDULUI SOCIALIST FRANCEZ

„Planul de acțiune socialist“, căruia i-au lipsit doar opt voturi pentru a fi adoptat în unanimitate de Congresul național al Partidului Socialist, revăzut de Comitetul director la 4 iulie 1970, a fost publicat recent. Publicăm mai jos acest document, care se împarte în trei părți: 1) Unde ne aflăm? 2) Pentru ce luptăm. 3) Cum să trecem la socialism.

Reremundu-se la concepția socialistă, textul reamintește că aceasta „arată că însușirea privată a mijloacelor colective de producție împarte societatea în clase, că urmărirea obținerii profitului privat compromite țelul interesului general, favorizează asuprirea popoarelor și conflictele între națiuni, face iluzoriu orice efort colectiv pentru a orienta și stăpîni viitorul societății“. Autorii consideră că „socialismul rămîne un cuvînt de ordine“...

„UNDE NE AFLĂM?“

Capitolul intitulat „Unde ne aflăm?“ fixează mai întîi poziția generală: „Ne aflăm în Franța, în plină Europă, în sistemul capitalist, caracterizat prin existența unui important sector de stat și a unei mișcări sindicale reprezentative în mod inegal de la țară la țară“. Luînd act de „creșterea economiei de piață“, textul remarcă faptul că „Statele Unite oferă spectacolul unei economii dinamice unde trăsăturile capitalismului deșănțat sînt cele mai pronunțate“. Socialiștii consideră că țările capitaliste occidentale „urmează o evoluție de aceeași natură și în același sens“.

Pentru Partidul Socialist „realitatea este tocmai munca, ce rămîne o marfă... oboseala nervoasă, care se adaugă oboșelii musculare, legea care se oprește la porțile uzinei, cetățeanul care se transformă în robot...“. Textul enumeră prejudiciile (poluarea, zgomotele, dezechilibrul biologic etc.) și pune în lumină faptul că „creșterea pe care o cunosc țările dezvoltate se efectuează în detrimentul lumii a treia“...

Textul subliniază faptul că orînduirea capitalistă „neglijează în mod inevitabil

pregătirea intelectuală și culturală a unei națiuni și investițiile colective“ în favoarea „necesităților direct solvabile“. El adaugă: „Pe un fond mai mult sau mai puțin înșelător al îmbogățirii generale, capitalismul modern asigură unora bogăția și puterea, deși promite belșugul tuturor; întreține discriminarea în satisfacerea nevoilor, sporind totodată apetiturile... Nu inventăm luptă de clasă atunci cînd constatăm ansamblul acestor fenomene: conflictul fundamental rămîne între salariatul, care își vinde munca și este exclus de la hotărîrile economice, și cei care îi cumpără munca, capitaliști sau manageri, și care au depline puteri în luarea hotărîrilor“.

„PENTRU CE LUPTĂM“

În capitolul „Pentru ce luptăm“, textul enumeră condițiile necesare creării „unei societăți de oameni liberi“...

Planul se pronunță pentru transformarea poliției, extinderea libertăților sindicale, garantarea utilizării mijloacelor de exprimare publice de către organizațiile politice și sindicale, publicarea resurselor formațiunilor politice și sindicale, punerea în valoare a colectivităților locale, pregătirea permanentă în cadrul unui învățămînt exclusiv public. În repartizarea veniturilor, planul preconizează o creștere riguroasă a impozitului direct, un impozit pe capital, punerea în cauză a moștenirii cu excepția bunurilor familiale care nu constituie un mijloc colectiv de producție sau de schimb. Socialiștii vor „să instaureze în fapt un venit familial minim garantat“. Socialiștii intenționează să organizeze „o adaptare permanentă a locului de muncă“. În problema rurală, ei denunță tema „unității țărănești“ și anunță elaborarea în anul viitor a unui plan de acțiune în mediul rural.

Partidul Socialist cere un plan elaborat în mod democratic. El propune crearea unei bănci naționale de investiții și „menținerea unei piețe și a unei concurențe care să permită consumatorului să-și manifeste preferințele“. În întreprindere, Partidul Socialist are în vedere „autoconducerea“. El se pronunță pentru extinderea treptată a sectorului socialist. Trebuie să fie respectate două reguli: autonomia financiară și garantarea rolului firesc al sindicatelor (impulsionare, control și protecție).

În politica internațională, Partidul Socialist se pronunță pentru încetarea cursei înarmărilor, încetarea experiențelor nucleare, dezarmarea generală, simultană și controlată, reconversiunea efortului nuclear francez spre scopuri pașnice. El vede în pacte „în situația actuală, un element provizoriu de echilibru“. El se pronunță pentru dizolvarea concomitentă a Pactului Atlantic și a Tratatului de la Varșovia ca și a alianțelor militare bilaterale din cadrul fiecăruia din aceste blocuri. El preconizează ținerea unei conferințe privind securitatea europeană și are în vedere crearea unor zone de dezangajare militară.

Totodată, Partidul Socialist dorește să lupte „împotriva pauperizării și exploatarei lumii a treia“. El consideră că „decolonizarea economică este un prealabil al oricărei politici de ajutor eficace“.

„Socialiștii francezi sînt favorabili întăririi unității europene și unei lărgiri a Pieței comune care nu ar compromite

această unitate. Dacă dezvoltarea construcției europene ar frîna evoluția spre socialism, Partidul Socialist nu ar renunța să facă să prevaleze soluțiile socialiste. Această Europă nu trebuie să fie decît o parte dintr-un lanț mai larg de solidaritate: iată pentru ce ea va rămîne deschisă tuturor țărilor europene, mai ales celor din Europa de răsărit, atentă să lege cu ele legături culturale, economice și comerciale cît mai strînse. În această Europă, socialiștii vor acționa pentru unitatea forțelor care luptă împotriva sistemului capitalist!“

„CUM SĂ TRECEM LA SOCIALISM“

În partea a treia, planul de acțiune definește ceea ce noi numim căile trecerii la socialism. Sub titlul „Cum să trecem la socialism“, și cu subtitlurile publicate mai jos, Partidul Socialist declară:

Revoluția în prezent

În prezent, ambiția pe care Blum o fixa socialiștilor „stabilirea unei armonii între această unitate socială, care este individul, și acest întreg social, care va fi societatea colectivă“ trece în lumea de astăzi printr-o revoluție care implică cucerirea puterii politice. Fără cucerirea puterii nu se face nimic; cu ea „încep dificultățile“. În afara minorităților active, nimeni nu-și poate imagina că se poate produce o mutație revoluționară în zorii care ar urma „marilor seri“. Știm că va trebui să procedăm pe etape: ignorăm unde se află capătul drumului; sarcina oamenilor liberi nu se va încheia atîta timp cît indivizi sau grupuri vor dispune după bunul plac de munca sau de viața celorlalți oameni.

Istoria justifică principiile noastre: această transformare fundamentală trebuie să fie o cerință a majorității poporului. Iată pentru ce, atîta timp cît va exista sufragiul universal, Partidul Socialist nu va lua inițiativa violenței. Cu toate acestea nu se poate înlătura ipoteza unei crize. În 1940, petainismul a exploatat „divina surpriză“ a „înfrîngerii“ împotriva ocupantului și împotriva aliaților săi din interior a trebuit să se pună mina pe arme. Dacă ar fi să se instaureze un regim dictatorial, insurecția ar fi, de asemenea, prima dintre îndatoriri.

După, ca și înainte, ca și în timpul cuceririi puterii politice nu se poate obține victoria decît dacă mișcarea socialistă știe să asigure concursul activ, și nu numai sprijinul electoral, al majorității exploataților și mai întîi al muncitorilor salariați care în prezent constituie din ce în ce mai mult majoritatea națiunii. Cu cît mai mare va fi acest concurs, cu atît mai multe șanse va avea mișcarea socialistă de a învinge fără înfruntări majore rezistența burgheziei capitaliste și a instituțiilor ei.

Dar, într-o epocă în care burghesia lichidează după bunul său plac propriile instituții parlamentare și reprezentative în favoarea sistemelor autoritare și represive, ar fi o dovadă de ușurință să nu se prevadă că forța maselor va putea fi constrînsă să răspundă violenței polițienesci și asupririi tehnobirocratice. Perioada recentă a arătat că violența la care capitalismul îl supune pe om poate să provoace o mișcare populară capabilă să zdruncine regimul politic al căruia instrument este...

După ce a arătat cum vor conduce socialiștii acțiunea partidului lor, planul de acțiune continuă în felul următor :

Forțe ale luptei

În situația actuală a țării, socialiștii francezi nu ar putea pretinde să ajungă la putere numai prin forțele lor, dar pretenția esențială a Partidului Socialist este să fie majoritar. Partidul Socialist va continua, deci, până la realizarea unității contactele cu organizațiile care cer o democrație socialistă. Împreună cu partidul comunist, el se va strădui să determine, prin dezbateri, dacă forțele anticapitaliste pot să ducă aceeași luptă și în ce condiții.

Există, în sfârșit, organizații democratice care pun în cauză nocivitatea capitalismului : se va studia ce parte a drumului putem să o străbătem în comun pentru a determina cum pot ele să contribuie la lichidarea lui. Acest mers înălătură orice acord care ar duce la un compromis cu forțele politice reprezentative ale capitalismului, indiferent dacă acestea sînt situate la dreapta sau la centru.

În ceea ce privește forțele sindicale, Partidul Socialist le consideră parteneri independenți. El preconizează o confruntare permanentă între organizațiile politice și sindicale în privința tuturor problemelor economice și sociale. Înainte de a ajunge la putere, el negociază cu aceste organizații condițiile de mobilizare a muncitorilor pentru victoria comună și în vederea rezistenței în fața unei riposte capitaliste.

Venirea la putere (contract și alianță de guvern)

... Socialiștii au tras învățăminte din evenimente. În prezent, analiza sistemului capitalist duce la constatarea întrepătrunderii crescînde a puterilor publice și particulare. De asemenea, ajungerea la responsabilități politice, care nu ar permite o transformare fundamentală a sistemului politico-economic, ne-ar lăsa opțiunea între eșec și complicitate cu adversarii noștri, care ar continua să rămînă în stat.

Prezența la putere a socialiștilor nu se justifică decît pentru realizarea unor reforme de structură care să angajeze țara pe calea socialismului. Această politică de transformare se axează în mod necesar pe un contract clar între organizațiile interesate, pe de o parte, și țară, pe de altă parte. Acest contract va cuprinde enumerarea precisă a obiectivelor de legislatură, a mijloacelor de a le atinge și a modalităților de răspuns la contraatacul forțelor capitaliste.

Acest contract va trebui să dea asigurarea că proiectele definite în comun și aprobate de votul popular vor fi puse în practică în cursul legislaturii. El va cuprinde un plan de urgență care să includă proiecte minuțios elaborate și în măsură să reducă inegalitățile cele mai revoltătoare, să garanteze puterea de cumpărare a muncitorilor, să îmbunătățească condițiile lor de existență. Pe de altă parte, el va avea un plan de urgență pe plan politic, care ar cuprinde măsurile esențiale capabile să asigure funcționarea democratică a instituțiilor și respectarea imediată a voinței țării, să permită reprimarea crimelor comise împotriva statului de către forțele capitaliste.

Contractanții vor stabili un program de legislatură cuprinzînd naționalizarea creditului, definind condițiile colectivizării monopolurilor, a industriilor de bază și a furnizorilor de bunuri și servicii plătite în mod colectiv, antrenînd socializarea întreprinderilor naționalizate, loc de încercare al autoconducerii, angajînd astfel o mutație ireversibilă spre socialism. Socialiștii vor face propuneri care să dea posibilitate colectivităților locale și regionale să intervină mai activ în viața economică, creînd astfel o înviorare economică la diferitele niveluri esențiale : comune, departamente, regiuni, favorizînd instaurarea în Franța a unui regim socialist.

Acest contract va crea obligații precise pentru partidele care l-au încheiat. Orice modificare în contract va trebui să fie negociată... Partidul Socialist refuză să încheie acest contract cu organizații politice care nu s-ar angaja să accepte ca guvernul să fie controlat permanent de către adunările alese în mod democratic, care nu ar renunța să recurgă la forță sau la un ajutor extern pentru a se menține la putere, care nu ar admite pluralismul partidelor, independența sindicatelor și respectarea drepturilor lor... Dobîndirea încrederii nu se impune, ea se merită. Socialiștii ar renunța la putere dacă le-ar fi retrasă încrederea populară exprimată în mod liber. Ei nu ar putea negocia contractul legislaturii cu cine nu se ține de acest angajament. Cu toate acestea socialiștii nu confundă democrația socialistă cu democrația parlamentară. În caz de dificultate în funcționarea instituțiilor, ei nu ar ezita să supună diferendul arbitrajului sufragiului universal, după o amplă dezbateri purtată cu deplină obiectivitate. În mod evident, socialiștii nu aspiră la exercitarea responsabilităților guvernamentale pentru a reprezenta astfel într-un fel oarecare, interesele capitaliste...

O imagine din Genova, în zilele marilor inundații care s-au abătut recent asupra orașului și care s-au soldat cu 16 morți, 30 de răniți și sute de automobile distruse

Rynki Zagraniczne

VARȘOVIA

PERSPECTIVE ALE SCHIMBURILOR COMERCIALE DINTRE R.F.G. ȘI ȚĂRILE SOCIALISTE

ÎN POFIDA existenței unor serioase obstacole în dezvoltarea schimburilor comerciale ale R.F.G. cu țările socialiste, — rezultate și din „războiul rece economic” desfășurat de țări ale N.A.T.O., cît și din barierele vamale protecționiste ale C.E.E. și din regulamentele organizatorice interne ale R.F.G., — schimburile comerciale dintre acești parteneri au crescut destul de repede. Deosebit de puternic a crescut exportul vest-german, mai mult chiar decît exportul global al acestei țări. După cum rezultă din statisticile vest-germane, importul R.F.G. din țările socialiste din Europa și Asia a crescut în perioada 1965—1969 cu 36,1 la sută, cîfrîndu-se la 3.970,8 milioane mărci, iar exportul a crescut în această perioadă cu 89,9 la sută, cîfrîndu-se la 5.082,5 milioane mărci.

În ciuda acestui ritm de dezvoltare relativ puternic, schimburile comerciale ale R.F.G. cu țările socialiste, oglindite în statisticile vest-germane, au reprezentat, în 1969, doar un mic procent din comerțul exterior global al R.F.G. Partea lor în cadrul importului acestei țări a crescut numai cu 3,9 la sută iar în export cu 4,5 la sută.

Valoarea schimburilor comerciale ale R.F.G. cu R.D.G. nu a fost cuprinsă în statisticile de la Bonn privind comerțul exterior. Dintre toate țările socialiste, R.D.G. este cel mai important partener comercial al R.F.G. Țările socialiste, inclusiv R.D.G. și Iugoslavia, au participat în 1969 cu 6,5 la sută la importul R.F.G. și cu 7,3 la sută la export.

Importul R.F.G. din țările socialiste a crescut anul trecut cu 18,2 la sută, cîfrîndu-se la 6.467,8 milioane mărci, iar exportul cu 22,5 la sută, cîfrîndu-se la 8.946,8 milioane mărci. Deci, balanța comercială a R.F.G. cu aceste țări s-a încheiat din nou anul trecut cu un important excedent de 2.479 milioa-

ne mărci, respectiv cu 35,3 la sută mai mare, comparativ cu anul anterior...

Dacă la schimburile comerciale ale R.F.G. cu țările socialiste se iau în considerare și schimburile cu R.D.G., atunci se observă că față de alte țări capitaliste membre ale C.E.E. și A.E.L.S., R.F.G. ocupă un loc de frunte în comerțul cu țările socialiste, depășind Marea Britanie, Franța și Italia.

Deosebit de puternic au crescut schimburile R.F.G. cu Uniunea Sovietică — țară care, din punctul de vedere al pieței și ritmului foarte înalt de dezvoltare, trezește un interes deosebit pentru țările capitaliste. În timp ce exportul vest-german către U.R.S.S. a crescut anul trecut cu 44 la sută, exportul britanic către această țară s-a redus cu 5 la sută, comparativ cu nivelul din 1968; în schimb, exportul olandez a crescut în același timp cu 20 la sută, cel francez cu 9 la sută, iar cel belgian cu 9 la sută. Într-adevăr, a crescut foarte mult și exportul italian — cu 61 la sută — dar aceasta se datorește, în special, livrărilor firmei Fiat în cadrul cooperării.

Poziția R.F.G., de principal exportator de mărfuri capitaliste pe piața sovietică, având în vedere rezultatele din prima jumătate a acestui an, se află în permanentă consolidare. Acest export va depăși cu siguranță 1,6 miliarde mărci la sfârșitul anului, în timp ce până acum valoarea de un miliard de mărci a fost realizată numai de Finlanda și Italia. Nici chiar Japonia nu a reușit până acum să livreze U.R.S.S. mărfuri în valoare de un miliard de mărci în decurs de un an.

Recent, R.F.G. a adoptat o hotărâre care prevede — pentru toate țările socialiste — ca un număr de 4760 de poziții de mărfuri să fie scutite de obligația de a obține autorizația pentru import. Această hotărâre privește acele materii prime, semifabricate și unele produse finite care au fost contingentate anterior și pentru care s-a obținut licență în cele din urmă.

Ca rezultat al încheierii tratatului de la Moscova se deschid în mod sigur posibilități de întărire și dezvoltare a relațiilor economice și științifice ale R.F.G. cu U.R.S.S. și, de asemenea — este posibil — și cu alte țări socialiste. În acest domeniu există cu siguranță încă rezerve mari. Dacă noile acorduri comerciale vor fi bazate pe principiul tratării egale a partenerilor socialiști și capitaliști, atunci importul din țările socialiste trebuie să se mărească considerabil, ceea ce ar permite o nivelare mai mare decât până acum a ritmului de dezvoltare a schimburilor comerciale.

Un mare rol l-ar putea juca tratarea importului din țările socialiste membre ale G.A.T.T. pe plan egal cu importul din alte țări membre ale acestei organizații. Acordul comercial, parafat în iunie a.c., între R.F.G. și Polonia cuprinde o astfel de declarație a guvernului de la Bonn. Avem speranța că ea nu va rămâne numai pe hîrtie și va fi realizată cu consecvență.

Vor putea juca, de asemenea, un mare rol hotărârile prevăzute în acordurile privind accentuarea și consolidarea colaborării economice și în special a co-

operării industriale, a schimbului de licențe etc. Cercurile economice din R.F.G. nutresc speranța dezvoltării colaborării economice și științifice cu Uniunea Sovietică. O mărturie a acestui fapt o reprezintă vizitele miniștrilor economiei, Schiller, și al științei și învățămîntului, Leussin, în U.R.S.S. Este nutrită speranța în posibilitatea de a încheia cu această țară contracte comerciale, de exemplu, de proporția celui privind furnizarea de gaz metan (din februarie a.c.) în valoare de 1,2 miliarde mărci. Industria vest-germană se bazează, de asemenea, pe furnizarea către U.R.S.S. a unor obiective mari industriale, în special chimice (printre care fabrici de îngrășăminte chimice).

Le Monde

PARIS

PROGRAMUL CONSERVATORILOR BRITANICI

CONFERINȚA Partidului conservator de la Blackpool nu numai că a marcat apoteoză lui Edward Heath, principalul făuritor al victoriei în alegerile din iunie. Ea a permis în special primului ministru să-și definească filozofia politică, în timp ce colaboratorii săi dezvoltău opinii publice liniile mari ale programului de acțiune al noului guvern. Heath nu a ezitat să declare că guvernul conservator va „schimba

cursul istoriei”; el a vorbit de o „revoluție tăcută” și și-a rezumat ideologia în următoarea formulă: „Mai puțină guvernare, dar de calitate mai bună”.

Doctrina politică a lui Heath marchează o ruptură netă cu cea a statului-providență. Ea se îndepărtează de asemenea de concepțiile „neoconservatorilor” din ultimele decenii care, sub impulsul lui Butler și McLeod, fuseseră aplicate de MacMillan, și care implicau un anumit grad de intervenție a statului. De aceea, opoziția laburistă afirmă că revoluția anunțată de Heath nu este decât o dare înapoi.

Dar noul cabinet va putea oare să-și aplice doctrina? Încă de pe acum discursurile rostite de miniștrii conservatori la Blackpool au arătat că noii echipe îi va fi greu să rupă în mod brutal cu trecutul. Dna Thatcher, ministrul educației, a indicat că ea refuză orice libertate de acțiune autorităților locale și că prioritățile vor fi definite de ministrul său. Ministrul asigurărilor sociale a confirmat că guvernul ar trebui să cheltuiască încă mulți bani pentru sănătatea și bunăstarea cetățenilor. Colegul său de la locuințe, Walker, dezvăluind contradicția delegaților care doreau în același timp mai multe locuințe și mai puțină poluare, nu s-a temut să declare că numai planificarea ar putea să rezolve această dilemă. Ministrul finanțelor el însuși a recunoscut că va fi nevoie de un oarecare timp pentru a „extinde frontierele libertății”.

De fapt, guvernului i-ar fi greu să dea înapoi și să renunțe la răspunderile pe care și le asumă față de public, și care sînt atît de mari încît el este singurul în stare să le ia. Reducînd impozitele, el își va respecta promisiunile electorale; dar nu o va face decât la primăvară. Pînă atunci, contribuabilii vor trebui să suporte efectele programului de reducere a cheltuielilor publice. Într-adevăr, hotărîrea de a

Premierul Heath discutînd cu reprezentanți ai fermierilor veniți să-și prezinte revendicările

suprima subvențiile agricole implică o majorare a prețurilor la alimente, iar reducerea subvențiilor pentru locuințele municipale — o majorare a chiriilor. La rândul lor, un anumit număr de membri ai sistemului securității sociale vor trebui să suporte noi cheltuieli.

În sfârșit, „degajarea” anunțată de Davies, ministrul tehnologiei chemat să conducă superministerul industriei, implică desființarea ajutorului guvernamental pentru un anumit număr de întreprinderi industriale care, dacă nu vor fi asigurate de o majorare a capitalurilor private, vor trebui să-și închidă porțile și să sporească numărul șomerilor.

Cît despre aplicarea proiectului de reformă a relațiilor din industrie, ea va depinde în ultimă instanță de colaborarea sindicatelor, care îi sînt în mod hotărît ostile și vor să accentueze mișcarea de grevă a salariaților municipali. Pentru moment, majoritatea opiniei publice aprobă guvernul. Dar viitorul se anunță dificil, și „The Financial Times”, fără să-și facă iluzii, consideră că deși a dat dovadă de mult curaj, guvernul are încă multe de făcut „în îndeplinirea unei sarcini politice esențiale, constînd în a face deosebirea dintre posibil și ideal...”

jeune afrique

PREOCUPĂRI LA BANGUI

Interviu cu
președintele
Jean-Bedel BOKASSA

— Politica externă a Republicii Africa Centrală se caracterizează de cîva timp printr-o deschidere spre țările socialiste și țările progresiste. Vreți

să ne vorbiți despre motivele acestei noi orientări?

— Este foarte simplu. Experiența mea ca președinte al Republicii Africa Centrală m-a convins că nu avem dușmani mai răi decît imperialismul, colonialismul și neocolonialismul. Nu este totdeauna ușor să descoperi pe imperialiști, în special atunci cînd se prezintă deghizați în prieteni. Am avut nevoie de timp, dar de-acum înainte știu cine sînt adevărații prieteni ai poporului din Africa Centrală. Am putut să-mi dau seama că relațiile noastre cu anumite țări occidentale continuă să poarte amprenta unui anumit spirit neocolonialist. În plus, aceste țări ne dau ajutor cu picătura și nu totdeauna în interesul nostru. Din toate aceste motive, am hotărît să mă îndrept în mod hotărît spre țările socialiste și progresiste ale căror interese coincid cu ale noastre. De acum înainte, Republica Africa Centrală încetează să fie un teren rezervat. Aceasta este o hotărîre ireversibilă.

— Orientarea progresistă pe plan extern va fi oare însoțită de măsuri mergînd în același sens pe plan intern?

— Fără îndoială. În acest sens au și fost luate unele măsuri: de pildă, reforma agrară pe care am promulgat-o recent. În curînd vor urma alte măsuri, care vor permite locuitorilor Africii Centrale să controleze în mod efectiv economia țării lor. De pildă, crearea unei monede naționale este unul din principalele noastre obiective pe termen mediu. Am constituit o echipă ministerială foarte omogenă. M-am înconjurat de tineri miniștri competenți și dinamici și mă bazez întotdeauna pe ei. Am avut nevoie de timp pentru a constitui o echipă omogenă. Multă vreme, am fost nevoit să cumulez funcția de șef al statului cu numeroase răspunderi ministeriale. Din această cauză, confrății dv. m-au acuzat că practic puterea personală. Cîtuși de puțin. Era o soluție provizorie, pînă cînd aveau să se afirme noi talente.

— Domnule președinte, azi, în Africa, unul din criteriile după care un stat este apreciat ca progresist, îl constituie atitudinea lui față de mișcările de eliberare. Care este poziția Republicii Africa Centrală în această problemă?

— Ea este foarte clară. Nu preocupăm sprijinul nostru acestor mișcări. L-am rugat pe Marcellino Dos Santos, vicepreședinte al „Frelimo”, cu care m-am întîlnit la Addis Abeba, să vină la Bangui pentru a expune condițiile luptei și nevoile mișcării sale. Voi cere același lucru tuturor conducătorilor mișcărilor de eliberare. Le vom da un ajutor bilateral, adică nu prin intermediul Organizației Unității Africane. Preferăm această soluție. Ajutorul nu va fi doar financiar. Vom deschide, de asemenea, tabere de antrenament destinate partizanilor.

Ibrahima SIGNATE

l'Unità

ROMA

OPȚIUNILE YEMENULUI DE SUD

Convorbire cu
primul ministru
Mohamed Ali HAITHAM

PRIMUL ministru și președintele interim al Republicii Yemenului de Sud, Mohamed Ali Haitham, mi-a expus politica pe care o duce guvernul său pentru a ieși din situația dificilă în care se afla Yemenul de Sud după dobîndirea independenței. „Trebuie să se țină seama — mi-a declarat premierul yemenit — că la plecarea lor, englezii au lăsat în țară o situație dezastruoasă. Înainte de eliberare, la noi comandau firmele și monopolurile străine, cărora li se făcuseră toate înlesnirile. Nu s-a întreprins nimic pentru înființarea unei industrii cît de mici, pentru dezvoltarea agriculturii sau pentru valorificarea importanțelor noastre resurse piscicole. Băncile, de pildă, nu acordau împrumuturi sau înlesniri celor ce intenționau să apere produsele locale, ci funcționau doar pentru a-i ajuta pe speculanți. Pe de altă parte, mîna de lucru era folosită îndeosebi la bazele militare din Aden, inclusiv instalațiile portuare, sau în magazinele destinate englezilor. Din această cauză, atunci cînd ne-am eliberat, existau 25 000 de șomeri într-un oraș de 200 000 locuitori. Pentru a-și asigura sprijin în unele pături ale populației sau, mai bine zis, crezînd că-și asigură acest sprijin, englezii favorizau în toate felurile activitatea de speculă,

care de altfel, era alimentată și de masa considerabilă a militarilor staționați la Aden.

Declarându-se adept al socialismului ca unică modalitate justă de a ieși dintr-o asemenea situație catastrofală, Haitham a adăugat: „Am pornit de la o situație agravată și de blocarea Canalului de Suez. Țara noastră este poate singura țară arabă unde nici măcar nu au fost prospectate o serie de bogății naturale, cum ar fi petrolul. Astăzi am început să căutăm petrol, pe baza unor cercetări promițătoare. În noiembrie 1969 am naționalizat toate societățile monopoliste «compradore» și apoi am naționalizat băncile, întreprinderile pentru distribuția de carburanți, asigurările și societățile de navigație, toate aflate anterior în mâini străine. Avem astfel astăzi capacitatea de a acorda împrumuturi bancare cooperativelor țărănești, care au început să se formeze, și să acordăm, totodată, îlesniri particulare yemeniți cu inițiativă, pentru ca ei să poată înființa în interesul țării întreprinderi rentabile, apte să absoarbă cel puțin o parte dintre șomeri. Ne străduim, de asemenea, să asanăm bugetul. În acest scop, salariile funcționarilor publici și cheltuielile generale au fost reduse, aparatul administrativ a fost limitat la strictul necesar; aplicăm un sistem fiscal care lovește pe cei ce dispun de mari bogății. Toate acestea ne-au permis să luăm unele măsuri cu caracter social.

Firește, nu am făcut încă prea multe și trebuie să cerem poporului eforturi și sacrificii mari. În plus, trebuie să acționăm cu prudență pentru a nu face vreun pas greșit, întrucât, printre altele,

bugetul nostru cunoaște încă un grav deficit. Politica noastră însă este consacrată poporului și ceea ce contează este ca poporul să înțeleagă acest lucru“.

Convorbirea s-a referit apoi la poziția internațională a noii Republici, în special la relațiile ei cu țările socialiste și cu țările arabe. Republica Yemenului de Sud a recunoscut R.D. Germană, R.D. Vietnam, R.P.D. Coreeană și Guvernul Revoluționar Provizoriu din Vietnamul de Sud. „Relațiile noastre cu țările socialiste — a declarat Haitham — sînt din ce în ce mai bune. Am fost ajutați de țările socialiste atât pe plan tehnic, cît și pe plan economic, iar ajutorul lor ne permite să ieșim din criză. Nutrim o mare recunoștință față de țările socialiste, alături de care ne aflăm angajați în lupta împotriva imperialismului. În ce privește relațiile cu țările arabe, și acestea sînt foarte strînse, fapt dovedit de colaborarea care s-a stabilit cu ele, de ajutorul pe care îl primim în toate domeniile, începînd cu petrolul“.

O ultimă temă a convorbirii a constituit-o unitatea celor două Yemenuri. Într-adevăr, această țară, deși dezmembrată din punct de vedere politic, este una singură, iar obiectivul reunificării ei este foarte popular. Ni se spune de către interlocutorul nostru: „În trecut, unificarea era împiedicată de regimul feudal al imamului la nord și de cel colonialist al englezilor în sud. Astăzi, lucrurile stau altfel. Sîntem siguri că poporul yemenit poate astăzi să înfăptuiască unitatea prin unirea tuturor forțelor democratice și naționale. În această direcție depunem eforturi“.

Ermanno LUPU

Frecvența crescîndă a cazurilor de piraterie aeriană a determinat întărirea măsurilor de securitate pe marile aeroporturi. În imagine: controlul pasagerilor și bagajelor pe aeroportul din Bruxelles, înaintea decolării avioanelor pe rutele internaționale

Saeb SALAM

primul ministru al Libanului

Președintele Libanului, Suleiman Frangie, a desemnat la 5 octombrie pe șeful noului guvern în persoana lui Saeb Salam, deputat de Beirut.

Saeb Salam s-a născut în anul 1905 și a studiat la Universitatea americană din Beirut. Salam a fost unul dintre pionierii aviației civile libaneze; în 1945 a fondat Societatea libaneză de transporturi aeriene. Din 1945 pînă în 1956 a fost președinte al Companiei aeriene „Middle East“.

Cariera politică și-a început-o în 1943, cînd a fost ales deputat în parlament. În 1946 a făcut parte pentru prima oară din guvern ca ministru al afacerilor interne și externe.

În 1952, Saeb Salam a devenit pentru prima oară prim-ministru, iar în primăvara anului 1953 a ocupat pentru a doua oară postul de șef al guvernului, post pe care l-a păstrat pînă în luna august a aceluiași an.

Din martie pînă în decembrie 1956, Salam a fost ministru de stat. La 2 august 1960 a ocupat din nou funcția de prim-ministru, fiind totodată și ministru al afacerilor interne. În 1961 devine pentru a patra oară prim-ministru, cumînd și portofoliile afacerilor interne și apărării. După această dată nu a mai făcut parte din componența vreunui cabinet ministerial, dar a continuat să participe activ la viața politică a țării. Saeb Salam a fost unul din principalii conducători ai grupului parlamentar care a susținut candidatura lui Suleiman Frangie în timpul recentelor alegeri prezidențiale.

În noul guvern, format la 14 octombrie, după o săptămînă de consultări, premierul libanez a distribuit principalele portofolii unor experți în diverse domenii, precum și unor personalități ale vieții politice. În afară de funcția de șef al cabinetului, Saeb Salam conduce direct și ministerul de interne.

Prezentînd în fața Parlamentului declarația-program a noului guvern, Saeb Salam a arătat că, pe plan intern, programul guvernamental preconizează, între altele, modificarea legii electorale, crearea unui consiliu economic și social și elaborarea unor proiecte de dezvoltare. Între principiile de politică externă ale noului guvern, declarația-program subliniază hotărîrea sa de a „păstra suveranitatea Libanului“.

A. M.

INTOARCEREA LUI PERÓN?

Gh. Bădescu, Craiova. 1) Zvonurile potrivit cărora fostul președinte Perón, aflat în exil în Spania, ar intenționa să se întoarcă în țară, par să fie alimentate, în primul rând, de declarațiile reprezentantului său personal în Argentina: Perón ar urma să întreprindă o călătorie în America de Sud, cu lungi escale la Santiago de Chile și La Paz. Alte surse se referă la intențiile, deocamdată încă neconcretizate, ale actualului președinte argentinian Levingston de a declara o amnistie; în acest fel, Perón s-ar putea întoarce în țară, ar reîntra în posesia gradului de general și ar fi absolvit de delictele (nu de ordin politic) pentru care este încă urmărit. Comentând posibilitatea întoarcerii fostului președinte în Argentina, cotidianul „Le Monde” scria: „Acceptând întoarcerea lui Perón, guvernul Levingston ar contribui în mod sigur la eliminarea actelor de violență care s-au comis în numele fostului președinte. Dar el ar trebui, în același timp, să înfrunte presiunile populare în favoarea unor alegeri generale cât mai grabnice. Conducătorii peroniști... nu-și ascund, oricum, nerăbdarea”. 2) Datorită încălcării condițiilor stabilite la acordarea azilului politic — abținerea de la orice activitate politică sau de la declarații politice — generalul Ojukwu va fi expulzat din Coasta de Fildeș. Recent, fostul conducător biazrez acordase un interviu ziarului londonez „Sunday Telegraph”, ceea ce contravenea condițiilor menționate mai sus. Ojukwu a cerut azil politic în Elveția.

ACORDUL HISPANO-AMERICAN

N. Zamfir, Toplița. Acordul hispano-american, semnat la 6 august de secretarul de stat american William P. Rogers și de ministrul spaniol al afacerilor externe, Gregorio López Bravo, a suscitat vii controverse de ambele părți și o puternică opoziție față de hotărârile autorităților respective. Revista noastră a scris în nr. 33 și 34 despre substratul acestui acord, despre latura militară a noii înțelegeri dintre guvernele de la Washington și Madrid. Evident, deși par-

tea viu comentată a fost acordul militar, acordul hispano-american nu se limitează numai la un ajutor american în domeniul militar, în schimbul menținerii bazelor existente pe teritoriul spaniol al peninsulei Iberice. Ambele părți întrevăd o colaborare culturală, științifică, tehnică și economică. „Cele două guverne — se spune în articolul 22 — doresc să mențină fluxul normal al investițiilor directe de capital din Statele Unite în Spania și, în acest scop, vor adopta măsurile necesare, atât cât va permite balanța de plăți a Statelor Unite, pentru a favoriza dezvoltarea unor astfel de investiții”. Comentatorii politici au ținut să sublinieze mai întâi faptul că Spania a obținut un anume succes prin noul acord deoarece și-a văzut împlinite cerințele unei largiri a tratatului militar, care urma să expire în luna septembrie, și la alte domenii (pentru a nu mai aminti de armamentul și fondurile acordate de S.U.A. pentru cumpărarea de armament). Menținerea fluxului investițiilor americane în Spania ar înlesni, poate, în optica autorităților madrilene, deplina integrare în C.E.E. Se știe că Spania nu este membră a Pieței comune dar că, în repetate rânduri, a solicitat admiterea în acest organism, solicitări care s-au soldat cu un acord preferențial. De altfel, articolul 24 spune: „Guvernul Spaniei repetă obiectivul propriu de a aduce, în etape succesive, la o completă integrare în Comunitatea Economică Europeană. Guvernul Statelor Unite afirmă că înțelege să favorizeze obiectivul spaniol de a aduce la o totală integrare”. Observatorii politici comentează acest articol în strînsă legătură cu articolele următoare ale acordului, referitoare la problemele militare. Intrarea Spaniei în Piața comună s-ar putea face în paralel sau, oricum, într-o anume întrepătrundere cu intrarea în N.A.T.O. Anglia, Norvegia, Danemarca, Olanda se opun în mod ferm largirii pactului nord-atlantic. Există, însă, și posibilitatea intrării „prin ușa din spate” (presupunere care pare să fie alimentată și de trecerea forțelor americane staționate în Spania sub comanda generalului Andrew Goodpaster, comandantul suprem al comandamentului american din Europa. De altfel, la 7 august, purtătorul de cuvânt al Departamen-

tului de Stat, Robert McCloskey, a declarat că, de acum înainte, Spania se poate considera angajată în N.A.T.O.). Admiterea într-unul din cele două organisme n-ar putea înlesni pătrunderea în celălalt? Evident, deocamdată, nu se pot face decât presupuneri. Cert este că, prin noul acord, Statele Unite se angajează și mai mult în Spania. „Guvernul Statelor Unite este de acord să sprijine forța defensivă spaniolă, în mod necesar și oportun, contribuind la modernizarea industriei spaniole de apărare și acordând ajutor militar Spaniei” (art. 31). „Guvernul Spaniei... va autoriza guvernul Statelor Unite la folosirea și menținerea pentru scopuri militare a anumitor utilaje în instalațiile militare spaniole stabilite de comun acord” (art. 32). Stipulațiile militare ale acordului au stîrnit protestul unei părți a opiniei publice americane (senatorul W. Fulbright, președintele Comitetului Senatorial pentru problemele externe, a criticat aspru noua înțelegere). Încercarea subsecretarului de stat U. Alexis Johnson, de a convinge pe senatorii democrați și republicani, adversari ai tratatului, că nu există nici un angajament de a acorda ajutor regimului franchist în cazul unor tulburări interne, nu a reușit să înlăture suspiciunile. În fotografie: ministrul de finanțe american David Kennedy, sosit la Madrid pentru convorbiri cu oficialitățile spaniole, este întâmpinat de miniștrii afacerilor externe, finanțelor și muncii din Spania.

CARAVELA LUI CRISTOFOR COLUMB

G. Anton, București. Navele cu care Cristofor Columb a călătorit „spre Indii”, înconjurând America, s-au pierdut de mult și sînt puține muzeele care se pot mîndri cu unul sau altul din obiectele aflate la bordul lor. O recentă descoperire arheologică a stîrnit un interes deosebit în rîndurile istoricilor: în golful de la Cap Haitien (Haiti), o echipă condusă de arheologul Fred Dickson susține că a identificat, sub o colonie coraliferă, la opt metri adîncime, epava navei „Santa Maria” — una din cele trei caravele care l-au adus pe Cristofor Columb pe coastele Americii. Epava este în întregime acoperită de corali, încît numai cu greu se poate determina dacă este vorba într-adevăr de caravela lui Columb, de o altă epavă sau dacă felul în care au crescut și s-au aglomerat corali nu creează doar impresia de navă. Datorită acestui fapt — arheologul Fred Dickson s-a văzut nevoit să apeleze la serviciile unui cunoscut specialist japonez, Kigoshi care, în următoarele treizeci-patruzeci de zile, își va anunța concluziile în legătură cu originea corallilor: dacă straturile inferioare au început să se formeze în secolul al șaisprezecelea (în acest caz ipotezele arheologilor ar fi demonstrate) sau sînt mult mai vechi. De altfel, arheologii au reușit să aducă la suprafața apei fragmente de lemn asemănătoare cu cel din

care se construiau navele spaniole în vremea lui Columb. În sprijinul ipotezei arheologilor există unele pagini din jurnalele lui Bartolomeo de Las Casas și Diego Colombo, care precizează că „Santa Maria” a eșuat într-un banc de nisip de-a lungul unei bariere de corali ce închidea accesul în golf (actualul golf Cap Haitien).

Gh. Aurel, Brașov. Măsurile autorităților braziliene urmîrind ca Amazonia să se apropie treptat de stadiul civilizației moderne continuă, deși rezultatele nu sînt concludente încă. Revista noastră a scris despre drumul a cărui construcție a început și care va traversa uriașul teritoriu, bogat în resurse minerale. Printre ultimele măsuri întreprinse, amintim cedarea exploatarea zăcămintelor de fier descoperite la Serra dos Carajas unui consorțiu format dintr-o societate de stat (Companhia Vale do Rio Doce) și trustul american U. S. Steel, care vor construi un complex de exploatare.

REZOLUȚIILE ÎN LEGATURĂ CU PROBLEMA PALESTINIANĂ

Val Cicoare, Pitești; C.Z., Medias; Ștefan Bădescu, com. Șiria, jud. Arad; Horia Opreșcu, București; Ioan Olaru, Chițid, jud. Hunedoara; Mircea Ionescu, Ploiești. În Rezoluția 194 din 11 decembrie 1948 (a treia sesiune a Adunării Generale a O.N.U.), care este, de fapt, un raport al mediatorului Națiunilor Unite în Orientul Apropiat, se sublinia necesitatea unor măsuri prin care să se instituie un statut internațional al regiunii Ierusalim; măsuri care să ducă la dezvoltarea economică a regiunilor respective; posibilitatea ca refugiații palestinieni să se întoarcă la căminele lor; colaborarea guvernelor interesate cu misiunile și trimișii O.N.U. în această zonă pentru înlăturarea oricăror diferende și menținerea păcii etc. Toate cerințele formulate prin această rezoluție au fost reafirmate prin următoarele rezoluții O.N.U. în problema palestiniană: nr. 302 (a IV-a sesiune) din 8 decembrie 1949; 293 (V) și 394 (V) din 2 și 14 decembrie 1950; 512 (VI) și 513 (VI) din 26 ianuarie 1952; 614 (VII) din 6 noiembrie 1952; 720 (VIII) din 27 decembrie 1953; 818 (IX) din 4 decembrie 1954; 916 (X) din 3 decembrie 1955; 1018 (XI) din 28 februarie 1957; 1191 (XII) din 12 decembrie 1957; 1315 (XIII) din 12 decembrie 1958; 1456 (XIV) din 9 decembrie 1959; 1604 (XV) din 21 aprilie 1961; 1725 (XVI) din 20 decembrie 1961; 1856 (XVII) din 20 decembrie 1962; 1912 (XVIII) din 3 decembrie 1963; 2002 (XIX) din 10 februarie 1965; 2052 (XX) din 15 decembrie 1965; 2154 (XXI) din 17 noiembrie 1966; 2341 (XXII) din 19 decembrie 1967; 2443 (XXIII) și 2452 (XXIII) din 19 decembrie 1968; 2535 (XXIV) din 10 decembrie 1969.

AUSTRIA ȘI PIAȚA COMUNA

C. Donose, Constanța. Membră a Asociației Europene a Liberului Schimb, Austria a cerut pentru prima dată primirea în Piața comună în vara anului 1962, curând după cererea engleză, împreună cu Suedia și Elveția. Refuzul a fost imediat și categoric, Austria, însă, revine cu o nouă cerere, care a determinat numeroase întrevederi ale experților comunitari și austrieci, fără a se ajunge la vreun rezultat. În septembrie 1967, la întrevederile dintre oficialitățile vieneze și cele pariziene, acestea din urmă au condiționat intrarea Austriei în Piața comună de ruperea oricăror relații cu A.E.E.S. și de ralierea, în același timp, la politica agricolă și comercială a Franței. În anul următor, Italia se opune și ea aderării Austriei la Piața comună, înainte de a se ajunge la o reglementare definitivă a litigiului privind Tirolul de Sud. (Despre reglementarea acestui litigiu revista noastră a scris la „Poșta redacției” în nr. 51/1969. Schimbările de guvern în Austria, Franța și R.F.G. (actualul cancelar, Kreisky, lansase, în 1967, o sugestie care prevedea, ca primă etapă, încheierea unei convenții între părțile interesate în legătură cu barierele vamale) nu au modificat situația anterioară. Austria, ca și Suedia și Elveția, continuă să considere necesară menținerea neutralității mai presus de orice facilitare a negocierilor cu Piața comună. Despre problemele celorlalte țări care doresc adera la Piața comună, am mai scris și vom mai reveni.

Revista noastră a scris de mai multe ori despre pericolul poluării, despre măsurile care au fost luate sau se preconizează pentru lupta împotriva acestui fenomen. (Măsurilor amintite li se adaugă stabilirea unei rețele mondiale pentru detectarea aerului poluat, organizată sub auspiciile Organizației Mondiale a Sănătății, care va lua ființă în decembrie și va cuprinde două centre internaționale — Londra și Washington — trei centre regionale — Moscova, Nagpur și Tokio — și douăzeci de laboratoare, răspândite în întreaga lume). Publicăm în acest număr scrisoarea unui cititor al revistei noastre în această problemă.

Sporirea și diversificarea surselor de poluare a apelor mărilor și oceanelor cunoaște proporții îngrijorătoare. Se pare, însă, că cea mai răspândită formă de poluare a unor asemenea ape este aceea prin hidrocarburi. Combaterea poluării mărilor și oceanelor prin hidrocarburi a dobândit un cadru juridic național și internațional. Astfel, mai multe state, printre care și România, au adoptat legislații naționale cu privire la combaterea poluării apelor mărilor. În dreptul internațional, semnă-lăm că, în afara Convenției din 1952 cu privire la poluarea mărilor prin hidrocarburi (modificată în 1962), au fost adoptate, în noiembrie 1969, la Bruxelles,

alte două convenții internaționale: Convenția referitoare la intervenția în marea liberă în cazuri de accident de poluare prin hidrocarburi; Convenția privind răspunderea pentru pagubele provocate prin poluarea cu hidrocarburi. Potrivit primei Convenții, părțile contractante vor lua măsurile necesare, în marea liberă, pentru a preveni, micșora și elimina pericolul poluării. Statul riveran se va consulta cu alte state afectate de accidentul maritim (în special cu statul sub al cărui pavilion naviga nava accidentată) și cu experți din cadrul Organizației Interguvernamentale Maritime Consultative (O.I.M.C.). Statele dorind să adopte reguli și proceduri internaționale uniforme în vederea stabilirii răspunderii și a compensației pentru pagubele provocate de poluare prin hidrocarburi au adoptat cea de-a doua Convenție, în care se subliniază faptul că răspunderea intervine, în principiu, pentru orice pagube provocate de poluarea cu petrolul care s-a scurs din vasul accidentat. Convenția instituie răspunderea limitată la cifra de 2.000 franci pentru fiecare tonă, fără însă ca suma totală să depășească 210 milioane franci. Convenția mai cuprinde o serie de dispoziții cu privire la împărțirea despăgubirilor în cazul în care mai multe state au avut de suferit în urma accidentului.

**Dumitra POPESCU
București**

PURTĂTOARELE DE AVIOANE

Navele purtătoare de avioane sau portavioanele au apărut în timpul primului război mondial, în marina engleză. Caracterul lor inițial a fost acela de nave amenajate pentru transportul hidroavioanelor, care urmau să execute misiuni de cercetare pentru flotă sau de bombardare a bazelor germane de dirijabile de pe litoralul Mării Nordului. Hidroavioanele erau lăsate la apă și apoi readuse la bord. Cea dintâi utilizare în luptă a unui astfel de purtător de hidroavioane a avut loc cu prilejul bătăliei din laraul Iutlandei (31 mai 1916) când, la luarea contactului tactic, un hidroavion de pe nava engleză ENGADINE, zburind circa 30 de minute, a putut semnală o evoluție a escadrei germane înainte de a fi silit să amerizeze din pricina unei pane de motor. În 1918, tot marina engleză a dispus de cel dintâi portavion cu punte de decolare și aterizare pentru avioane de uscat, anume ARGUS de 14.000 de tone. ARGUS trebuia să fie un transatlantic dar, prin transformările ce i s-au adus, a putut primi un hangar lung de 106 m care să adăpostească 20 de avioane de vânătoare, observație și recunoaștere. Marina americană a transformat de asemenea o navă comercială, JUPITER, construită în 1912 pentru transporturi de cărbuni, și care în 1921 a devenit cel dintâi portavion a-

merican, LANGLEY, de 12.700 tone, cu 34 de aparate la bord, dintre care 4 aerotorpiloare. Cele dintâi portavioane construite de la început ca atare au fost HERMES (10.850 tone), lansat de englezi în 1919, și HOSHO (7.470 tone), lansat de japonezi în 1921. În anii imediat următori celui de-al doilea război mondial, cursa înarmărilor a dat naștere celei de „a doua generații” de portavioane. Marina britanică a pus în construcție pe ARK ROYAL, pe ILLUSTRIOUS, pe VICTORIOUS și pe FORMIDABLE, toate în jur de 22.000 de tone, cu cite 70 de aparate la bord; marina americană — pe RANGER (14.500 tone), pe YORKTOWN și ENTERPRISE (19.900 tone), pe WASP și pe HORNET (14.500 tone), avind fiecare între 70 — 108 aparate, iar marina japoneză pe SORYU și HYRIU (10.050 tone), RYUJO (7.100 tone), SHOHO, ZUIHO, RYUKAHU și SHOKAHU (22.000 tone). Aproape toate portavioanele existente la dezlănțuirea războiului au fost torpilate sau scufundate în crâncene bătălii aeronavale. În octombrie 1939, COURAGEOUS a fost torpilat în Marea Nordului de un submarin german; în iunie 1940, GLORIOUS a fost surprins și distrus de cuirasate germane; în noiembrie 1941, ARK ROYAL și în august 1942 EAGLE au

fost de asemenea torpilate de submarine germane în Mediterană, iar HERMES a fost distrus de avioane japoneze în Oceanul Indian, în decembrie 1941. În Pacific, în bătălia din Marea de Mărgan (mai 1942), au fost distruse LEXINGTON și SHOHU, în cea de la Midway — KAGA, AKAGI, SORYU, HYRIU și YORKTOWN (iunie 1942); acțiunile aeronavale succesive din preajma insulelor Solomon au dus la scufundarea lui RYUJO (august 1942) și a lui HORNET (octombrie 1942). WASP a fost torpilat de un submarin japonez în septembrie 1942, SHOKAHU de un submarin american la sud de Yap (iunie 1944), în sfârșit ZUIKAHU și ZUIHO au fost distruse de bombe în bătălia Filipinelor (octombrie 1944). Specificul acțiunilor navale din Pacific a dus în 1943 la o diferențiere în construirea de noi portavioane: cele mari, de luptă (20.000 — 40.000 tone), destinate să însoțească cuirasatele, și cele ușoare și de escortă (7.000 — 15.000 tone), destinate protecției convoaielor. Ultima „generație” de portavioane existentă încă în flotele militare ale S.U.A. și Angliei.

În fotografie: acțiune aeronavală la vest de Saipan (iunie 1944).

**N. KOSLINSKI
București**

LUMEA

săptăminal de politică externă editat de
Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Liviu Rodescu

Redacția și administrația: București, Piața Școlii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

**Întreprinderea
de materiale
izolatoare
și de finisaj
TURDA**

**livrează
fără repartiție :**

**Tapete semilavabile
în diverse
culori și desene,
care înlocuiesc
zugrăvitul.**

**Bandă de izolații
pentru conducte
magistrale
pe bază de P.C.V.**

**Comenzile
se vor adresa
la sediul
întreprinderii
Orașul Turda**

COMBINATUL DE INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI

PIPERA

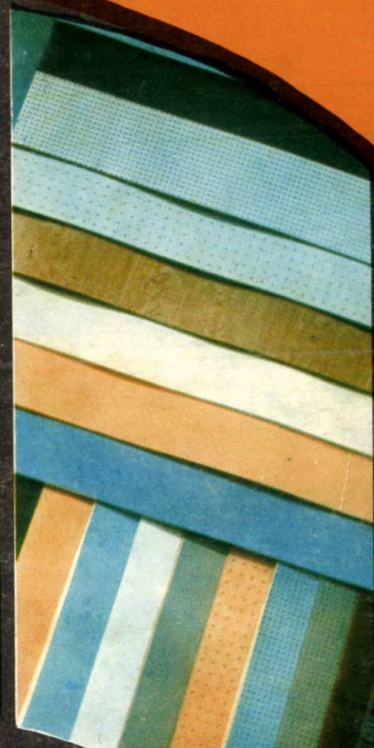
Plăci de MEROM și MELADUR se prelucurează cu scule obișnuite din atelierele de tâmplărie. Se pot incleia cu adeziv, îndigeni de tipul ARACET, PRENADEZ, ERELIT.

Comenzile dv., vă rugăm să le adresați direct la :
COMBINATUL DE INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI „PIPERA”.
BUCUREȘTI, Șoseaua Pipera nr. 48, sect. 2 ; telefon 33 00 80
telex 011 230

MEROM — plăci fibrolemnnoase melaminatate, obținute prin presarea filmelor decorative impregnate cu rășini melaminice pe plăci fibrolemnnoase. Rășina melaminică conferă produsului caracteristici supejicare, rezistență la agenții atmosferici și stabilitate în timp. Gama largă de culori și desene face posibilă utilizarea lui în diverse domenii.

produce :

MELADUR — hirtie decorativă stratificată, un produs superior cu utilizări multiple. Obținut prin presarea filmelor decorative melaminice pentru suport de filme fenolice, MELADUR-ul utilizat în condiții normale rezistă timp nelimitat, fiind insensibil la uzura normală prin frecare la temperaturi moderate, la acțiunea alimentelor, băuturilor, acizilor și bazelor diluate.

LUMEA

Nr. 44

29 octombrie 1970

◆
Hotărârile
sesiunii
jubiliare
a
O. N. U.
◆

VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU LA WASHINGTON

Președintele Nicolae Ceaușescu în timpul expunerii făcute la Asociația de politică externă din New York

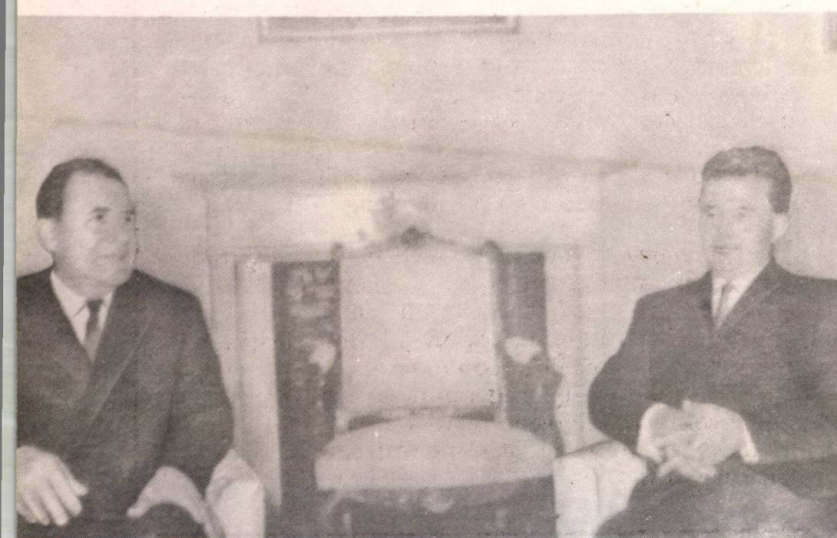
ÎNTREVEDERI ALE PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU LA NEW YORK

Cu președintele Zambiei, K. D. Kaunda

Cu Mitia Ribicici, președintele Vecei Executive Federale a R.S.F. Iugoslavia

Cu A. A. Gromiko, ministrul afacerilor externe al Uniunii Sovietice

Cu Aldo Moro, ministrul afacerilor externe al Italiei

LUMEA

Nr. 44 (376) — 29 octombrie
1970

sumar

2 VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE
CEAUȘESCU LA WASHINGTON

ARTICOLE ȘI CORRESPONDENȚE

- 6 NEW YORK. Sesiunea jubiliară O.N.U. :
moment final. *Liviu Rodescu*
- 8 Cursul ascendent al relațiilor iugoslavo-
române. *Bojidar Djurița*
- 9 Vizita președintelui Tito la Haga și Paris.
Ileana Nicolaescu
- 10 Tîrgul Internațional București '70. *Radu
Budeanu*
- 11 Relații româno-cubaneze. *Constantin Bucur*
- 13 SANTIAGO DE CHILE. Victoria lui „Unidad
Popular”. *Eugen Pop*
- 14 ROMA. Comuniștii și actualitatea politică
italiană. *Nicolae Puicea*
- 18 S.U.A. Alegerile „Mid-term”. *Felicia Antip*
- 19 Cabinetul Brandt—Scheel. Un an de guver-
nare. *Radu Pascal*
- 21 Marea Britanie. Guvernul și opoziția la
inceput de sezon politic. *Mihai Matei*
- 22 Învățămintul algerian: Anul test
- 23 Simpozionul de la Oslo. „Statele mici în re-
lațiile internaționale”. *Ion Nicolae*

SERIAL

- 24 Amurgul maharajahilor (2). *Mircea Grigo-
rescu*

12 ÎN CITEVA RÎNDURI...

REPORTAJ PE GLOB

- 16 Periplus turc pe două continente. *Toma
George Maiorescu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

- 27—30 Le Monde Diplomatique, Clarin, L'Ex-
press, Avanti, Le Monde

PROFIL

- 30 SALVADOR ALLENDE GOSSENS, președin-
tele Republicii Chile

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

 SĂPTĂMÎNA aceasta oferă deopotrivă, comentatorului de specialitate ca și sim-
plului observator al vieții internaționale, substanța densă
a faptelor care, prin importanța și semnificația lor, invită
la reflecție și generează o largă gamă de aprecieri. Lucru
firesc deoarece, în cronologia acestei săptămîni, se înscriu
evenimente ce depășesc sfera unui interes restrîns, circum-
scris în spațiu și timp, proiectîndu-se pentru viitor ca
puncte de referință ale unor procese concentrînd atenția
generală.

Călătoria transatlantică a președintelui Consiliului de
Stat al României, Nicolae Ceaușescu, s-a încheiat. Rememo-
rînd etapele acestei vizite, care a inclus numeroase centre
administrative, industriale, culturale, de pe coasta de vest
și de est a Statelor Unite, precum și conținutul convorbirilor
prilejuite de întrevederile cu diverși oameni politici, repre-
zentanți ai cercurilor de afaceri și numeroși cetățeni ame-
ricani, observatorii evidențiază conținutul constructiv și sen-
sul pozitiv pe care această vizită permite a le degaja. Ultima
etapă a călătoriei, vizita la Casa Albă, ca oaspete al pre-
ședintelui Richard Nixon, a oferit celor doi șefi de stat
prilejul abordării unei largi problematice, cuprinzînd atît
aspecte actuale ale relațiilor internaționale, cit și probleme
interesînd relațiile bilaterale (pag. 2).

Sesiunea jubiliară a Adunării Generale, consacrată îm-
plinirii unui sfert de veac de existență a Națiunilor Unite,
a luat sfîrșit. La finele ei, în multitudinea luărilor de pozi-
ție, a propunerilor formulate și a documentelor adoptate,
se încearcă în mod justificat un bilanț. Și, dacă există apre-
cieri diferite în privința unor aspecte, sentimentul domi-
nant în urma acestei sesiuni este acela al speranței. Al spe-
ranței că, programul viitor de acțiune al Națiunilor Unite,
jalonat și completat prin adoptarea a patru documente de
larg interes și semnificație internațională, va răspunde exi-
gențelor formulate și va da popoarelor răspunsurile pe care
acestea le așteaptă (pag. 6).

Continentul european, scena unor tot mai numeroase
și fertile contacte, la diverse niveluri și pe diferite planuri,
consemnează noi și interesante desfășurări. Vizita președin-
telui I. B. Tito la Haga și Paris se definește în acest context
ca o contribuție activă la promovarea climatului destinderii
și cooperării (pag. 9). Relațiile iugoslavo-române se înscriu
armonios în acest curent. Ele dovedesc prin caracterul lor
continuu ascendent fertilitatea unei cooperări multilaterale,
avînd drept comandamente esențiale interesele reciproce ale
popoarelor român și iugoslav, cauza generală a păcii și so-
cialismului (pag. 8).

La Bonn, observatorii încearcă o retrospectivă a pri-
mului an de conviețuire guvernamentală a social-democra-
ților și liber-democraților, aspectele interne, dar mai ales
cele externe, ale politicii vest-germane constituind un obiect
de atente analize. Rezultatele înregistrate de guvernul
Brandt-Scheel pe planul politicii externe și, în special, efor-
turile sale pentru normalizarea relațiilor cu țările socialiste,
se completează cu noi cristalizări politice (pag. 19).

Victoria dr. Salvador Allende în alegerile prezidențiale
din Chile păstrează în strictă actualitate o zonă geografică
în care au loc mutații de mare importanță. După patru de-
cenii de acțiune, forțele stîngii se impun în Chile ca putere
guvernamentală. Transformările economice și politice pe
care urmează să le inaugureze programul de acțiune al dr.
Salvador Allende conferă victoriei „Unității Populare” din
Chile o însemnătate și un ecou larg pe întregul continent
latino-american (pag. 13).

VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU LA WASHINGTON

Răspunzând invitației ce le-a fost adresată de către președintele S.U.A., Richard Nixon, și soția sa, Patricia Nixon, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și soția sa, Elena Ceaușescu, precum și celelalte persoane oficiale ce îl însoțesc pe șeful statului român, au fost în zilele de 26 și 27 octombrie oaspeții Casei Albe.

De-a lungul întregii călătorii întreprinse pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, care s-a încheiat în capitala federală, călătorie ce a inclus importante centre industriale, culturale și administrative — New York, Los Angeles, San Francisco, Detroit precum și Williamsburg (unde au fost vizitate monumente și locuri istorice semnificative ale primei capitale a statului Virginia) — cel mai înalt sol al poporului român a fost întâmpinat cu deosebită cordialitate, primind pretutindeni expresia simpatiei și respectului de care se bucură țara noastră și poporul ei, ecou al prestigiului de amplă rezonanță dobândit de politica activă de pace, înțelegere și largă cooperare internațională promovată de către România socialistă, cu neabătută principialitate, sub conducerea nemijlocită a președintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu.

Interesul suscitât de sosirea la Casa Albă a șefului statului român și-a găsit o elocventă expresie în atmosfera solemnă, caracteristică marilor evenimente, marilor întâlniri la nivel înalt. Casa Albă a rezervat înalților oaspeți români o primire oficială, potrivit ceremonialului rezervat șefilor de stat. Pe străzile și bulevardele din jurul reședinței președintelui Statelor Unite ale Americii, în întreaga zonă ce cuprinde sediile instituțiilor Administrației federale, erau arborate drapelele de stat ale României și S.U.A.

În parcul Casei Albe, la locul prevăzut pentru ceremonia primirii, do-

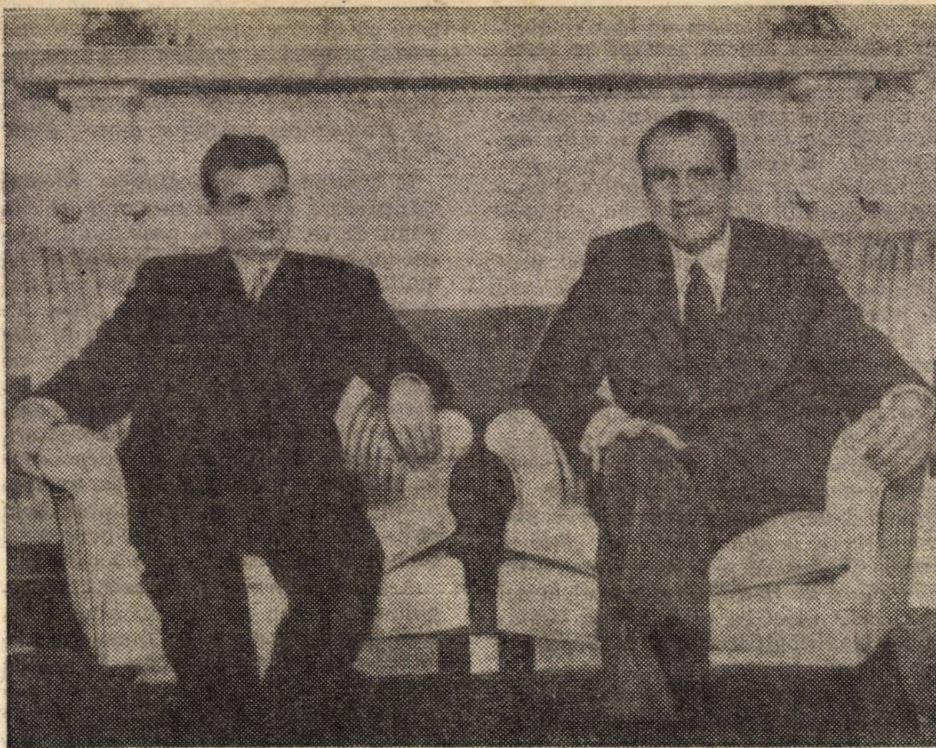
minat de obeliscul închinat memoriei lui George Washington, numeroși cetățeni ai capitalei Statelor Unite au venit să întâmpine și să salute pe președintele Nicolae Ceaușescu. Un număr neobișnuit de mare de ziariști, fotoreporteri, cameramani, reprezentând principalele cotidiane, agenții de presă internaționale, societăți de radio și televiziune, jurnale cinematografice de actualități au ținut să fie prezenți cu mult timp înaintea sosirii președinte-

Călduroasa primire făcută înalțului oaspete român în parcul Casei Albe

lui român, urmărind cu atenție și interes ceremonia organizată cu această ocazie.

În fața intrării de sud a Casei Albe, înalții oaspeți români au fost întâmpinați cu cordialitate de către președintele Richard Nixon și soția sa, Patricia Nixon, de alte înalte oficialități americane. Într-un cadru solemn, fanfara a intonat imnurile de stat ale României și Statelor Unite, în timp ce garda de onoare, alcătuită din detașamente ale principalelor arme, a prezentat președintelui român drapelul federal și steagurile celor 50 de state

La întrevederea dintre cei doi șefi de stat

ale S.U.A.; 21 de salve de artilerie au salutat sosirea la Casa Albă a președintelui Consiliului de Stat al României. Trecerea în revistă a gărzii de onoare a fost urmată de primirea defilării unora din unitățile militare prezente la ceremonie.

La microfoanele instalate pe podiumul de onoare special amenajat, cei doi președinți au rostit apoi cuvântări. Adresînd un salut de bun venit președintelui Nicolae Ceaușescu, președintele Richard Nixon a spus: „Astăzi, la Washington, vă salut pe dumneavoastră ca primul președinte al României care vizitează Statele Unite. Ne vom aminti întotdeauna primirea călduroasă făcută de poporul român. Știm că în timpul călătoriei dumneavoastră în Statele Unite ați simțit sentimentele de prietenie ale poporului Statelor Unite față de poporul României”. „Cred — a spus în încheierea alocuțiunii sale președintele Richard Nixon — că discuțiile dintre noi vor contribui la realizarea dezideratelor de pace și prietenie din întreaga lume. Sper ca în cursul discuțiilor pe care le vom avea astăzi să aducem o nouă contribuție la aceste idealuri”. Răspunzînd, președintele Nicolae Ceaușescu a spus: „Aș dori să vă mulțumesc pentru invitația ce ne-ați adresat-o de a mă întâlni cu dumneavoastră și a face o vizită în unele centre ale Statelor Unite cu prilejul prezenței la Organizația Națiunilor Unite. Este adevărat că între România și Statele Unite există deosebiri de orînduire socială, că asupra unor probleme există și deosebiri de păreri, dar, în ciuda acestora, noi considerăm că este necesar să colaborăm în domeniile economic, științific, cultural, să contribuim, în spiritul prieteniei și cooperării între popoare, la soluționarea problemelor care frămîntă lumea contemporană”.

După pronunțarea discursurilor oficiale, marcate de aplauzele întregii asistențe, în sunetele trompetelor ce au

dat onorul, președintele Statelor Unite, Richard Nixon, și soția sa au invitat pe președintele Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, și pe soția sa în interiorul Casei Albe. Din balconul de sud al Casei Albe, gazde și oaspeți au salutat asistența din marile parcuri. Timp de cîteva minute cei doi președinți s-au întreținut în salo-nul albastru, coborînd apoi în parc pentru a se îndrepta spre cabinetul de lucru al președintelui Statelor Unite. La ieșire, președintelui Nicolae Ceaușescu și soției sale le-a fost făcută aceeași manifestare spontană de căldă simpatie, prietenie și stimă de către cetățenii aflați în parc și care nu părăsiseră locul desfășurării ceremoniei.

În biroul președintelui S.U.A. a avut loc apoi prima întrevedere de lucru dintre cei doi șefi de stat. La întrevedere și la convorbirile prilejuite de către aceasta au participat Dumitru Popescu, membru al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., deputat în Marea Adunare Națională, din partea română, și Henry Kissinger, consilier special al președintelui S. U. A. pentru problemele securității naționale, din partea americană.

În cursul convorbirilor s-a apreciat că, de la întîlnirea de anul trecut dintre cei doi președinți, relațiile dintre România și S.U.A. au înregistrat progrese pe planuri multilaterale. Discuțiile purtate între cei doi președinți au reliefat interesul și dorința comună de a acționa în continuare pentru lărgirea și intensificarea raporturilor dintre cele două țări, în special în domeniul colaborării economice și tehnico-științifice, precum și în alte domenii, în spiritul principiilor depline egalități în drepturi, al respectării suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. De ambele părți s-a relevat că

dezvoltarea relațiilor dintre România și S.U.A. este afit în interesul popoarelor română și american, cît și al cauzei generale a păcii și securității internaționale. Convorbirile care au avut loc cu prilejul întrevederii au permis, de asemenea, abordarea unor probleme actuale ale vieții internaționale, printre care problema securității Europei, a dezvoltării relațiilor dintre toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pe baza respectării principiilor dreptului internațional contemporan. O serie de probleme legate de actuala sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, precum și diverse aspecte ale situației internaționale au reținut atenția celor doi președinți în această primă întrevedere desfășurată într-o atmosferă deschisă, cordială.

În aceeași zi, în onoarea președintelui Nicolae Ceaușescu și a soției sale, secretarul Departamentului de Stat, William Rogers, și soția sa a oferit un dejun în marea sală de recepții a Departamentului de Stat. În timpul dejunului au fost rostite toasturi. Salu-tîndu-l pe președintele Nicolae Ceaușescu, pe soția sa, pe colaboratorii șefului statului român, William Rogers a subliniat că prezența lor la Washington este apreciată ca o cinste deosebită. Secretarul Departamentului de Stat și-a exprimat speranța că vizita și convorbirile vor fi încununate de succes, invocînd ca factor stimulator voința de menținere a independenței naționale, fără amestec dinafară, dorința extinderii legăturilor economice în interesul ambelor țări, precum și interesul pentru soluționarea prin mijloace pașnice a problemelor nerezolvate ale vieții internaționale.

Mulțumind pentru cuvintele de apreciere la adresa României și a poporului român, președintele Nicolae Ceaușescu a relevat semnificația deosebită pe care vizita președintelui S.U.A. ca și actuala vizită o au nu numai pentru popoarele celor două țări, dar și pentru vremurile noi pe care le trăim, pentru viața internațională actuală. Menționînd sentimentele de prețuire față de țara noastră, dorința de colaborare între S.U.A. și România, între popoarele american și român, constatate pe parcursul întregii sale vizite, președintele Nicolae Ceaușescu a arătat că deosebirile de orînduire socială și politică, diferențele de păreri asupra unor probleme nu trebuie să împiețeze asupra dezvoltării relațiilor economice, tehnico-științifice și culturale între cele două națiuni, asupra colaborării multilaterale între guvernele celor două țări.

Programul după-amiezii zilei de luni a cuprins, de asemenea, o întrevedere la Departamentul de Stat al S.U.A., unde președintele Nicolae Ceaușescu a conferit cu secretarul Departamentului de Stat al S.U.A., William Rogers. În cursul întrevederii au fost abordate diferite probleme ale dezvoltării relațiilor bilaterale, făcîndu-se în același timp un schimb de opinii în legătură cu diverse aspecte ale vieții internaționale actuale. În continuarea programului după-amiezii, președintele Consiliului de Stat al României, Nicolae

Ceașescu, a depus o coroană de flori la Monumentul Eroului Necunoscut, din cele două războaie mondiale, situat în Cimitirul național Arlington. Agenda întrevederilor primei zile a vizitei a inclus, de asemenea, întâlniri și convorbiri cu George Shultz, director al Oficiului pentru buget și problemele conducerii, și Clifford M. Hardin, ministru al agriculturii.

Luni seara, președintele Statelor Unite ale Americii, Richard Nixon, și soția sa, Patricia Nixon, au oferit în saloanele Casei Albe un dîneu în cinstea președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, și a soției sale, Elena Ceaușescu. Au luat parte Dumitru Popescu, membru al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., deputat în Marea Adunare Națională, Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, Maria Groza, vicepreședintă a Marii Adunări Naționale, Nicolae Nicolae, adjunct al ministrului comerțului exterior, ambasadorii Corneliu Bogdan și Vasile Pungan. Din partea americană au participat William Rogers, secretarul Departamentului de Stat, Henry Kissinger, consilier al președintelui Nixon pentru problemele securității naționale, Maurice Stans, ministrul comerțului, Clifford M. Hardin, ministrul agriculturii Winston Blount, ministrul poștelor, John Volpe, ministrul transporturilor, John Irwin, subsecretar la Departamentul de Stat, Martin Hillenbrand, asistent pentru problemele europene al secretarului Departamentului de Stat, Edward David jr., consilier al președintelui Nixon pentru problemele științifice, Frank Shakespeare, directorul Agenției pentru informații al Statelor Unite (U.S.I.A.), John Mosler, președintele Comitetului americanilor de origine română pentru ajutoarea sinistraților din România, Leonard Meeker, ambasadorul S.U.A. la București, alte oficialități, reprezentanți de frunte ai vieții publice, ai cercurilor de afaceri, oameni de știință și cultură.

În toastul său, președintele Nixon a arătat că este onorat să primească vizita președintelui de stat al României, primul președinte al acestei țări primit ca oaspete în Statele Unite și primul șef de stat al unei țări socialiste primit ca oaspete al actualei Administrații. „Cînd vorbim despre relațiile dintre cele două țări ale noastre — spunea președintele Nixon — ne referim adeseori la deosebirile binecunoscute, existente în ceea ce privește sistemele noastre social-politice. Dar, într-o împrejurare ca aceasta, cred că noi toți ne reamintim mai mult de lucrurile care ne apropie, decît de cele care ne despart. Primul dintre acestea este dorința manifestată de popoarele ambelor țări de a se cunoaște reciproc. Am avut privilegiul de a vizita România și cunosc poporul ospitalier al acestei țări. Dorința mea este ca poporul american să cunoască poporul român, iar poporul român să-l cunoască pe cel american, deoarece cunoscîndu-se unul pe altul se vor apropia și mai mult. Consider de aceea că nu trebuie să se piardă nici un prilej pentru ca cele două popoare să se cunoască unul pe altul în anii viitori.

Știu, de asemenea, întrucît am vizitat România, că avem dorința comună ca cele două țări să meargă pe calea progresului. Și sînt multe domenii în care putem conlucra în vederea împlinirii acestui progres, pe plan economic. Președintele Ceaușescu și cu mine am explorat, în convorbirile purtate, sectoarele în care se poate realiza o cooperare sporită. Pe acest tărîm, s-a realizat un însemnat progres în cursul ultimului an. Vom amplifica acest progres ca rezultat al convorbirilor pe care le avem cu prilejul prezenței dv. aici.

Un al treilea factor de interes comun este devotamentul profund al României, precum și al nostru, față de dreptul fiecărei națiuni de a fi independentă, de a avea propria sa politică, fără dominație străină. În fine, există preocuparea primordială pe care o împărtășim cu prietenii noștri din România și cu alte popoare de a întări structura păcii în lume. Credem că prilejul pe care l-am avut de a ne întâlni de două ori la cel mai înalt nivel cu președintele României a contribuit la consolidarea acestei structuri“.

În încheierea toastului său, președintele Nixon a subliniat faptul că România poate aduce prin politica sa o contribuție deosebit de constructivă la realizarea unei lumi a păcii.

Luînd cuvîntul, președintele Nicolae Ceaușescu a mulțumit președintelui Nixon pentru prilejul oferit de a vizita Statele Unite ale Americii. „Se vede — a spus președintele Nicolae Ceaușescu — că uneori asemenea vizite neoficiale, cum este cea prilejuită de prezența mea la sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U., se dovedesc deosebit de utile. Am avut ocazia să vizitez cîteva centre din Statele Unite, să am convorbiri cu reprezentanți ai vieții politice și economice din țara dumnea-

voastră, am avut plăcerea să mă întîlnesc cu diverse oficialități cu care am purtat convorbiri deosebit de interesante și folositoare. Am constatat cu satisfacție că există bune perspective pentru dezvoltarea relațiilor dintre țările noastre“.

În continuare, președintele Nicolae Ceaușescu a exprimat speranța că în viitor se vor crea noi posibilități pentru un progres și mai accentuat și multilateral al relațiilor dintre poporul român și poporul american. „Deși țările noastre au regimuri sociale diferite — a spus președintele Consiliului de Stat — cred că dacă vom acționa cu dorința de a așeza trainic relațiile noastre pe principiile egalității în drepturi, respectării suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, vom putea dezvolta o bună colaborare și cooperare între cele două popoare“.

Arătînd că în cadrul întîlnirii cu președintele Nixon au fost abordate și unele probleme ale vieții internaționale actuale, președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat că: „În lumea de astăzi, orice conflict, în orice parte a lumii ar exista, influențează mai mult sau mai puțin asupra dezvoltării tuturor națiunilor. Dorința noastră este de a se ajunge la soluționarea cit mai rapidă a conflictelor, existente, de a se instaura o pace durabilă, care să dea posibilitatea fiecărei națiuni să se dezvolte în mod liber, de sine stătător, fără teama unei agresiuni din afară. Dorim ca relațiile de colaborare dintre țările noastre să

Șeful statului român, împreună cu personalități ale vieții economice americane, la dejunul oferit în cinstea sa de ministrul comerțului al S.U.A.

contribuie la soluționarea problemelor existente în lume, să servească cauzei păcii“.

Martī dimineață, președintele Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, s-a întâlnit la reședința sa oficială de la „Blair House“ cu un grup de ziariști — reprezentanți ai principalelor cotidiane americane, ai marilor agenții de presă și societăți de radioteleviziune cu care a avut o convorbire. Președintele Nicolae Ceaușescu a răspuns la întrebările ziariștilor, expunând poziția României față de problemele majore ale vieții internaționale, modul în care concepe țara noastră rezolvarea lor și cum înțelege să acționeze în acest sens. În încheierea întâlnirii, cei de față au aplaudat călduros, mulțumind șefului statului român pentru răspunsurile primite.

În cursul dimineții de martī, președintele Nicolae Ceaușescu și persoanele oficiale care îl însoțesc au făcut, de asemenea, o vizită în localitatea Reston din statul Virginia, situată la 40 de km de Washington.

Tot în cursul zilei de martī, la Ambada Română din Washington președintele Nicolae Ceaușescu, soția sa, Elena Ceaușescu, și persoanele oficiale care îl însoțesc în vizita în S.U.A. au avut o întâlnire cu reprezentanți ai comunității americane de origine română. Întâlnirea a început printr-un moment emoționant: aplauze, aclamații, urări de „Trăiască România!“, „Trăiască prietenia dintre poporul român și poporul american!“.

Luând cuvântul în cadrul acestei întâlniri, președintele Nicolae Ceaușescu a spus printre altele: „În ultimii ani avem relații foarte bune cu Statele Unite. Am obținut o serie de progrese în colaborarea economică, tehnico-stiințifică și culturală și simțim dornici de a dezvoltă aceste relații. De altfel, în convorbirile pe care le-am avut în timpul vizitei președintelui Nixon la București și cu prilejul vizitei mele aici s-a relevat că există posibilități multiple de a dezvoltă aceste relații, că există dorința de a colabora, cu toate deosebirile de ordinare socială și de păreri, în unele probleme ale vieții internaționale. Această colaborare are loc pornind de la respectarea independenței și suveranității, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne. De altfel, acestea sînt principiile pe care România, poporul român, Partidul Comunist Român — care conduce destinele de astăzi ale țării — le-a înscris în programul său și este hotărît să le înfăptuiască în relațiile cu toate statele“.

Șeful statului român și soția sa s-au întreținut prietenește cu reprezentanții comunității americanilor de origine română, într-o atmosferă caldă, expresie a sentimentelor de stimă și dragoste ale acestora față de patria de origine — România.

Martī după-amiază, președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, împreună cu soția sa, Elena Ceaușescu, au părăsit Washingtonul plecînd spre patrie. Miercuri la amiază președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, împreună cu soția sa, Elena Ceaușescu, și persoanele care i-au însoțit, au sosit la București.

Ecouri în presa internațională

Marile cotidiane din Washington și New York consacră spații ample vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu în Statele Unite și întâlnirii sale cu președintele S.U.A., Richard Nixon, la Casa Albă. Ziarul „EVENING STAR“ din Washington publică în pagina întâi o fotografie pe trei coloane înfățișînd pe președintele Ceaușescu cu soția și pe președintele Nixon cu soția, făcînd de la balconul Casei Albe semne prietenești publicului. Ziarul publică, de asemenea, o amplă relatare a ceremoniei primirii la Casa Albă, precum și a întâlnirii care a urmat între cei doi conducători de stat. Ziarul reproduce extrase din cuvîntările rostite de cei doi președinți, reliefind că în discursul său președintele Ceaușescu a relevat că între România și Statele Unite există mari deosebiri, dar că acestea nu trebuie să diminueze importanța cooperării dintre ele în domeniile economic, științific și cultural.

„WASHINGTON POST“ inserează în pagina întâi, la loc central, o fotografie pe patru coloane înfățișînd momentul de la Casa Albă în care cei doi președinți își strîng mîinile, precum și o relatare detaliată a întâlnirii care a avut loc cu acest prilej. Ziarul relatează că onorurile, cu întregul ceremonial, de la primirea președintelui Nicolae Ceaușescu la Casa Albă, lungă întrevvedere dintre cei doi șefi de stat și dineul oferit de președintele Nixon luni seara la Casa Albă constituie manifestări semnificative pentru dorința de adîncire a relațiilor dintre cele două națiuni.

Influentul ziar „NEW YORK TIMES“ publică, de asemenea, pe pagina întâi o fotografie pe patru coloane înfățișînd pe cei doi președinți, în timpul ceremoniei primirii la Casa Albă. Ziarul publică în continuare un articol al comentatorului său Tad Szulc, intitulat „Ceaușescu îl vizitează pe Nixon pentru convorbiri asupra problemelor mondiale“. Autorul, care se ocupă în mod detaliat de principalele momente ale vizitei președintelui Ceaușescu în timpul sesiunii jubiliare a O.N.U., remarcă, printre altele, că în timpul întâlnirii de la Casa Albă „discuțiile între cei doi președinți au depășit cu treizeci de minute timpul prevăzută“. Sînt evocate problemele care au făcut obiectul discuțiilor dintre cei doi șefi de stat, făcîndu-se, totodată, aprecieri asupra poziției țării noastre față de situația din Orientul Apropiat și cea din Peninsula Indochineză. În continuare, autorul se referă la stadiul actual al relațiilor comerciale dintre Statele Unite și România, evaluînd perspectivele lor de dezvoltare.

Vizita în S.U.A., prezența și activitatea președintelui Consiliului de Stat al României la sesiunea jubiliară a Organizației Națiunilor Unite continuă să facă obiectul unor comentarii și informații și în presa altor țări.

Ziarele iugoslave informează pe larg despre primirea oficială făcută la Casa Al-

bă președintelui Nicolae Ceaușescu de către președintele S.U.A., Richard Nixon. „BORBA“ publică o relatare a întrevederilor, relevînd că președintele S.U.A. și președintele Consiliului de Stat al României „au căzut de acord asupra necesității îmbunătățirii relațiilor economice și comerciale dintre S.U.A. și România. Au fost trecute în revistă relațiile Est-Vest, situația din Orientul Mijlociu, Indochina“.

Relatări despre vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu la Washington au fost difuzate luni în jurnalele de seară ale posturilor de radio Belgrad. Televiziunea a prezentat imagini de la festivitatea desfășurată la Casa Albă.

Despre întrevvederele dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Nixon informează ziarele bulgare „TRUD“, „NARODNA ARMIA“, „KOOPERATIVNO SELO“ și „VEČERNI NOVINI“, precum și televiziunea bulgară.

Cotidianele „NEUES DEUTSCHLAND“, „BERLINER ZEITUNG“ și „JUNGE WELT“ din R.D. Germană informează despre întrevvederele ce a avut loc la Washington între președintele Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, și președintele S.U.A., Richard Nixon.

Relatînd amplu despre vizita la Washington a președintelui Consiliului de Stat, ziarul italian „L'UNITA“ scrie: „Conducătorul român a declarat că cele două țări, în ciuda diferențelor existente între sistemele lor, pot să colaboreze în domeniile economic, științific și cultural, contribuind astfel la rezolvarea problemelor internaționale. Președintele Ceaușescu — relevă în continuare ziarul — și-a exprimat speranța că întrevederile din capitala S.U.A. vor continua să favorizeze dezvoltarea relațiilor între cele două țări și să sprijine cauza păcii“.

La rîndul său, ziarul „CORRIERE DELLA SERA“, într-o corespondență specială din Washington relevă că președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea contribuției în spiritul prieteniei între popoare, la soluționarea problemelor care frămîntă lumea contemporană. Informînd în continuare despre programul vizitei la Washington a președintelui Nicolae Ceaușescu, „Corriere della Sera“ scrie că secretarul Departamentului de Stat al S.U.A., William Rogers, a oferit un dejun în onoarea șefului de stat român, precum și că președintele Ceaușescu a depus o coroană de flori la Monumentul Eroului Necunoscut.

Ziarul britanic „TIMES“ publică relatări despre întâlnirea președinților României și Statelor Unite, ca și despre obiectivele vizitate de președintele Consiliului de Stat în călătoria sa prin S.U.A. Cotidianul „FINANCIAL TIMES“ scoate în evidență primirea cordială făcută președintelui Ceaușescu și relevă faptul că aceasta este prima vizită întreprinsă în Statele Unite de un șef de stat român.

SESIUNEA JUBILIARĂ O. N. U.: moment final

Călătoria transatlantică a președintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, pe ale cărei trasee au fost punctate momente de certă semnificație politică, își încheie ultimul episod — întoarcerea în patrie. Vor rămâne, însă, durabil consemnate, cuvântarea rostită de președintele Nicolae Ceaușescu de la tribuna O.N.U. în cadrul oferit de sesiunea jubiliară a Adunării Generale, etapa vizitei pe coasta de vest, la Los Angeles și San Francisco, numeroasele contacte și convorbiri avute de șeful statului român în decursul acestor peste două săptămâni. O privire retrospectivă de ansamblu ne permite să constatăm că ponderea țării noastre în planul vieții internaționale, prestigiul său au căpătat valențe noi prin această vie și puternică afirmare a politicii externe a României, de participare activă, directă, la dezbaterea problemelor de interes general.

Din succesiunea evenimentelor s-a desprins, prin realismul și franchețea conținutului său, discursul președintelui Nicolae Ceaușescu la O.N.U. Acest mesaj cuprinzător al României socialiste, care a avut un larg ecou în cadrul Organizației Națiunilor Unite, în cercurile politice, diplomatice și ale presei internaționale, a pătruns în inși miezul problemelor și a pus în centrul atenției generale direcțiile de concertare a eforturilor tuturor națiunilor, mari și mici, în procesul căutării unor soluții cu adevărat viabile. Considerentele politicii externe române au fost pe larg apreciate ca mergând direct la obiect, în termeni concizi și concreți, tocmai pentru a reliefa necesitatea creării unor condiții fundamentale *sine qua non* ale păcii și securității în viața internațională, începând prin a pune capăt

Correspondență din New York de la Liviu Rodescu

războaielor și focarelor care periclitează pacea, a elimina din conduita statelor folosirea forței sau amenințarea cu forța, a instaura în practica relațiilor respectarea strictă a principiilor: independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne ale altora, grija de a nu leza în nici un fel dreptul fiecărui popor de a-și decide destinul și a asigura în felul acesta permanența unei legalități internaționale care să se întemeieze pe primatul echității și justiției, fără discriminare, indiferent de dimensiunile teritoriului unei țări, de potențialul economic sau regimul ei social.

Istoria contemporană și experiența politicii externe a multor state confirmă pe deplin caracterul vital al acestor norme de bază a căror încălcare a dus în repetate rânduri la conflicte și tensiune, dar a căror acceptare unanimă ar putea crea tocmai acel teren fertil pentru o conviețuire pașnică de durată, pentru generalizarea unei stări normale în relațiile dintre state, pentru a da cooperării internaționale sensul real ce se degajă din principiile Cartei O.N.U. și din năzuințele popoarelor.

În discursul șefului statului român, aceste idei au luat forma unor propuneri de substanță, de natură a favoriza o evoluție pozitivă în viața internațională, astfel încât principiile Cartei să poată reflecta în mod fidel — spre deosebire de cei 25 de ani parcurși de la adoptarea ei — realitățile lumii contemporane.

Nu există nici o îndoială că dacă s-ar da curs acestor deziderate împărtășite pe planuri similare de covârșitoarea majoritate a națiunilor lumii, rolul, eficacitatea și autoritatea morală a O.N.U. s-ar consolida și ar crește în proporție directă cu gradul de generozitate a contribuției aduse de fiecare țară în parte la masa efortului comun. Cert este că tocmai în crearea acestor condiții fundamentale trebuie căutată și găsită cheia soluționării unor probleme dificile și complexe ca dezarmarea sau disparitățile procesului de dezvoltare a națiunilor. „În numele poporului român, pe care-l reprezint la această importantă reuniune internațională — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvântarea rostită la sesiunea jubiliară a O.N.U. — **sînt impunit să declar, că România va milita întotdeauna neobosit și ferm pentru înfăptuirea idealurilor de pace, progres și colaborare ale umanității, pentru afirmarea și respectarea tuturor principiilor care stau la baza bunei conviețuiri internaționale. Țara mea este hotărâtă să-și dea întreaga contribuție la reușita tuturor acțiunilor pe care le va întreprinde Organizația Națiunilor Unite pentru pace, colaborare și des-tindere**”.

Pe agenda actualei sesiuni a O.N.U., incluse printre inițiative și propuneri ale unor alte state, se află două puncte pre-

zentate de delegația țării noastre și proiectate a fi supuse în curând dezbatelor din comitetele O.N.U.: „Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și efectele sale negative asupra păcii și securității”, și „Rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea întăririi cooperării economice și tehnico-științifice între state”. Se poate afirma că și aceste două mari teme, ale căror obiective sînt gemene cu cele ale menținerii păcii și securității mondiale, ar putea fi cu succes soluționate în cadrul unei structuri stabile, organizate, a ansamblului relațiilor internaționale.

În perioada sesiunii jubiliare, președintele Nicolae Ceaușescu a avut numeroase întâlniri și întrevederi cu șefi de state și guverne, miniștri de externe — participanți la Sesiune, cu președintele Sesiunii Adunării Generale, Edward Hambro, și secretarul general al O.N.U., U Thant, cu personalități proeminente ale vieții politice, economice, științifice din Statele Unite. Ultima parte a acestei ample activități s-a desfășurat la Washington, capitala S.U.A.

În analele O.N.U., cele zece zile ale sesiunii jubiliare vor rămâne înscrise ca un moment calendaristic solemn, rezervat cuvintărilor șefilor de delegații, printre care șefi de state și guverne, pentru a aniversa 25 de ani de la întemeierea Organizației Națiunilor Unite. Ca decorație și procedură, lucrările nu s-au deosebit radical de sesiunile ordinare ale Adunării Generale. Înalta tribună a aparținut în mod egal participanților, fie că ei au reprezentat mari puteri sau țări mici și mijlocii. Ceea ce i-a diferențiat au fost conținutul specific al fiecărui discurs în parte, modul de abordare a problemelor, personalitatea vorbitorului, forța ideilor și argumentelor — componente care au suscitât o creștere a interesului și atenției nu numai față de discursurile reprezentanților unor puteri mari, ci și față de expunerile de poziții ale unor țări ca România, India, Zambia sau Suedia.

Cei mai mulți delegați au venit la New York nu numai pentru a ura „aniversare fericită”, Organizației, ci pentru a analiza cu acest prilej capitole mari ale activității ei și ale vieții internaționale în general, întrebându-se totodată dacă O.N.U., compusă din cei 127 de membri ai săi, a atins sau nu nivelul de maturitate necesar pentru a putea acționa cu răspundere și autoritate în reglementarea problemelor majore, dacă denumirea de „Națiunile Unite” este proprie în condițiile actuale cînd lumea e încă divizată și dezbătută, dacă nu cumva a sosit timpul să se inaugureze noul pătrar de veac printr-o conjugare a tuturor eforturilor, astfel încît toți membrii săi să participe în mod egal, într-un spirit democratic, la procesul de adoptare a hotărîrilor de însemnătate esențială pentru întreaga comunitate a națiunilor. Mulți și-au exprimat cu acest prilej convingerea că există posibilități reale de a folosi, de a valorifica monumentală calea de politică externă — discursurile rostite — pentru a o transpune în acțiuni corespunzătoare, înlăturînd astfel alternativa teaurizării ei la O.N.U. pentru simpla lectură a cercetătorilor și generațiilor

viitoare. Într-adevăr, țările membre au sesizat ocazia oferită de aniversare pentru a-și reafirma încrederea în Organizația Națiunilor Unite și a-i promite sprijinul lor în activitatea consacrată păcii, securității, progresului și cooperării internaționale.

O serioasă piatră de încercare pentru următoarea etapă o vor constitui desigur cele patru documente adoptate solemn, prin aplauze generale, în sesiunea finală a sesiunii jubiliare din 24 octombrie. Ele au format în prealabil obiectul unor îndelungate dezbateri și tratative în cadrul unor comitete ale Adunării Generale, pînă s-a ajuns la acceptarea unor texte considerate de comun acord ca fiind în măsură a primi aprobarea sesiunii jubiliare.

Adunarea Generală a aprobat: 1) Declarația solemnă de reafirmare a încrederii statelor în viabilitatea principiilor Cartei O.N.U., a angajamentului lor de a acționa pentru sporirea rolului și eficacității organizației, în scopul de a deveni un instrument eficace în întărirea securității internaționale și promovarea progresului tuturor popoarelor; 2) Declarația privind strategia și metodele dezvoltării și lansarea celui de-al doilea Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare (1971—1980); 3) Declarația cu privire la principiile relațiilor prietenești și cooperarea între state; 4) Un program de acțiune, sub forma unui document al O.N.U., conținînd o serie de măsuri eficiente pentru lichidarea definitivă și cît mai urgentă a ultimelor vestigii ale colonialismului.

Primul document reafirmă principiile Cartei adoptate la San Francisco, cere înlăturarea dezarmării nucleare, condamnă colonialismul și politica de apartheid. În document se spune, de asemenea: „Noile frontiere ale științei și tehnicii impun o cooperare internațională sporită. Ne reafirmăm intenția de a beneficia pe deplin, îndeosebi prin intermediul Organizației Națiunilor Unite, de mijloacele fără precedent puse la dispoziția noastră de progresul științei și tehnicii, în domenii cum ar fi spațiul extraatmosferic, exploatarea în scopuri pașnice a teritoriilor submarine din afara limitelor jurisdicției naționale și ameliorarea calității mediului, în interesul popoarelor din întreaga lume, pentru ca țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare să-și poată împărți echitabil progresele tehnice și științifice, contribuind astfel la accelerarea dezvoltării economice a întregii lumi”.

Al doilea document formulează un amplu plan de dezvoltare la scară mondială. Declarația enunță o „strategie internațională a dezvoltării” și afirmă: „Ritmul mediu anual de creștere a produsului brut pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare ar trebui să fie de cel puțin 6 la sută, cu posibilitatea stabilirii unui ritm mai înalt pentru cea de-a doua jumătate a deceniului, după o analiză generală la mijlocul deceniului”. Acest ritm anual mediu, de cel puțin 6 la sută, va implica o creștere medie de 4 la sută a agriculturii și de 8 la sută a industriei. În plus, declarația prevede că țările dezvoltate, „printr-o acțiune internațională comună sau printr-o acțiune unilaterală, vor da prioritate reducerii sau desființării taxelor vamale și altor

obstacole în calea importurilor de produse primare, inclusiv cele care sînt importate sub o formă prelucrată sau semiprelucrată”. Documentul mai prevede că: începînd din 1972, fiecare țară dezvoltată din punct de vedere economic „va trebui să se străduiască să opereze în fiecare an, în beneficiul țărilor pe cale de dezvoltare, transferuri de resurse totalizînd un minim net de 1 la sută din produsul lor național brut”.

Al treilea document subliniază necesitatea respectării principiilor fundamentale ale dreptului internațional în relațiile dintre state. Declarația în această problemă proclamă următoarele principii: „Statele trebuie să se abțină, în relațiile lor internaționale, de la recurgerea la amenințarea cu forța sau folosirea forței, fie împotriva integrității teritoriale sau independenței politice a oricărui stat, fie în orice alt mod, incompatibil cu obiectivele Națiunilor Unite; statele trebuie să-și soluționeze divergențele internaționale prin mijloace pașnice, în așa fel încît pacea și securitatea internațională, precum și dreptatea, să nu fie periclitate; statele nu trebuie să se amestece în treburile care țin de competența națională a unui alt stat, în conformitate cu Carta Națiunilor Unite; statele trebuie să coopereze unele cu altele, conform Cartei; statele trebuie să respecte principiul egalității drepturilor popoarelor și dreptul lor la autodeterminare; ele trebuie să respecte principiul egalității suverane a statelor; ele trebuie să îndeplinească cu bună-credință obligațiile pe care și le-au asumat în conformitate cu Carta”.

Al patrulea document trasează un „program de acțiune” în vederea aplicării integrale a Declarației din 1960 cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale. El cere tuturor membrilor O.N.U. să insiste pe lângă Consiliul de Securitate ca acesta să adopte măsuri eficace față de regimurile „care aplică o politică de represiune împotriva popoarelor coloniale, creînd astfel un grav obstacol în calea păcii și securității internaționale”. Documentul condamnă politica colonialistă a Portugaliei și Africii de Sud, care au ignorat hotărîrile O.N.U. Pe de altă parte, Declarația proclamă că „statele membre vor aduce întreaga lor asistență morală și materială popoarelor din teritoriile coloniale, în lupta acestora pentru dobîndirea libertății și independenței”. „Statele membre, se spune în continuare în Declarație, vor desfășura o campanie energică și permanentă împotriva activităților și practicilor intereselor străine, de ordin economic, financiar ș.a., desfășurate pe teritoriile coloniale în beneficiul puterilor coloniale și al aliaților lor, sau chiar în numele lor”.

În aceste documente finale, inspirate din principiile Cartei și definite prin contribuția și sprijinul unei mari majorități, se află încorporat și angajamentul solemn al tuturor membrilor O.N.U. de a transpune litera lor în viață. Vor fi așteptate dovezi treptate, dar certe, ale răspunderii tuturor statelor membre, fără excepție, dovezi totodată ale eficacității și viabilității acestui for mondial.

New York, 27 octombrie

CURSUL ASCENDENT AL RELAȚIILOR IUGOSLAVO — ROMÂNE

Atunci cînd în viitor, istoricii vor identifica elementele necesare unor cuprinzătoare analize privind relațiile actuale dintre Iugoslavia și România, aceștia nu vor avea o sarcină prea grea. Perioada de la sfîrșitul anilor '60 și începutul anilor '70 mai ales, îi va confrunta cu o abundență de materiale deosebit de semnificative.

RESPECT RECIPROC

În aprecierea rezultatelor obținute de o generație este fundamental a stabili ce atitudine a avut ea față de trecut, în ce măsură a înțeles principalele lui mesaje, cum a știut să aleagă esențialul pentru a stimula mersul înainte. Generația noastră este avantajată de faptul că e călăuzită de ideea cea mai progresistă despre om și societate — ideea socialismului. Oamenii zilelor noastre nu se comportă, desigur, ca și cum istoria ar începe de la ei, ci înțeleg într-un spirit de înaltă responsabilitate imperatiile actuale ale relațiilor tradiționale dintre oamenii și popoarele care au trăit pe teritoriul de azi al Iugoslaviei și României.

Ănile acestor relații găsesc numeroase elemente de referință de-a lungul secolelor. Generația actuală este conștientă de acest lucru și, de aceea, respectînd tradițiile, dezvoltă și promovează larg relațiile iugoslavo-române. Istoria clasei muncitoare din cele două țări este caracterizată prin comunitatea idealurilor pe care le-a urmărit, prin devoțiunea sa pentru aspirațiile cele mai progresiste ale maselor; culturile popoarelor noastre au luat naștere într-un mod asemănător, iar luptătorii pentru eliberarea țărilor noastre de sub stăpînirea străină s-au ajutat sau au găsit adăpost unii la alții.

La întrebarea cum să se găsească, de către partea iugoslavă sau de către cea română, căi care să ducă la extinderea continuă a domeniului colaborării, răspunsul nu este greu de formulat. Ce-i drept, aici nu s-a inventat nimic „original”. Evident, a fost suficient ca principiile cele mai progresiste în relațiile dintre popoare, care pot să asigure colaborarea și înțelegerea, să fie acceptate ca adevărat.

Pe scurt spus, principiul respectului reciproc este definitiv pentru coordonatele pe care cele două națiuni înțeleg să-și dezvolte colaborarea și cooperarea. Experiența relațiilor dintre națiunile noastre socialiste dovedește cît de însemnat este acest principiu în viața oamenilor atunci cînd el este ridicat la nivelul de factor diriguitor al politicii unei întregi națiuni. Faptul că ambele țări au optat pentru construirea socialismului dă aplicării acestui principiu în practica relațiilor dintre cele două țări valențe deosebite, oferind perspective dintre cele mai favorabile cooperării lor viitoare în spiritul respectării intereselor reciproce.

Articol scris pentru „Lumea” de Bojidar Djurića

redactor la Agenția „Taniug”

În relațiile sale internaționale, Iugoslavia respectă politica de nealinieră. România, membră a Tratatului de la Varșovia, acționează, de asemenea, în direcția dezvoltării relațiilor și a colaborării cu toți cei care înțeleg să-și întemeieze raporturile internaționale pe baza egalității în drepturi și avantajului reciproc. Aceasta explică baza pe care cele două țări au găsit cu ușurință, și atît de multe elemente comune în activitatea lor pe continentul european, precum și înafara acestui continent. Astfel, Iugoslavia și România aduc o contribuție însemnată la eforturile și năzuințele popoarelor ca relațiile dintre statele europene să fie puse, în sfîrșit, pe bazele unei păci trainice și ale colaborării.

Au existat prea multe tragedii numai în timpul unei vieți de om. De aceea ce poate fi mai urgent decît ca politica de stat să fie consacrată în mod angajant înlăturării metodelor de presiuni și de folosire a forței în raporturile intereuropene, realizării unui climat de destindere și securitate favorabil păcii, colaborării și intereselor comune. Răspunderea pentru un asemenea viitor aparține tuturor statelor — aceasta constituie una dintre trăsăturile cele mai esențiale ale concepțiilor împărtășite de România și de Iugoslavia. Asemenea relații noi nu se pot instaura, desigur, „printr-un salt”. Ele nu pot fi inaugurate prin nici un fel de document. Ele se creează în procesul dezvoltării legăturilor bilaterale și multilaterale. Ele sînt, așa zicînd, mozaicul la care toți trebuie să aducă cîte „o pietricică”, indiferent dacă sînt „mari” sau „mici”. Credem că o asemenea abordare a problemelor Europei actuale poate fi în cea mai mare măsură o garanție a stabilității. Așadar, o Europă fără divizări, o Europă cu state ca entități suverane.

UN MECANISM ÎN FUNCȚIUNE

Este mare numărul oamenilor politici, al economiștilor, experților și al tuturor acelor care au fost angajați în ultimii ani în domeniul proiectării și realizării relațiilor utile și a colaborării dintre Iugoslavia și România. Niciodată în trecut aceste contacte reciproce nu au fost atît de ramificate. La diferite niveluri și în diferite domenii, anii precedenți nu pot oferi exemplul unor atît de multe convorbiri și consultări.

În această privință înțelegerea dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito de la 20 septembrie 1969 a avut caracterul unei istorice pietre de hotar. Aceasta a fost o înțelegere în

scopul înțelegerii de a nu se precupeți eforturile în scrutarea domeniilor și a mijloacelor pentru colaborare pe baza intereselor reciproce.

Pentru cronicarul acestor timpuri va fi, de asemenea, semnificativ faptul că contactele iugoslavo-române de la sfîrșitul anilor '60 au căpătat în mod excepțional un caracter „de lucru”, că înțelegerea dintre cele două părți sînt precise și pline de imaginație, că pe calea acordurilor, aranjamentelor și programelor s-a pus în mișcare un mare mecanism al dezvoltării colaborării reciproce.

La Porțile de Fier lucrurile merg deosebit de bine. A început să fie furnizat curent electric. De ambele părți au fost date în funcțiune agregatele numărul unu și, prin aceasta, au fost create chiar premisele pentru a se reduce durata construcției în comun a acestui colos.

Gigantul de pe Dunăre va zidi în sine sudoarea, perseverența, hotărîrea și clarviziunea unei întregi generații de oameni din Republica Socialistă România și Iugoslavia socialistă. Dunărea devine, prin eforturi unite, un simbol neobișnuit. Pe acest mare șantier oamenii s-au convins din nou de eficacitatea efortului comun. De ambele părți se gîndește, se planifică, se proiectează în mod intens pentru ca Dunărea să fie folosită complex în această zonă. Posibilitățile sînt evidente, cerințele și interesele reciproce, de asemenea. Continuarea acestei opere nu poate decît să fie de dorit.

COMERȚUL

Se încheie în prezent o perioadă de colaborare comercială pe termen lung, trasată de Iugoslavia și România prin acordul încheiat pe anii 1966—1970. Lucrul cel mai important este evoluția mereu ascendentă a schimburilor economice reciproce și prospectarea continuă a posibilităților pentru sporirea și extinderea formelor de colaborare. Dacă în anul 1966 valoarea livrărilor reciproce era de 39,1 milioane dolari, anul acesta — după cum se așteaptă — acestea vor atinge suma de 73 milioane dolari (schimburi incluse în listele de mărfuri).

România exportă în Iugoslavia un sortiment larg de produse chimice, de produse petroliere, de produse agro-alimentare, ciment, anvelope, laminate, șasiuri pentru camioane grele și produse farmaceutice. La rîndul său, Iugoslavia exportă în România minereu de fier, bauxită, motoare Diesel, materiale refractare, cabluri electrice etc. În perioada 1971—1975, valoarea schimburilor reciproce va fi — potrivit noului acord încheiat — mai mult decît dublată și va ajunge la aproximativ 550 de milioane de dolari.

Se consideră, însă, că aceste prevederi vor putea fi chiar depășite. Pentru anul viitor se așteaptă o creștere sensi-

bilă a schimburilor reciproce, a căror valoare globală va atinge suma de 98 de milioane dolari.

FORME SUPERIOARE DE COLABORARE

Expertii în problemele economice remarcă îndeosebi că economiile celor două țări realizează în forme superioare conectarea intereselor reciproce. Aranjamentele concrete privind cooperarea și specializarea industrială între organizațiile economice iugoslave și cele românești sînt invocate deseori ca exemple pentru stabilitatea și extinderea cooperării economice dintre cele două țări. Deocamdată, cooperarea industrială cea mai rodnică se realizează în domeniul producției de mașini-unelte, de utilaj și aparate electro-energetice, de rulmenți și de alte mașini și instalații, în producția de vehicule de transport, precum și în cercetările geologice. Posibilități mari în acest sens oferă, de asemenea, industria chimică.

Din toată această rețea ramificată a aranjamentelor existente și a celor care se află în pregătire, amintim cîteva. După marile inundații de pe cursul superior al Mureșului și Tisei, România a oferit date privind debitul rîurilor și astfel a permis ca în Iugoslavia să se organizeze și să se desfășoare cu succes acțiunea de apărare împotriva inundațiilor. Este inutil de spus cît de prețios este acest lucru în cadrul solidarității și ajutorării reciproce. Din aceasta a reieșit hotărîrea privind realizarea unor proiecte comune de apărare împotriva inundațiilor cauzate de apele Tisei.

Prin tranzitul mărfurilor sale prin portul Rieka, anul trecut România s-a situat pe locul patru în folosirea acestui port, iar anul acesta volumul a sporit. În următorii zece ani, așa cum s-a prevăzut prin acord, de la Constanța pînă la Cernavoda se va efectua transportul de țitei din Orientul Mijlociu pentru rafinăria de la Pancevo (lingă Belgrad). Autorii acestui aranjament sînt „Petrom” și „Naftagas” din Novisad.

Tot în următorii zece ani „Torpedo”, fabrica de motoare de la Rieka, și Uzina de camioane de la Brașov vor coopera în producția de camioane grele. Se va face un schimb reciproc de motoare pentru șasiuri de camioane grele. Valoarea anuală a acestor schimburi va fi de peste două milioane de dolari. Aceeași fabrică din Rieka și Uzinele de mașini agricole din București vor produce în comun și combine.

Va spori, de asemenea, micul trafic de frontieră, vor fi construite drumuri în jurul trecerilor de frontieră și a stațiilor de cale ferată pentru a se asigura o mai mare circulație a călătorilor și a mărfurilor.

Și, totuși, oamenii de stat români și iugoslavi nu scapă niciodată prilejul să spună că există încă posibilități pentru dezvoltarea acestor relații. Aceste posibilități sînt mari. Ele sînt asigurate de dezvoltarea rapidă a economiilor României și Iugoslaviei, de interesele celor două părți și, în mod special, de relațiile politice atît de bune care se dezvoltă între țările noastre. S-a realizat desigur, foarte mult. Referindu-se la stadiul și perspectivele colaborării multilaterale româno-iugoslave, secretarul de stat iugoslav Mirko Tepavaț spunea recent: „Nici altora în lume nu le-am putea dori nimic mai bun decît să realizeze o asemenea dezvoltare a relațiilor reciproce așa cum se întîmplă cu țările noastre”.

Belgrad, 26 octombrie

VIZITA PREȘEDINTELUI TITO LA HAGA ȘI PARIS

După Bruxelles, Luxemburg și Bonn, turneul vest-european al președintelui R. S. F. Iugoslavia, Iosip Broz Tito, a înscris săptămîna trecută noi etape: Haga și Paris. „Cred că vizita în Olanda va fi foarte utilă deoarece vom putea să efectuăm un schimb de păreri atît cu suverana cît și cu guvernul olandez asupra diverselor probleme ce interesează astăzi întreaga lume” — declara în interviul acordat televiziunii olandeze, în preajma călătoriei la Haga, șeful statului iugoslav. Printre acestea, ca țară europeană, Iugoslavia — sublinia președintele Tito — acordă prioritate destinderii și securității pe continent, proceselor politice actuale din Europa.

Înlăturarea treptată a oricăror bariere în calea dezvoltării relațiilor economice, depășirea problemelor litigioase în relațiile bilaterale, încetarea cursei înarmărilor și, în acest context, sporirea eforturilor pentru ca relațiile dintre țările europene să fie din ce în ce mai bune au figurat printre principalele teme ale convorbirilor programate în cadrul vizitei oficiale de patru zile în Olanda. În acest plan, ca și în cel al relațiilor bilaterale dintre Iugoslavia și Olanda, convorbirile de la Haga au fost apreciate de ambele părți ca utile și servind intereselor majore ale păcii pe continent. „Iugoslavia și Olanda — arăta primul ministru interimar al Olandei, H. J. Wittereen, în toastul rostit la dineul oficial oferit în cinstea oaspetelui iugoslav — urmăresc același scop în eforturile lor pentru a contribui la diminuarea încordării în Europa, animate de aceeași năzuință spre cooperare constructivă între țările europene”. „Ca țări europene — arăta în toastul de răspuns președintele Tito — depunem eforturi, în limitele posibilităților, pentru a ne aduce contribuția la procesele pozitive de destindere a încordării pe continentul nostru cu convingerea că pacea și stabilitatea în Europa sînt o premisă a păcii și stabilității în întreaga lume”.

Vineri, președintele Iugoslaviei a părăsit Haga, îndreptîndu-se spre Paris. Scurt timp după sosirea sa în capitala Franței, Iosip Broz Tito a fost primit la Palatul Elysée de președintele Pompidou. Apoi, a avut loc o întrevedere lărgită, cu participarea primului ministru francez, Jacques Chaban-Delmas, și

Convorbire la Palatul Elysée între președintele Tito și președintele Pompidou

a secretarului de stat pentru afacerile externe al Iugoslaviei, Mirko Tepavaț. Convorbirile Tito-Pompidou au fost apreciate de cercurile oficiale franceze și iugoslave a avea o importanță considerabilă. Ziarul iugoslav „Politika” sublinia, tot în acest sens, că „întîlnirea Tito-Pompidou a confirmat așteptările, avînd o largă semnificație internațională, care a depășit interesul celor două țări de a promova grabnic colaborarea bilaterală. În momentul discutării problemelor europene — arăta același ziar — convingerea comună exprimată a fost aceea că relațiile bune, de egalitate, dintre țările de pe vechiul continent nu pot fi bazate pe împărțirea în blocuri, iar această convingere are o importanță deosebită. În cursul discuțiilor și-a găsit, de asemenea, expresie unanimitatea părților în privința pregătirilor pentru o conferință asupra securității europene, care poate fi încununată cu succes numai dacă este bine pregătită și acceptată de toți nu ca sfîrșitul, ci ca începutul unui nou proces de cooperare și apropiere, caracterizat de cîteva atribute esențiale: independența și integritatea teritorială a fiecărei țări”.

Referindu-se la convorbirile purtate cu președintele Franței, Georges Pompidou, președintele Tito sublinia în declarația făcută la înapoierea la Belgrad, că s-a efectuat un schimb de păreri sincer și foarte util cu privire la cele mai actuale probleme internaționale. În toate aceste probleme s-a manifestat o apropiere a punctelor de vedere. „În cadrul convorbirilor — arăta Iosip Broz Tito — s-a constatat că pozițiile noastre în ceea ce privește existența blocurilor, precum și în abordarea problemelor colaborării și securității în Europa sînt foarte apropiate. Această a fost prima mea întîlnire cu președintele Pompidou și sînt foarte mulțumit de rezultatele convorbirilor”, a subliniat în încheiere președintele Iugoslaviei.

Contactele și convorbirile avute de președintele I. B. Tito la Haga și Paris au reflectat încă o dată aceeași preocupare constantă a statului iugoslav — exprimată, de altfel, și cu prilejul etapei anterioare a călătoriei președintelui în unele țări din Europa occidentală — pentru dezvoltarea activă a relațiilor de colaborare și cooperare întereuropene în interesul reciproc al statelor și popoarelor respective, al cauzei destinderii și păcii pe continent.

Ileana NICOLAESCU

Timp de două săptămâni, capitala României a găzduit o amplă manifestare economică la care au participat 27 de țări din patru continente ale lumii. Deși — aflat la prima sa ediție, Tîrgul Internațional București a constituit pentru oaspeții săi, expozanți sau nu, o prestigioasă și extrem de activă formă de dezvoltare a relațiilor comerciale între statele reprezentate prin pavilioane oficiale, între cele mai diferite industrii. Dovada cea mai elocventă a interesului provocat de Tîrgul Internațional de la București a fost, de altfel, probată de numărul mare de țări participante.

SUB SEMNUL CUNOAȘTERII ȘI COOPERĂRII

În mod evident, un tîrg internațional dinamizează, în primul rînd, sfera relațiilor comerciale. Se poate, însă, afirma cu certitudine că o asemenea manifestare economică de proporții activează, în același timp, ansamblul relațiilor dintre state, contribuie la consolidarea și adîncirea lor continuă, în interesul păcii și progresului, al înțelegerii între popoare, indiferent de orînduirea lor social-politică.

Întrucît ocazia dialogurilor cu reprezentanții țărilor expozante a fost favorizată de însăși existența Tîrgului Internațional de la București, am fost interesați să aflăm opinia interlocutorilor noștri tocmai asupra importanței unor asemenea manifestări. În această ordine de idei, dl **SHINZO TOTANI**, directorul general al Pavilionului Japoniei, remarcă printre altele: „Tîrgurile internaționale reprezintă, în concepția noastră, șansa cea mai larg posibilă de a prezenta unui public extrem de variat și unor parteneri comerciali, tradiționali sau potențiali, o largă paletă de produse reprezentative. De aici rezultă — în afara expunerii propriu-zise a produselor — faptul că — activăm în direcția obținerii unor efecte concrete ale acestei expuneri: tranzacțiile. De aceea, noi ne-am prezentat la București, în cadrul acestui tîrg deosebit de bine organizat, cu dorința de a stimula relațiile noastre comerciale”.

Firește, dorința de a stimula schimburile comerciale, la care se referea dl Shinzo Totani, impune ambelor părți o mai largă și mai aprofundată cunoaștere a disponibilităților, profilului sortimentelor etc. Tocmai la eficacitatea prospectării „hărții” posibilităților reciproce se referea un alt interlocutor al nostru, dl **MANUEL URIOS FELIS**, directorul general al Pavilionului Spaniei: „Un tîrg internațional presupune și impune un dialog permanent între toți producătorii, pe de o parte, și toți clienții, pe de altă parte. Cu alte cuvinte, fiecare este interesat de fiecare, unii inva-

țată de la alții ceea ce determină un foarte aprofundat fenomen al schimbului de valori. Acest lucru este valabil atît pe perioada desfășurării și între granițele tîrgului cît și într-un plan mai larg în contextul relațiilor comerciale în general. De aceea, Tîrgul Internațional de la București, deși se află la prima sa ediție, poate fi de pe acum considerat un nucleu dinamic al vieții comerciale internaționale”.

Dezbatînd aria mai largă a influenței pozitive pe care o manifestare economică de amploare a celeia găzduite de capitala României o are asupra relațiilor între țări și popoare, **MIRKO DIMITROV**, directorul general al Pavilionului R.P. Bulgaria, sublinia în cadrul convorbirii pe care am avut-o cu domnia-sa: „În afara posibilităților țărilor expozante de a se prezenta la un tîrg internațional cu produse reprezentative, trebuie să remarcăm unul din obiectivele fundamentale ale unor atari manifestări: dorința de a apropia popoarele în numele înaltului țel al înțelegerii și păcii, și aceasta într-un climat al competiției pașnice în domeniul producției de bunuri materiale”.

De-a lungul tuturor discuțiilor cu personalitățile economice prezente la Tîrgul Internațional de la București a revenit, ca o notă dominantă, constatarea că atît acesta cît și celelalte manifestări internaționale similare reprezintă o excelentă ocazie de consolidare și adîncire a relațiilor comerciale între state. Profitînd de prezența în cadrul Tîrgului de la București a reprezentanților comerciali ai țărilor expozante, factori competenți în domeniul relațiilor comerciale între România și statele respective, am abordat împreună cu domniile lor aspectul relațiilor econo-

mice bilaterale. În această ordine de idei, dl **WALTER BOSSART**, directorul general al Pavilionului Elveției, remarcă: „Doresc să subliniez, ca secretar al Oficiului Elvețian de Expansiune Comercială, că noi privim relațiile cu România într-un mod deosebit de optimist. Aceste relații sînt dominate de tendința ambelor părți de a lărgi și aprofunda schimburile de bunuri materiale. În domeniul industriei petroliere, navale, construcții de mașini etc, colaborarea noastră se desfășoară sub auspicii favorabile. Un fapt deosebit de important pentru perspectiva acestor bune legături este diversificarea industriei României care permite îmbogățirea «eventailor» de posibilități pentru tranzații cu țara dv”.

În legătură cu același aspect, al stadiului actual și al perspectivelor relațiilor bilaterale, **I.S. GUPTA**, directorul general al Pavilionului Indiei, ne-a declarat: „Consider că legăturile comerciale româno-indiene sînt excelente. Pivotal concret și exemplul cel mai edificator al bunelor noastre relații este marcat nu numai de continua dezvoltare a volumului schimburilor, dar și de prezența activă, prietenească a României, în cadrul eforturilor poporului meu de a-și edifica o economie națională puternică. Pentru noi este familiar aportul României, care și-a trimis specialiștii în

vederea construirii a două mari centre industriale, cel de la Haldia precum și a importante rafinării de la Gauhati. Mai mult, dincolo de aspectele pozitive ale relațiilor bilaterale, colaborarea româno-indiană este pozitivă și în acțiunile comune pe terțe piețe”. Referindu-se la bunele relații comerciale româno-ungare, **SZEPESY ISTVAN**, directorul general al Pavilionului R.P. Ungare, ne-a făcut, la rîndul său, unele precizări în legătură cu stadiul acestora și evoluția acestora: „În 1970 — spunea domnia-sa — relațiile economice româno-ungare au înregistrat o dezvoltare sensibilă în comparație cu anii imediat anteriori. Față de 1969, schimburile noastre au crescut cu aproximativ 25 la sută. Aceasta nu înseamnă că nu vom activa, în continuare, pentru o amplificare și mai evidentă a fluxurilor de schimb. De curînd, ministrul Industriei Ușoare a R.P. Ungare, Nagy Jozsefne, a semnat la București un acord pentru adîncirea colaborării în acest sector. Ca o dovadă a interesului nostru pentru dezvoltarea relațiilor multilaterale cu țara dv. vă pot spune că urmează să deschidem în capitala României o amplă expoziție, avînd un caracter tehnic, sub auspiciile întreprinderilor noastre «Transelektro»”.

Este un fapt bine cunoscut că România, dezvoltîndu-și permanent relațiile de colaborare și cooperare reciproc avantajoase cu țările socialiste manifestă, în același timp, dorința de a întîrzi relații comerciale cu toate celelalte țări ale lumii, indiferent de sistemul social-politic al acestora sau de distanțele geografice care o despart de ele. Ca o ilustrare a acestui fapt, directorul general al Pavilionului Argentinei,

dl MIGUEL I. GIBBONS, sublinia „Pavilionul Argentinei la Tîrgul Internațional de la București poartă un mesaj de mare responsabilitate: noi sîntem aici «ambasadorii» continentului latino-american. Îmi face plăcere să remarc interesul atît al României cît și al Argentinei de a-și dezvolta, cît mai larg, relațiile reciproce. După cum știți, în septembrie 1969 între factorii competenți ai celor două țări s-a semnat un acord comercial care stipulează cantitatea și profilul schimburilor de produse între România și Argentina. Exportăm în România, printre altele, piei prelucrate și neprelucrate, tanin, lînă, materii prime și importăm o serie de bunuri printre care echipament petrolier, carbonat de sodiu etc. Dar perspectivele sînt atît de favorabile încît consider că, deși volumul schimburilor noastre este bogat, acesta reprezintă doar un început. Cu atît mai mult cu cît economia României înregistrează un salt spectaculos“.

Nivelul înalt atins de industria românească, de economia României în general, a fost evocat deseori în cadrul convorbirilor cu oaspeții Tîrgului Internațional de la București. Faptul că țara noastră a devenit astăzi partener comercial cu mari disponibilități, care și-a diversificat conținutul paletă de schimburi în contextul relațiilor comerciale externe, a fost în mod expres subliniat de toți interlocutorii noștri. Consemnăm în legătură cu acest aspect opinia domnului SHINZO TOTANI: „În ultimii patru ani, volumul schimburilor comerciale româno-japoneze a înregistrat o dezvoltare favorabilă. Opinem, însă, că pornind de la această premisă, șansele de a multiplica legăturile reciproce prezintă potențialități deosebite în special în ramurile petrochimiei, electronicii, chimiei etc. Dacă ar fi să reprezentăm grafic evoluția economiilor noastre ar rezulta o cotă foarte ridicată. Cu alte cuvinte, economia României, cît și cea a Japoniei, permite constatarea că posedăm industrii puternice, variate, la nivelul progresului tehnic contemporan. Structurile industriilor noastre aflîndu-se în plină dezvoltare, diversitatea produselor este enormă. Deci, capacitatea de schimb crește. Or, în acest sens, România este deja un partener extrem de interesant, bine instalat în cadrul relațiilor comerciale internaționale“.

În același context, dl WALTER BOSSART sublinia: „Nutrim o mare satisfacție pentru faptul că România se manifestă în cadrul vieții internaționale ca un factor deosebit de constructiv în stabilirea unui climat al păcii și comprehensiunii, atît în Europa cît și în lume; de asemenea, remarc faptul că orientarea ei în planul complex al operațiunilor de import-export este de o manieră care dovedește principii de o mare rigoare și echitate. Faptul că țara dv întreține relații comerciale cu aproape toate punctele globului este absolut remarcabil. Deschizîndu-și porțile spre lume România are ce arăta“. Iar NICA N. NICOLA, directorul general al Pavilionului R.S.F. Iugoslavia ne spunea: „România este un șantier în plină înflorire. Conduc cu înțelepciune de partidul său comunist, poporul român a reușit ca într-o perioadă scurtă să atingă un nivel economic remarcabil. Oriunde mergi prin țară sau prin minunata ei capitală capeți certitudinea mersului înainte al României pe un drum plin de satisfacții. De aceea, România, oriunde se prezintă în lume, o face sub auspiciile cele mai favorabile“.

Radu BUDEANU

1960 - 1970

Relații româno-cubaneze

La 26 octombrie s-au împlinit zece ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre Republica Socialistă România și Republica Cuba — eveniment de mare semnificație în evoluția legăturilor prietenești dintre popoarele celor două țări.

Deși situate geografic la o mare depărtare, popoarele României și Cubei nu au rămas necunoscute unul altuia de-a lungul vremurilor. Afinitățile de limbă și cultură dintre ele au generat și înlesnit preocupări fecunde pe linia cunoașterii mai bune, a apropierii și prieteniei lor reciproce. Cele mai de seamă cunoștințe despre Cuba, în țara noastră, datează încă din secolele trecute și se datoresc scrierilor unor călători și călători români sau străini care au vizitat Cuba și ale căror lucrări au fost cunoscute de publicul românesc. Notăm în legătură cu aceasta scrierile inginerului român Iuliu Popper: căruia i s-a încredințat misiunea alcătuirii planului de sistematizare a orașului și portului Havana. De asemenea, merită menționate lucrările eminentului cărturar român, Mihai Ralea, care publică la începutul anului 1949 impresiile dintr-o călătorie făcută în Cuba.

Primele contacte oficiale româno-cubaneze sînt cunoscute la scurt timp după terminarea celui dintîi război mondial, fiind prilejuite de demersurile pentru deschiderea unui oficiu consular al României la Havana, iar mai tîrziu de cele legate de înființarea unui oficiu diplomatic al Cubei la București. Aceste contacte efemere aveau să capete un conținut nou o dată cu stabilirea relațiilor diplomatice dintre România și Cuba, în luna octombrie 1960, la mai puțin de un an de la victoria revoluției în această țară.

Poporul român a urmărit cu multă simpatie succesele repurtate de mișcarea insurecțională a poporului cubanez împotriva regimului terorist al lui Batista, vîndut imperialismului străin. Oamenii muncii din România au salutat cu bucurie vestea despre victoria revoluției cubaneze la 1 ianuarie 1959 și instaurarea în această țară a unui regim democratic al poporului, care a deschis calea făuririi noii orînduirii socialiste.

Comunitatea de orînduire social-politică, de ideologie și țeluri fundamentale ale celor două popoare au creat o bază trainică pentru creșterea și întărirea continuă a relațiilor româno-cubaneze de prietenie și colaborare multilaterală. Aceste relații cunosc o extindere și intensificare continuă pe baza principiilor marxism-leninismului și internaționalismului proletar, ale respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în

treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovarășești.

O etapă importantă în evoluția relațiilor dintre România și Cuba a constituit-o vizita la Havana, în noiembrie 1967, a delegației guvernamentale economice a României, condusă de tovarășul Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Așa cum se știe, tratativele dintre delegația română și delegația cubaneză s-au încheiat cu rezultate rodnice. Au fost semnate convenția cu privire la crearea Comisiei mixte româno-cubaneze de colaborare economică și tehnico-științifică, ca și alte documente importante, care au pus bazele dezvoltării în continuare a relațiilor economice și a cooperării multilaterale dintre cele două țări.

O însemnată contribuție la dezvoltarea relațiilor dintre popoarele român și cubanez, dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist din Cuba, a adus-o vizita de prietenie întreprinsă în Cuba în februarie 1968 de delegația de partid condusă de tovarășul Emil Bodnaraș, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R. Cu acest prilej a avut loc un rodnic schimb de păreri între șeful delegației române și conducătorii cubanezi în frunte cu primul secretar al C.C. al P.C. din Cuba, Fidel Castro, cu privire la căile de dezvoltare în continuare a relațiilor româno-cubaneze.

Colaborarea dintre România și Cuba s-a întărit și s-a diversificat an de an, înregistrînd progrese remarcabile pe tărîm economic, politic, cultural-științific și contribuind astfel la adîncirea continuă a prieteniei dintre țările și popoarele noastre. „În activitatea noastră internațională — se arăta în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al X-lea Congres al P.C.R. — un loc important va ocupa în continuare dezvoltarea relațiilor cu Partidul Comunist și cu poporul cubanez, cu primul stat socialist de pe continentul american“.

Cu prilejul împlinirii unui deceniu de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre România și Cuba, poporul român, animat de sentimente sincere de prietenie și stimă, de solidaritate internaționalistă față de poporul cubanez, își exprimă convingerea că relațiile de prietenie frățească dintre cele două țări se vor dezvolta și întări și în viitor, în interesul reciproc, cît și în interesul unității țărilor socialiste, al cauzei socialismului și păcii în lume.

Constantin BUCUR

ÎN CÎTEVA RÎNDURI • • •

AGENDA PREMIERULUI FRANCEZ

Din iunie 1969, cînd a devenit prim-ministru, Jacques Chaban-Delmas s-a consacrat îndeosebi problemelor interne. Singura călătorie pe care a făcut-o în străinătate în calitate de șef al guvernului a fost luna trecută, la Cairo, cu prilejul funeraliilor președintelui Nasser. Acum încep să se înscrie pe agenda premierului francez unele proiectate deplasări: la sfîrșitul lui noiembrie va face o vizită oficială în Polonia, iar la primăvară — după cum s-a anunțat după întrevăderea pe care a avut-o luni la Paris cu Mitia Ribicici — va pleca în Iugoslavia.

EDWARD KENNEDY : „CANDIDATURA EXCLUSĂ“

Săptămînalul italian „Epoca” publică un interviu cu senatorul Edward Kennedy, privitor la alegerile prezidențiale din 1972 și la propriile lui proiecte de viitor. Epoca : Partidul democrat traversează actualmente o criză — și financiară, dar și de oameni. Nu credeți că o candidatură pentru alegerile prezidențiale din 1972 ar fi unica soluție pentru a combate ceea ce apare astăzi destul de probabil, realegerea lui Nixon? E. K. : Candidatura mea pentru 1972 este absolut exclusă, indiferent ce s-ar întîmpla. Am spus-o și anul trecut, după ultima din multe tragedii care m-au lovit pe mine și familia mea. Epoca : Vă referiți în acest răspuns la cele întîmplute la Chappaquiddick. Campania d-voastră electorală mi se pare bazată exclusiv pe un contact direct cu oamenii. Este tactica așa-numită a „omului în arenă”, pe care a

folosit-o și Richard Nixon în 1968. Dar poate că aveți un motiv în plus : acela că ați înțeles că oamenii continuă să aibă încredere în d-voastră după moartea lui Mary Jo Kopechne. Care este senzația pe care ați avut-o din întîlnirea cu zeci și zeci de mii de persoane pînă în acest moment? E. K. : Aproape nimeni, în sute de întîlniri publice, nu mi-a pus întrebări asupra celor întîmplute la Chappaquiddick. În cursul acestei campanii am găsit aproape în toți o căldură umană autentică. Pe această bază, cred că pot să-mi continui munca politică în serviciul statului și al națiunii, ca senator. Cît despre alegerile prezidențiale, eu am obligații nu numai față de fiii mei, ci și față de orfanii lui Bob. Problemele unei sarcini mai mari decît cea de senator ar constitui o povară mult prea grea pentru familia mea.

O PROBLEMĂ „DELICATĂ ȘI CONTESTATĂ“

Miniștrii de externe ai „celor șase” s-au întîlnit luni la Luxemburg pentru a se pune de acord în vederea întîlnirii de marți cu „al șaptelea”. Într-adevăr, săptămîna aceasta noul negociator britanic, Geoffroy Rippan a intrat pentru prima dată în arena convorbirilor privitoare la intrarea Marii Britanii în Piața comună. La ordinea zilei, ceea ce observatorii consideră ca o problemă „delicată și contestată” : cererea Angliei ca perioada tranzitorie, perioada de adaptare la normele comunitare, să fie pentru agricultură de șase ani (pentru industrie e de trei). Ceea ce o parte dintre membrii C.E.E. — îndeosebi Franța și Olanda, principalele beneficiare ale aranjamentelor privitoare la agricultură — resping, declarînd că obligațiile comunitare sînt un tot. Contestare cu atît mai vehementă cu cît — aici intervine și partea delicată a lucrurilor — alte țări membre, ele însele dezavantajate de aranjamentele respective, ca de pildă Germania federală, ar putea avea secrete simpatii pentru revendicarea britanică.

„ROLLS-ROYCE“ ARE NECAZURI

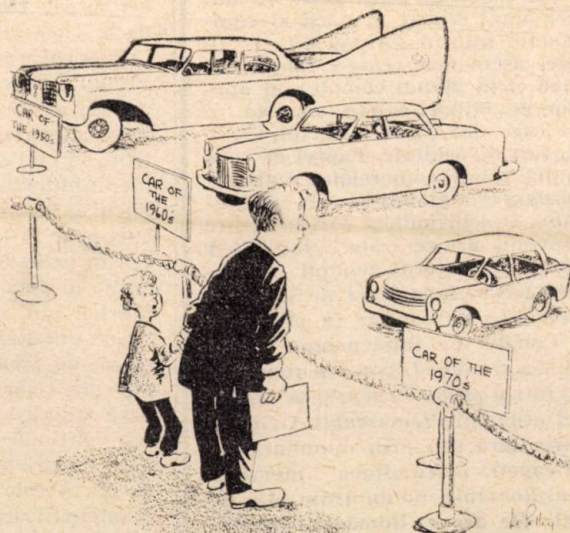
„Rolls-Royce” este, în opinia curentă, un fel de emblemă a luxului costisitor dar solemn a somptuozității la modul impunător. Ceea ce corespunde aproximativ realității cînd este vorba de posesorii automobilelor cu această marcă. Societatea care le produce are însă necazuri. Și, pe lîngă ea, guvernul britanic. Într-adevăr, orice hotărîre privind participarea Marii Britanii la proiectul de „aerobuz” de fabricație vest-europeană este supusă unei condiții prealabile : acordarea unui ajutor de stat substanțial firmei „Rolls-Royce” pentru a o pune în situația de a putea participa

la competiția dintre constructorii motoarelor de avion. La cererea autorităților competente, guvernatorul Băncii Angliei s-a adresat mai multor instituții financiare din City, cerîndu-le să sprijine proiectele societății „Rolls-Royce”. Se crede în cercurile aeronautice din Londra că guvernul britanic ar putea pune ca o condiție minimă la participării sale la construcția „aerobuzului”, ca acesta să fie echipat neapărat cu motoare „Rolls-Royce”. Ceea ce ar permite să se rentabilizeze cheltuiala mare cu care se ține obrăzul subțire...

HELMUT SCHMIDT ȘI EFECTIVELE BUNDESWEHRULUI

Nici nu poate fi vorba de vreo sporire a efectivelor Bundeswehrului — a declarat în esență ministrul vest-german al apărării, Helmut Schmidt, vorbind duminică la München, în fața conducătorilor locali ai partidului social-democrat. Ministrul a arătat că o asemenea măsură nu ar avea justificare nici din punct de vedere al politicii externe („nici unul dintre vecinii noștri — atît din răsărit cît și din apus — nu ar accepta un ase-

menea gest”), nici din punct de vedere tehnic. În plus, ministrul a subliniat necesitatea de a se reduce programele de înarmare a Bundeswehrului : pe viitor, a declarat el, se cuvine ca fondurile publice să nu mai fie folosite pentru finanțarea cercetărilor de armament încredințate unor mari firme „cu singurul scop de a da industriei posibilitatea de a remedia rămînerea ei în urmă pe plan tehnologic”.

— Văd că automobilele devin tot mai mici. Nu cumva sînt pe cale de dispariție?...
(Din Christian Science Monitor)

Victoria lui „Unidad Popular“

Într-o cameră dreptunghiulară, cu un birou lung din lemn masiv, destinat reuniunilor, și cu un perete mobil care se deschide spre un living-room unde zilele acestea s-au perindat sute de persoane, dr. Salvador Allende a avut o ultimă întâlnire cu ziariștii străini, înaintea mult așteptatei date de 24 octombrie, când Congresul avea să decidă asupra desemnării sale în funcția prezidențială. Amabil, obișnuit să i se pună întrebări din cele mai variate și să dea răspunsuri prompte, dr. Salvador Allende își exprimă opiniile cu spontaneitate și, în același timp, cu gravitatea răspunderii celui care — toți cei prezenți erau convinși de acest lucru — a doua zi urma să primească investitura Congresului. Fapt împlinit — prin scrutinul parlamentar — cu câteva zeci de minute înainte ca secretarul Senatului, Pelagio Figueroa, să-i fie remis lui Salvador Allende documentul oficial al desemnării sale în funcția de președinte al Republicii Chile. În ziua aceea a fost un adevărat pelerinaj la casa cu nr. 392 de pe Guardia Vieja. Allende a primit vizita președintelui în funcțiune până la 3 noiembrie, Eduardo Frei („nu este numai o vizită protocolară”, a spus înaltul oaspete; „am venit în casa unui vechi prieten, căruia i-am fost coleg în Senat timp de 16 ani”), s-a întâlnit cu conducătorii forțelor armate, cu reprezentanții sindicatelor, studenților, clerului.

Printre primii care l-au felicitat pe Allende au fost conducătorii partidelor „Unității Populare” care — prin actul desemnării noului președinte — devine baza de masă a viitorului guvern. Această este semnificația principală a finalizării unui lung proces de dezvoltare a unității de acțiune, al cărei succes deschide azi perspectiva unor modificări importante în conținutul și modul de exercitare ale puterii.

Întrebându-l pe dr. Salvador Allende, la întâlnirea cu ziariștii din 23 octombrie, care este explicația principală a succesului electoral reputat de partidele în numele cărora a candidat, domnia-sa a dat un răspuns concentrat: „unitatea”. În cariera sa politică, Salvador Allende a fost de mai multe ori exponentul unității de acțiune a forțelor de stînga în alegerile prezidențiale. Iar acum, în primele sale declarații, după votul din Congres, Allende a dat glas din nou convingerii sale că victoria obținută este o victorie a poporului, a bărbatilor și femeilor care au contribuit la câștigarea ei.

Iminența asumării puterii executive de către un guvern al Unității Populare este obiectul unor ample analize a fenomenului de coalizare a forțelor de stînga. Într-o convorbire pe care am avut-o eu senatorul Jorge Montes, membru în C.C. al P.C. din Chile, mi s-a

confirmat convingerea că datele noi care intervin astăzi în istoria politică chiliană nu se explică exclusiv prin elementele lor actuale. Unitatea de acțiune a forțelor de stînga — care, la alegerile din 1970, a dobîndit dimensiunile unei alianțe mai largi a forțelor populare — are tradiții adînc înrădăcinate în solul politic chilian. Montes a adus în discuție evenimentele din 1938, când alegerile prezidențiale au fost câștigate de Pedro Aguirre Cerda, candidatul primului „Front popular” din America Latină care a cucerit puterea politică, consolidată, ulterior și prin majoritatea obținută în Parlament. După moartea lui Aguirre, înainte de împlinirea mandatului său, urmează o perioadă în care de două ori, consecutiv, alegerile prezidențiale marchează noi succese ale Frontului popular. În 1946, după scrutinul care îl situează în fruntea listei pe Gonzales Videla, pentru prima oară în guvern intră și trei miniștri comuniști. Dar, ulterior, Videla „întoarce direcția trenului” — cum afirma un istoric chilian, și recurge chiar la prigonirea comuniștilor care, prin așa-zisa lege „de apărare a democrației”, din 1948, sînt aruncați în ilegalitate. Urmează o perioadă foarte grea, de aproape 10 ani, pentru forțele de stînga. În 1958, avîntul spre înnoiri sociale favorizează constituirea „Frontului acțiunii populare” (F.R.A.P.) în care, alături de forțele principale ale coaliției — Partidul comunist și Partidul socialist — intră și alte organizații de masă. Candidatul F.R.A.P., la alegerile prezidențiale din 1958, Salvador Allende, a obținut numai cu 29 000 voturi mai puțin decît candidatul Partidului liberal, Jorge Alessandri. După o guvernare de 6 ani, jalonată de reacția în lanț a nemulțumirilor populare, în 1964 dreapta nu mai riscă o candidatură proprie. În competiția electorală, pe prim plan a apărut din nou F.R.A.P., candidatul lui fiind tot Salvador Allende, cu un program de profunde transformări în structurile economice și social-politice ale țării. Alegerile sînt, însă, câștigate de candidatul democrației creștine, care se prezentase, de asemenea, cu un program de reforme polarizînd pături sociale diferite și în favoarea căruia au votat nu numai aceste categorii ale corpului electoral, ci și adversarii oricărei schimbări sociale, numai pentru a bara accesul la putere al stîngii. În campania electorală pentru alegerile prezidențiale din 1970, principalele grupări politice de dreapta, reunite în Partidul național, au desfășurat o vastă ofensivă pentru preluarea puterii, iar la alegerile parlamentare din 1969, au reușit să recupereze o parte din mandatele pierdute la alegerile similare din 1965. „În fața acestei situații, îmi spunea Jorge Montes, stînga trebuie să reacționeze cu

promptitudine și cu eficacitate. O alianță a comuniștilor cu socialiștii nu era suficientă pentru a contracara forțele de dreapta, dispunînd de imense mijloace materiale și de propagandă abilă. Trebuiau atrase într-o alianță politică toate partidele și mișcările care, în programele lor proprii, aveau elemente esențiale comune cu ale noastre”.

Așa s-a făurit „Unitatea Populară” și programul ei electoral cu care Salvador Allende a obținut locul întâi la alegerile prezidențiale de la 4 septembrie. Cum s-a născut această alianță, ce factori au favorizat formarea „Unității Populare”? Camilo Salvo, deputat și secretar general al Partidului radical, unul din principalele grupuri politice aderente la platforma programatică a Unității Populare, ne-a răspuns: „Există un foarte mare curent de masă în favoarea unității. Nu numai în rîndurile clasei muncitoare, ci și în rîndurile păturilor intelectuale și ale funcționarilor care au o pondere deosebită în Partidul radical. Tineretul radical nici nu voia să audă de o listă separată a noastră în alegeri; și nu numai tinerii. La o întâlnire pe care am avut-o cu cadrele de la C.O.R.F.O. (Corporația pentru dezvoltare), ni s-a spus: «Dacă vă prezentați separat în alegeri, nu mergem cu voi. Acționați pentru unitate cu celelalte formații de stînga». Programul Unității Populare (elaborat în comun de partidele comunist, socialist, radical, social-democrat, mișcarea pentru acțiune popular-unitară și acțiunea populară independentă), sublinia că „în Chile, există trei milioane de oameni ai muncii, a căror forță productivă și capacitate creatoare nu vor putea să se elibereze în cadrul sistemului social actual”. Vorbind despre forțele componente ale curentului spre unitate trebuie luată în considerare și existența unor puternice organizații sindicale. În 1962, sub guvernarea lui Alessandri, ele au organizat o grevă generală la care au participat un milion de oameni ai muncii.

Victoria Unității Populare la alegerile prezidențiale din 1970, ratificată simbolic de Congresul chilian cu concursul parlamentarilor democrat-creștini, nu „a căzut din cer” cum s-au exprimat unii, ci reflectă o nouă etapă a unei evoluții politice de aproape patru decenii, în cadrul căreia forțele organizate ale stîngii, unite cu cele ale altor mișcări sau partide orientate spre schimbări radicale, s-au impus ca putere guvernamentală. „Dar situația clasei mijlocii care va fi?” — a fost întrebat dr. Salvador Allende de unul din ziariști. „Viața claselor medii va fi și ea mai bună”, a spus Allende. Creșterea costului vieții și inflația au lovit nu numai în muncitori și țărani, ci și în clasele medii. Copiii din familiile acestei categorii au încă o pondere mică în universități. Noi vrem să folosim și aceste capacități. Programul Unității Populare își propune să îmbunătățească viața și pentru muncitori, și pentru țărani, și pentru clasele mijlocii”.

Dreapta a fost învinsă în alegeri, în ultima declarație a lui Alessandri s-a recunoscut acest lucru, dar confruntarea cu ea rămîne deschisă. Despre aceasta ne-a vorbit pe larg Salvador Allende. Imediat după 4 septembrie, oligarhia și monopolurile au încercat să creeze o situație de haos în economie și derută în opinia publică, urmărindu-se răsturnarea rezultatului alegerilor. Prima declarație a lui Alessandri (prin care acesta propusese democrației creștine desemnarea sa în parlament în schimbul unei demisii imediate) a fost un factor stimulator al acestei situații. Apoi au intrat în acțiune elementele de extrema

COMUNIȘTII ȘI ACTUALITATEA POLITICĂ ITALIANĂ

Cu toate că a luat startul mai târziu ca de obicei, toamna politică italiană a debutat prin atacarea frontală a unora dintre cele mai dificile și complexe probleme ale vieții interne a țării: Ce orientare să se asigure pentru a elimina sau atenua dezechilibrele cronice în dezvoltarea economică și socială a diferitelor regiuni ale țării? Cum să se stabilească un raport corect — în parlament și în organele administrației locale — între „majoritatea guvernamentală” și opoziție în vederea apărării și consolidării instituțiilor republicane? Ce formă și conținut să se dea așa-numitului dialog între guvern și sindicate pentru ca reformele cerute de oamenii muncii să-și găsească rezolvarea? În jurul cărei platforme ar putea forțele de stînga, în ansamblul lor, să înregistreze tot mai multe convergențe, în scopul configurării mai precise a „alternativei” la actuala coaliție guvernamentală de centru-stînga? Și, dacă se are în vedere faptul că toate acestea sînt probleme ce s-au înscris definitiv pe agenda „actualității” și că ele pun în discuție nu numai teme specifice momentului actual, dar, mai ales, condiții fundamentale de care depind dezvoltarea unui regim democratic și întărirea mișcării muncitorești — se poate desprinde cu ușurință importanța momentului actual al vieții politice italiene.

Miza în joc este dintre cele mai mari; nemaifiind vorba de a se acționa în cadrul unor tipare și metode obișnuite, ci de a se folosi cu maximum de eficacitate și discernămint schimbările petrecute, atât în raporturile de forțe pe plan politic, în dezvoltarea conștiinței maselor, în creșterea încrederii în capacitatea lor de a contribui nemijlocit la reglementarea problemelor ce le privesc direct, cit și în organizarea superioară a mișcării muncitorești. Tocmai de aceea, parlamentul și guvernul, partidele politice, sindicatele, opinia publică în general sînt antrenate într-o dezbatere de proporții puțin obișnuite și în cadrul căreia înfruntarea de poziții între diferitele grupări politice și ideologice este deosebit de vie.

În acest context se înscriu lucrările Plenarei comune a Comitetului Central și Comisiei Centrale de Control ale Partidului Comunist Italian, desfășurate săptămîna trecută la Roma, care a dezbătut sarcinile comuniștilor în lupta pentru înfăptuirea de transformări democratice pe calea progresului social și a autoadministrării în Mezzogiorno. Și tot în această direcție se încadrează și intervenția în parlament a șefului grupului parlamentar al P.C.I., Pietro Ingrao, pe marginea discuțiilor asupra decretului guvernamental privind așa-numita relansare a economiei naționale. O însemnătate deosebită în întărirea forței și capaci-

tății de acțiune a P.C.I. o dobîndește, de asemenea, Raportul prezentat Plenarei de către Luigi Longo, secretarul general al partidului, privind redistribuirea unor sarcini în conducerea partidului.

În raportul său consacrat situației din Mezzogiorno, Alfredo Reichlin, membru al direcțiunii P.C.I., a scos în evidență, în primul rînd, faptul că evenimentele care se afirmă în prezent în regiunile sudice ale Italiei reflectă „o criză politică profundă care atacă relațiile dintre masele meridionale și statul actual”. „Adevărata problemă — a spus Reichlin — constă în înfăptuirea de reforme și în utilizarea într-un mod nou a imenselor resurse locale. Ideea de bază de la care pornește P.C.I. în rezolvarea problemelor Calabriei, Siciliei și a oricărei alte zone meridionale este aceea că la fața locului se găsește și cheia unei reglementări, care trebuie să aibă însă la bază problema utilizării forței de muncă, reforma agrară, reforma structurilor sociale. Industrializarea, reforma agrară, democrația sînt aspecte ale uneia și aceleiași bătălii”.

După ce a analizat apoi evenimentele petrecute la Reggio Calabria în legătură cu stabilirea orașului de reședință al regiunii, raportorul a declarat că: „P.C.I. se declară gata ca, împreună cu toate forțele democratice și antifasciste, să găsească căile și metodele corespunzătoare pentru înfruntarea problemelor cele mai urgente ale dezvoltării Sudului țării”. În acest scop, P.C.I. se pronunță „pentru noi relații politice și unitate între toate forțele de stînga și democratice, laice și catolice”. În mod concret, Partidul comunist a propus să se acționeze în direcția dezvoltării unei mișcări de masă în centrul căreia să stea lupta pentru folosirea corespunzătoare a forței de muncă și înfăptuirea de transformări structurale, economice și sociale, utilizarea unor forme de luptă mai eficace, stabilirea unui nou tip de relații între forțele politice democratice, pentru a se înlesni formarea unei noi alinieri de stînga și democratice. „Sarcina noastră, a ținut să precizeze raportorul, nu este ușoară și cere o angajare extraordinară a forțelor. Trebuie să mobilizăm organizațiile noastre pentru a stabili un ansamblu de obiective apropiate și realiste, propunînd soluții și scadențe, antrenînd activul de partid”.

În urma discuțiilor a fost aprobată o rezoluție în care se subliniază, printre altele: „Comuniștii consideră că revine clasei muncitoare italiene — dat fiind rolul său de clasă conducătoare nouă a societății italiene — sarcina de a-și însuși cu hotărîre obiectivul dezvoltării democrației în Mezzogiorno, al deplinei utilizări a forței de muncă disponibile, încetării exodului populației meridionale, depășirii fazei de subordonare meridională prin înfăptuirea de

Un miting organizat de „Unidad Popular”

dreaptă. Se știa, ne spunea Allende, că pentru zilele de 21, 22 și 23 octombrie erau programate o serie de provocări. Existau planuri pentru atacarea casei lui Allende, planuri de atentate împotriva personalităților de stînga, a militanților constituționaliști. În zilele dinaintea întrunirii Congresului s-a săvîrșit atentatul împotriva generalului René Schneider. „Oligarhia și monopolurile nu se resemnează cu înfringerea politică suferită, spunea Allende. Sînt sectoare puternice, însă imensa majoritate a poporului, cu mare conștiință politică și sentimentul răspunderii față de destinele națiunii, este alături de noi”.

După desemnarea lui Salvador Allende în calitate de președinte al țării, principalele evenimente politice ale acestor zile vor fi anunțarea programului guvernamental și compoziția noului cabinet. La ora cînd transmit aceste rînduri, lista guvernului încă nu s-a dat publicității.

Deși zilele acestea starea de urgență s-a menținut în scopul prevenirii unor noi acțiuni teroriste, la Santiago de Chile sentimentele, determinate de atentatul împotriva generalului Schneider, s-au canalizat în direcția condamnării unanime a acestei crime politice. Din informațiile publicate azi, reiese că au fost identificați și arestați autorii atentatului și alte persoane, de extremă dreaptă, implicate în acțiunile teroriste. După moartea generalului Schneider, personalitate de mare prestigiu, conducătorii militari și-au reafirmat hotărîrea de a urma și în continuare linia fostului comandant șef al armatei. Desigur, aceste poziții apar ca un important factor de stabilitate în situația actuală. Așa se explică faptul că, la 24 octombrie, balanța puterii a înclinat și mai mult de partea lui „Unidad Popular”.

Santiago de Chile, 27 octombrie

transformări economice și sociale profunde, atât în sudul cât și în nordul Italiei”.

Dezbaterea în parlament a decretului guvernamental de „relansare a economiei” a prilejuit, de asemenea, reafirmarea punctului de vedere al P.C.I. în unele probleme de mare actualitate economică, dar cu evidente implicații politice. Astfel, luând cuvântul în cadrul Camerei deputaților, Pietro Ingrao, membru al direcțiunii P.C.I., șeful grupului parlamentar comunist, în Camera deputaților, a subliniat, printre altele, că prevederile decretului de lege guvernamentală „constituie un instrument pentru continuarea vechiului tip de dezvoltare, acel tip de dezvoltare economică, care duce la o plasare subordonată a economiei noastre pe plan internațional, bazată pe intensificarea exploatarei maselor, pe comprimarea consumului popular (cu slăbirea corespunzătoare a pieței interne) și pe exportul masiv și concomitent de forță de muncă și de capitaluri. Condiția necesară unui astfel de mecanism o constituie existența unei mari zone de subdezvoltare în Mezzogiorno, care să aibă rolul unui rezervor permanent și flexibil de forță de muncă la un preț scăzut”. Dar o astfel de orientare, a relevat Ingrao, „privește nu numai finanțele și economia în sensul îngust al cuvântului ci și tipul de dezvoltare, relațiile dintre clase, înseși perspectivele țării”. Și nimeni nu trebuie să uite, a continuat el, că muncitorii sînt pe deplin conștienți de faptul că există și alte căi de dezvoltare. P.C.I. — s-a subliniat — este de părere că o dezvoltare stabilă a economiei trebuie să aibă în vedere, în primul rînd, utilizarea intensă a investițiilor publice și a capitalului privat în zonele subdezvoltate, faptul că folosirea deplină a brațelor de muncă existente este o necesitate obiectivă pentru a micșora numărul șomerilor și pentru a opri „hemoragia” emigrărilor, că nu se poate continua o politică în care reformele de structură în domeniul economic și social sînt lăsate pe planul al doilea, că oamenii muncii au luptat și vor lupta pentru o nouă orientare în economie care să le apere interesele.

Pentru a asigura condiții cât mai corespunzătoare desfășurării și intensificării activității Partidului Comunist Italian în scopul apărării intereselor clasei muncitoare, dezvoltării democrației, luptei victorioase pentru progres, Luigi Longo a prezentat Plenarei C.C. al P.C.I. unele propuneri menite să îmbunătățească, totodată, și eficiența muncii în conducerea centrală a partidului. Subliniind că „față de sarcinile tot mai complexe și dificile pe care evoluția situației ni le impune, trebuie să fim în măsură să urmărim cu continuitate și în profunzime aceste desfășurări de situații și să înfăptuim la timp inițiativele ce se dovedesc treptat necesare”, secretarul general al P.C.I. a spus: „Cred deci că, în acest domeniu trebuie să aducem unele inovații care — fără a afecta structurile tradiționale existente — să permită îmbogățirea lor, atât pe planul elaborării cât și pe cel al inițiativei și activității, în acele sectoare în care problemele au dobândit o complexitate și o importanță tot mai mare”. Arătînd apoi că trebuie sporite posibilitățile de studiu, de inițiativă și de acțiune în domeniul politicii internaționale, Luigi Longo a propus crearea — pe lîngă secția externă a P.C.I. — a unei „Comisii pentru politica internațională”, căreia să i se încredințeze sarcina „de a urmări în mod sistematic toate problemele internaționale ce interesează Italia, de a elabora, coordona

și traduce în fapt inițiativele cele mai potrivite pentru a se da un mai mare impuls și o mai mare rezonanță întregii noastre activități și pentru a face în așa fel ca acțiunea noastră să influențeze tot mai profund asupra politicii externe a Italiei și asupra situației internaționale”.

Explicînd necesitatea și urgența creării unei astfel de comisii, Luigi Longo s-a referit la „complexitatea și gravitatea problemelor, ridică în fața P.C.I. noi sarcini în lupta împotriva imperialismului și pentru coexistență pașnică”. În acest cadru, el a menționat situația creată în Mediterana și problema relațiilor Italiei cu țările arabe, acțiunea pentru pace și securitate colectivă în Europa și — ca urmare a noilor perspective deschise de acordul dintre Republica Federală a Germaniei și Uniunea Sovietică — necesitatea recunoașterii R.D.G. de către Italia, și, în general, problema evoluției ulterioare a relațiilor dintre Italia și țările socialiste. „Aceste probleme care ne interesează atât de îndeaproape, a spus secretarul general al P.C.I., se adaugă celor care, de cîțiva ani, ne concentrează atenția și cer mobilizarea noastră: lupta pentru independența națională a țării noastre, împotriva legăturilor și interferențelor atlantice care amenință să ne atragă în aventuri de orice fel, războiul din Vietnam și intervenția armată a imperialismului american în Asia de sud-est, recunoașterea de către guvernul italian a R.D. Vietnam și a Chinei populare”. În afară de acestea, Luigi Longo a menționat necesitatea ca P.C.I. să aibă contacte tot mai frecvente cu partidele comuniste și forțele de stînga din Europa occidentală și cu partidele comuniste și mișcările revoluționare din țările Extremului Orient și din oricare altă parte a lumii.

O altă problemă centrală pusă în fața P.C.I. de către secretarul său general a fost cea privind atitudinea partidului față de diferitele forțe, organizații și curente politice italiene, în scopul de a „desprinde posibilitățile de convergențe și de acțiuni unitare”. În momentul de față, a declarat raportorul, „trebuie să întărim bătaia noastră politică și ideologică față de adversarii noștri și a tentativelor de a falsifica doctrina marxist-leninistă și de a deforma acțiunea noastră politică”. Pentru aceasta, a spus Luigi Longo, trebuie să acordăm o atenție continuă și tot mai mare instrumentelor de propagandă ale partidului, îmbunătățindu-le și mai mult conținutul și structura, încredințînd acestă responsabilitate unor tovarăși care să se dedice complet acestor sarcini, evitînd o supraîncărcare dăunătoare.

Pe baza propunerilor făcute, Plenara C.C. al P.C.I. a adoptat o rezoluție în legătură cu propunerile de redistribuire a sarcinilor în cadrul conducerii partidului.

Aprobind și sprijinind măsurile adoptate de către Plenara C.C., activității de partid și organizațiile P.C.I. se angajează în aceste zile să ridice pe o treaptă și mai înaltă activitatea politică și ideologică a partidului, să nu-și precupească eforturile pentru a face ca programul de acțiune și măsurile întreprinse de către P.C.I. să fie traduse în viață. Problemele discutate de Plenară sînt dezbătute în prezent în cadrul federațiilor și organizațiilor de partid provinciale, care se pregătesc să întîmpine cu noi succese împlinirea a 50 de ani de activitate glorioasă a Partidului Comunist Italian, în slujba idealurilor de pace, progres și prosperitate ale poporului italian.

Roma, 27 octombrie

reflector

TELEFON SUBACVATIC

În Uniunea Sovietică a fost construit un telefon subacvatic pentru uzul celor ce lucrează în medii submarine. El va asigura legăturile telefonice fără fir între scafandri și suprafață prin intermediul unor canale hidroacustice. Telefonul subacvatic este format dintr-o cutie circulară cu un diametru de 180 mm și avînd greutatea de 2 kg. Pentru partea electronică se folosesc semiconductori. Telefonul poate fi utilizat pentru o distanță de 1 km sub apă.

CAMPION LA... VORBIRE

Crainicul postului de radio Esquel (Argentina) a doborît recordul mondial de specialitate, vorbind neîntrerupt, timp de 42 de ore și 41 de minute, în fața microfonului. Noul campion — al cărui nume este Alvaro Nestor Bonfati — a depășit cu 12 ore vechiul record deținut, din iulie 1963, de crainicul postului de radio din Montevideo.

MEDITERANA SE ÎNGUSTEAZĂ ?

În urma unor sondaje geologice efectuate în Mediterana, un grup de oceanografi au observat că marea se îngustează. A reieșit în special faptul că Africa și Europa — care se îndepărtează progresiv de America de Nord pe baza fenomenului cunoscut sub numele de „deriva continentelor” — se apropie în schimb una de alta. Sondajele geologice au mai relevat faptul că cele două continente cuprind structuri geologice asemănătoare. Aceasta ar constitui un indiciu în sprijinul ipotezei că, în urmă cu peste 130 milioane de ani, Africa și Europa ar fi format un singur continent.

CEL MAI MARE DIN LUME

La aeroportul Heathrow din Londra a fost terminată construcția celui mai mare hangar din lume. Pus la dispoziția avioanelor BOEING 747, acest hangar măsoară 170 de metri lungime, 83 de metri lărgime și 33 de metri înălțime. Cele șase porți ale hangarului — înalte de 23 de metri — cîntăresc fiecare cîte 45 de tone. În noua clădire încap totuși numai două avioane BOEING 747, deoarece lungimea acestora este de 70 de metri, iar înălțimea de 20 de metri.

PETROLUL MARII

În 1984 vor fi extrase prin foraje marine două miliarde tone de petrol, adică 40 la sută din producția mondială. Aceste previziuni, recent formulate de directorul Centrului francez pentru exploatarea oceanelor, se bazează pe rezultatele obținute prin exploatarea platourilor continentale la o adîncime medie de 100 metri. Într-un viitor apropiat se preconizează cercetări la o adîncime de 500 de metri. În Marea Mediterană au fost detectate zăcămintele petroliere la adîncimi de 2000—3000 de metri.

PERIPLU TURC PE DOUĂ CONTINENTE

Toma George Maiorescu

Cînd nestematele uriașului colier al Cornului de Aur își sting diamantele albe și reflexele primelor raze solare dau la iveală perle rozalii și rubine învăpăiate, la Istanbul începe, brusc, dimineața.

Cu câteva clipe în urmă, privit de pe țărmul asiatic, orașul așezat pe coline, de ambele părți ale acelei semilune de aur fluid, denumite Cornul de Aur, pare un vis

argintiu se „bronzază” în uleiul încins. Taiat între două sferturi de piine aburindă el devine un mic-dejun, de o liră, gustos și consistent. La parapetul podului Galata, construit în etajul său inferior din pontoane, cu zeci de bistrouri și mici restaurante, se ivesc și primii pescari amatori. Țăparina cu 5-6 cîrlige (momeală din plastic) trage tot atîția pești. (Vă asigur, nu

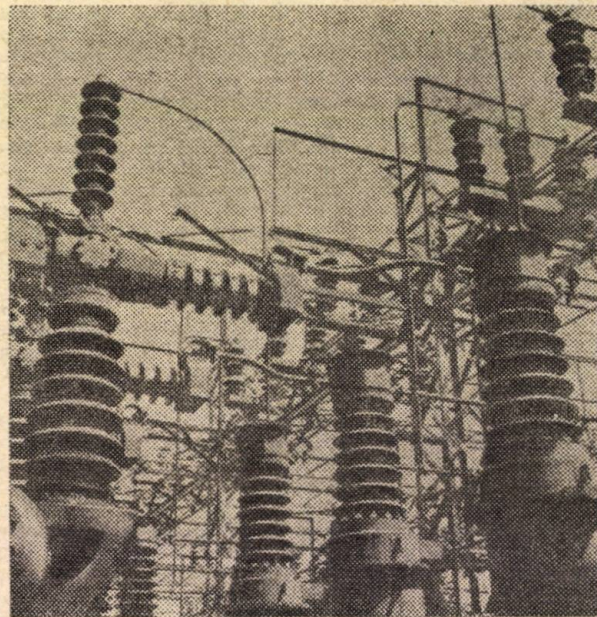
te 1 000 de degete minaretale sfidînd cerul ca și în noul oraș, unde tradițiile corbuesiene sînt valorificate de o generoasă fantazie arhitectonică, escavatoarele și macaralele își desăvîrșesc opera de permanentă extindere a perimetrului funcțional și estetic. Dar părăsim Istanbulul, această imensă oglindă întoarsă spre interior, redimensionînd la fiecare pas, timpul.

Muzeul hitit, cu cele 35 000 de expozate ale sale, reprezintă mărturia unică a unei străvechi civilizații

multicoîor proiectat pe ecran lat sau o galaxie de planete urcînd spre bolta zdrențuită de nori. Dar zorile au apărut, culorile se estompează, totul e învăluit într-o lumină calmă, cețurile se ridică și o prezență mai persuasivă decît rugăciunea transportată prin difuzoare a muzicului, clopoțelul unui personaj îmbrăcat în alb cu cobilița pe umăr, se aude la geamuri. Înlocuind cîntecul cocoșilor, clopoțelul iaurgiului anunță zorile. Ulicioarele umede și înguste ale orașului vechi și cartierele de buildinguri și cochete vile înecate în verdeață sînt străbătute de acest personaj tradițional cu vocație înnoită în epoca urbanismului modern. Apoi vin sacagiile cu mîgăruși sau fără, dar totdeauna în umbra imenselor camioane din care se descarcă, ca la noi aragazul, bidoane de apă. Pe podurile, ridicate peste noapte pentru trecerea vaselor cu pavilion înalt, reîncepe neîntrerupt flux de metal al circulației, pe cheiuri strigăte de „alti-alti” și lufarul

sînt „povești vinătorești”). Dincolo de Corn, peste Bosfor, imense poduri plutitoare, feriboturile, reduc la fracțiuni de oră distanța între două continente. Pe undeva, pe aici, își avîntase într-un amurg de Ev Mediu, curcubeu peste ape, podul-vis Michelangelo. Acum acest pod între Europa și Asia există în machetă și în piatra de temelie. Se animă și bătrîna piață Baiazid. Fete cu pantaloni evazați, mondene și ochioase și băieți cu părul lung se îndreaptă spre Universitate. Dincolo, la cîțiva pași, vîdește ca un stup de albine, prin secularele coridoare și catacombe ale staulelor împărătești, halucinantul bazar stambulian. În piețele moscheelor, orbi, purtînd banderolă albă cu patru cercuri negre, vind semințe pentru porumbei. Negustori ambulanti, jocuri de noroc și copii postați cu fluier ca avertizori ai totdeauna iminentelor pericole – punctează mișcarea străzii. (Sînt, după un prieten stambulian, expresia acelei invazii a provinciilor sudice care își are ca obiect marile orașe cu presupuse posibilități de ciștig). În triumghiul vechiului oraș cu cele 7 coline, zidul lui Theodorus, Moscheea Albastră și cele pes-

Efortul de industrializare: una din constantele majore ale Turciei contemporane

Între sarcofage de plumb și un pasaj subteran spre secolul XXI

Rămîn pe celălalt țărm foișoare cu păsări și sarcofage cu împărați, curți înteroare cu smochini și trandafiri roșii, baze zgomotoase, palate cu podoabe și comori de sultani, clopoțelul iaurgiului, strigătele sacagiilor și tam-tamul periilor de lustragii, mina placată în aur a Sfîntului Ioan Botezătorul și cirja Profetului Mahomed, smaragdul de peste 3 kilograme de la Topkapî, obeliscul egiptean cu însemnele unui Picasso arhaic, casa din virful de deal unde Pierre Loti a plămădit-o, vis de dimineață orientală, pe Aziadé și Casino d'Istanbul cu 130 de milionari sosiți în plin spleen pentru o noapte de ruletă sau baccara, mumia lui Tabuit, regele

Silue ale arhitecturii tradiționale

In centrul Ankarei

întinși în odihnă pe țărmul mării, într-un golf albastru cala cargourilor se umple cu sodă, halele unei fabrici de aluminiu și, una după alta, coșuri de uzine săgetează, alături de minarete, cerul de un albastru transparent. Efortul de industrializare, ca o chează pe a ridicării standardului de viață, ne apare prospectiv, ca una din constantele majore ale Turciei moderne.

De altfel, cel de-al doilea plan cincinal al Republicii (1968-1972) preconizează, ca rezultat final, o schimbare structurală a economiei turce (o creștere de 40,3 la sută a producției naționale), aducând o treptată diminuare a dependenței față de resursele străine. Planul în curs este privit de factorii de răspundere ca un pas vital în emanciparea Turciei, de la o structură economică primitivă, în care materiile prime sînt exportate și produsele finite importate, la una industrializată. Astfel, se va crea posibilitatea unui masiv transfer al populației semioocupate din agricultură în industrie, oferind, prin noile locuri de muncă create, ocupații pentru 1 500 000 cetățeni de la țară, cu un total de 2 300 000 locuri pentru toate sectoarele.

În peisajul ciudat al unui mozaic înfățișându-l pe Orfeu cîntînd printre monștri, vase hitite, printre sarcofage de plumb și păsări înțelepte cu trup de om, am auzit, ca prin vis, un cuvînt românesc. M-am întors și, într-adevăr, mă găseam printre confrăți ce construiau, undeva, pe celălalt țărm, la Samsun, o fabrică de cupru și de acid sulfuric. Iar aceea simplă prezență a inginerului român Mihoci și a tovarășilor săi în miezul dinamic al unei realități moderne, mi-a relevat, dintr-o dată, profunde semnificații ale unor legături prietenești tradiționale redimensionate astăzi la conținutul contemporan al cooperării.

Un vis în noaptea instelată a Anatoliei

Gonim acum pe drumurile Anatoliei. Chi-paroșii cu flacăra lor verde, țărmul mirific unde odată un cîntăreț orb pune în versete războiul de pe cîmpia Troiei, umbrele sicomorilor și fulgerarea pescărușilor au rămas departe. Gonim pe o autostradă largă, prinși, tot mai mult, într-un arc montan, cîmpurile s-au îngustat, peisajul devine arid, dezolant. Dealuri sterpe, stînci și jnepeni, rar sate cu case de lut lipite de pămînt, cite o turmă de capre și ea o obsesivă pată de culoare, neașteptat, pe cite o costișă, movul violent al rododendronului. La marginea benzii cenușii de beton, caravane de cămile privesc nostalgic uriașele camioane ducînd mărfurile în adîncul Asiei, pecetluindu-le, totodată, destinul. Numai stîlpii electrici înaintează statornic spre inima continentului ca permanentă a civilizației.

Ankara apare, brusc, în mijlocul podișului, ca o „fata morgana”. Un bulevard se naște în deșert și piere în deșert. El traversează un oraș modern, visat, odată, într-o noapte de vară, de un om care avea să-i statornicească o nouă identitate. Ankara a fost visul, dragostea și marea pasiune a lui Atatürk, iar bulevardul îi poartă numele.

Legenda întemeierii ne întoarce la Gordion, cu vestitul său nod despicat de Ma-

cedoneanul, la regele Midas, iar urmele materiale ale istoriei ne conduc în fața termelor lui Caracalla, la zidurile și don-joanele cetății bizantine, dar, înainte de toate, în fața monumentelor hitite. Concentrate în uimitorul, prin ingeniozitatea sa constructivă, Muzeu hitit, cele 35 000 de exponate devin în fața memoriei, unice mărturii ale acelei bizare civilizații care a înflorit odată pe aceste pămînturi.

Dar oricît de adînc ar pătrunde rădăclile istoriei în timp, rămîne o certitudine și faptul că fără Atatürk, fără devoranta sa pasiune, Ankara sau Angora, cunoscută ca atare mai mult prin faima pisicilor sale cu același nume, ar fi continuat să fie mai departe tirgul uitat de provincie asiatică, străjuit în somnolența sa de bastioanele unei cetăți de piatră. Astfel, pornit să-și cucerească o nouă identitate, orașul din pragul întîiului război mondial de nici 30 000 de locuitori, ajunge o metropolă modernă, cu o populație urcînd vertiginos spre un milion. Și cartierul marilor instituții administrative, cu palatul Consiliului de Miniștri și Medgilisul, ministerele și ambasadetele, vîile cochete rezidențiale, cufundate în verdele grădinilor, a fost nu de mult un deal sterp. Unde e acea lume sărmană a provinciei asiatice, cu ochii plecați sub ceandrua neagră, cu fes și șalvari? A dispărut cu totul?

Desigur, în toată Turcia nu vei mai găsi un fes și ferigeaua e din ce în ce mai rară. Dar acea lume mai există. E suficient să schimbi perspectiva spre colina Altindagului. Casele de lemn sau chirpiji urcă dealurile una în spatele celeilalte, privind speriate de după zăbreaua ferestrelor.

Dar pe străzile centrului, circulația, luminile, eleganța vitrinelor și mondenitatea occidentală a trecătorilor te plasează în plină lume citadină a unui mare oraș european.

Ankara contemporană este o sui-generis istorie vie a arhitecturii din ultimele cinci decenii. O istorie a stilurilor. Căci de la constructivismul corbusian la buildingul de sticlă și aluminiu de tip newyorkez toate stilurile, toate tendințele, toate genurile sînt reprezentate aici.

Mausoleul lui Atatürk, sobru și simplu, atît de firesc înscris în peisajul anatolian, creație a arhitectului Emin Onat, ridicat prin subscripție națională în inima capitalei ca să se vadă din orice parte a ei, întrece prin maiestate toate monumentele funerare ridicate vreodată de turci.

Căci în construcția statului modern, Atatürk a pornit de la nimic. Și-a construit o capitală în plin deșert. A anulat un imperiu, smulgînd vîlul milenar de pe fața unei țări. A împărțit țăranilor marile latifundii. A construit primele industrii. A creat o constituție. A separat statul de religie. A înlocuit carosaponul cu tractorul, caracterele arabe cu cele latine. A reformat calendarul, limba și portul. În locul cadiului a introdus justiția. Desființează poli-gomia. Femeia devine egală cu bărbatul. Fondează linii maritime și aeriene, căi ferate și o vastă rețea de școli, într-o țară fără o singură șosea asfaltată, fără o fabrică, cu o populație 80 la sută analfabetă...

Atatürk aparține civilizației moderne a secolului nostru. Iar Ankara, marea sa pasiune, a devenit prin însuși ritmul dezvoltării ei, cel mai ales omagiu adus aceleia care a visat-o într-o noapte instelată a Anatoliei.

Sidonului, centrele de recrutare a miinii de lucru pentru Australia sau aiurea, porumbelii zburînd sub cupola Sfintei Sofii, sarcofagul cu cerbi, pantere și frunze de stejar al lui Alexandru cel Mare, îndrăznețe traiectorii arhitectonice într-un viitor prezent și încă și încă o incomensurabilă lume de senzații amestecînd, într-un univers fascinant, timpul din afara memoriei cu amintirea recentă și percepția inedită. Și poate, ca un simbol al orașului de care ne leagă atîtea fire ale sensibilității, (nu numai printr-un spațiu-timp istoricește corelat dar, din multe privințe, și temperamental) îmi va stăruie pe ecranul minții încă multă vreme o imagine dominantă. Este aceea a locului unde se întîlnesc, sub aceeași cupolă a Timpului, silueta zveltă de beton și sticlă a Primăriei cu volutele și curbele de piatră ale uriașului viaduct roman și splendidul pasaj subteran, supermodern, trecînd direct în urbanismul secolului XXI.

Dar gonim pe țărmul marmoreenei mări cu numele nobilei pietre ce i-a împrumutat reflexul, Sicomori, coloane dorice, munți

„ALEGERILE „MID-TERM“

Mai sînt doar cîteva zile pînă la 3 noiembrie și starea de spirit a corpului electoral — deși măsurată cu cele mai sensibile aparate ale sondajelor de opinie — continuă să fie foarte greu de definit.

Ecuația are atîtea necunoscute, încît observatorii politici americani sînt foarte rezervați în pronosticuri. Preferă să expună precedentele istorice, linia directoare ce pare a se desprinde din ele și de asemenea cazurile care au venit în flagrantă contradicție cu această linie, circumstanțele în favoarea și cele în detrimentul republicanilor, idem pentru democrați, deosebiri dintre situația și perspectivele Senatului, ale Camerei Reprezentanților și ale corpului guvernatorilor, influențele posibile ale diverselor probleme interne și internaționale pentru ca, în cele din urmă, să ajungă la analize detaliate pe state și pe personalități, fiecare mandat pus la vot reprezentînd de fapt un caz aparte.

Iată, pentru început, generalitățile, aproape unanim admise: alegerile de la jumătatea mandatului prezidențial sînt mai puțin dramatice decît alegerile prezidențiale, iar rezultatele lor sînt adesea decise de probleme locale, nu de marile probleme interesînd întreaga țară. Nu participă îndeobște la vot decît circa jumătate din corpul electoral. Partidul care a pierdut, cu doi ani mai devreme președinția, tînde să recupereze o bună parte din locurile pierdute în Camera Reprezentanților. La ultimele cinci alegeri de la jumătatea unui mandat prezidențial, media recuperărilor a fost 29. De peste un secol nu s-a înregistrat decît o singură alegere la jumătatea termenului cu un cîștig net în Camera Reprezentanților pentru partidul președintelui: în 1934. Ultimele alegeri similare, cele din 1966, s-au soldat cu o pierdere de 47 de mandate în Camera Reprezentanților pentru partidul democrat, deși în ajunul alegerilor, liderul de atunci al partidului, Lyndon Johnson, care era și președintele S.U.A., era încredințat că nu va avea nici o pierdere. (Peste doi ani el avea să piardă însă și președinția). Camera Reprezentanților se realege în întregul ei. Dintre cele 435 de locuri, numai 69 sînt disputate în districte electorale „la limită”, adică în districte în care cîștigătorii ultimelor alegeri au întrunit o majoritate sub cinci la sută. Acestea sînt, se crede, districtele care vor hotări viitorul echilibru de forțe în Camera Reprezentanților. Nimeni nu presupune că democrații, care au în prezent 243 de mandate (față de 188 ale republicanilor, patru locuri fiind vacante), ar putea să fie puși în minoritate. Cei mai optimiști dintre republicani afirmă că majoritatea democratică

ar putea să sufere o ușoară reducere. Realizarea acestor previziuni — de altfel foarte timid exprimate — ar echivala totuși cu o dereglare a mecanismului amintit mai sus. Democrații — este concluzia unei anchete inițiate de „Washington Post” — ar putea să cîștige pînă la zece locuri sau să piardă maximum cinci.

Speranțele — și decurgînd de aici, ofensiva partidului republican — se îndreaptă spre Senat. Se reînnoiesc o treime din cele 100 de mandate ale acestui corp legislativ în care raportul actual este 57 de democrați la 43 de republicani. Președintele Nixon a participat personal la campania electorală din statele susceptibile să aducă partidului republican cele șapte locuri necesare pentru a pune capăt dominației democratice în Senat. Voturile acordate candidaților republicani pentru Senat, a declarat el la toate mitingurile electorale, vor fi cruciale, deoarece, în ultimii doi ani, multe dintre hotărîrile importante ale Senatului au fost adoptate cu o majoritate de numai unu sau două voturi. Analistii ziarului „Washington Post” estimează că republicanii ar avea șanse să cîștige, într-adevăr, în Senat, dar nu șapte locuri ci în jur de trei, ceea ce ar reprezenta totuși o victorie cum n-a mai cunoscut un partid guvernamental din 1934 înapoi.

Dacă Senatul și Camera Reprezentanților sînt forurile în care se întreprind, efectiv, acțiunile politice, posturile de guvernatori sînt esențiale pentru pregătirea organizatorică a campaniilor electorale prezidențiale. Majoritari în Cameră și în Senat, democrații sînt depășiți de republicani în proporție de 32 — 18 pe terenul guvernării statelor. Dintre cele 50 de state ale S.U.A., 35 își vor alege marți guvernatori noi și poate sondajele de opinie dau ca sigură o răsturnare a tendinței care a prevalat în ultimii opt ani. În acest răstimp, democrații au pierdut de sub control state importante ca Massachusetts, California, Illinois, Pennsylvania, Michigan. Printre guvernatorii celor 25 de state mai mari din componența S.U.A. (cu excepția Sudului), poate fi găsit un singur democrat, iar acesta, John Dempsey, care conducea de altfel al 24-lea stat de pe listă, Connecticut, se retrage. Acum se prevede o revenire în forță a democraților, avantați, între altele, de faptul că majoritatea posturilor de guvernatori puse în joc (24 din 35) aparțin republicanilor.

Care sînt atuurile fiecăruia dintre cele două partide? În epoca televiziunii, banii contează enorm într-o campanie electorală americană: cine e mai bogat își poate permite luxul unor apariții mai frecvente pe micul ecran

în orele de maximă audiență. Republicanii dispun de fonduri mai multe decît democrații; în numeroase cazuri, candidatul lor poate cheltui de două ori cît oponentul său democrat. Ei sînt relativ mai uniți decît democrații și au un lider recunoscut, pe președintele Richard Nixon, secondat de vicepreședintele Spiro Agnew. Indicele popularității personale a președintelui era la jumătatea lunii octombrie de 59 la sută, informează Institutul Gallup.

Democrații au mai puține fonduri, nu s-au fixat asupra unor lideri generali recunoscuți și par mai dezbinăți decît oricînd. Dificultățile economice ale țării — inflație, șomaj — ca și toate problemele interne a căror rezolvare nu se întrevede pînă în momentul de față lucrează însă în favoarea lor. În anii de recesiune, alegătorii tind să fie mai activi și să-și dea voturile partidului de opoziție. În același timp, conștienți de iritarea pe care agitațiile extremiste o produc maselor largi de alegători „mijlocii”, democrații se străduiesc să îmbrățișeze la fel de energic ca și republicanii sloganul „lege și ordine”. Considerat, pînă nu de mult, reacționar și în fond rasist, acest slogan este adoptat acum și de politicienii liberali, întrucît nesiguranța provocată de actele de banditism în orașe a devenit insuportabilă. Dar principala șansă a democraților rezidă în tendința spre reflux pe care o manifestă totdeauna, după o uzură de doi ani, partidul la putere.

S-au dus, simultan, vreo 500 de campanii electorale cu caracteristici diferite de la una la alta. (Nu mai punem la socoteală alegerile pe state și locale). Ar fi, desigur, interesant să vedem ce se petrece în Massachusetts, unde candidează Edward Kennedy, care e situația în fiul electoral al lui Hubert Humphrey, în cel al lui Mike Mansfield, în California care va rămîne cu siguranță sub guvernare republicană, în statul lui Albert Gore, senatorul democrat de tendință liberală care merge aproape cert spre înfrîngere și așa mai departe. Întrucît, însă, nu dispunem de spațiul necesar pentru a intra în toate aceste amănunte, ne vom opri doar asupra paradoxurilor campaniei electorale dintr-unul din cele mai importante și populate state ale S.U.A., statul New York.

De 12 ani statul New York are un guvernator republican, pe Nelson Rockefeller. În acest răstimp, el a încercat de două ori, fără succes, să obțină desemnarea partidului său pentru a candida la președinția S.U.A. Rockefeller este considerat a fi un reprezentant al aripii liberale a partidului său, la fel ca și John Lindsay, **primarul imen-**

UN AN DE GUVERNARE

sei metropole newyorkeze. John Lindsay a fost reales însă anul trecut în fruntea municipalității nu ca reprezentant al partidului republican, care i-a preferat un candidat cu vederi conservatoare, ci pe o listă a partidului liberal (existent numai în statul New York). Unul dintre susținătorii lui Lindsay a fost atunci democratul Arthur Goldberg, fost membru al Curții Supreme și fost reprezentant al S.U.A. la O.N.U. Cu două săptămâni înainte de apropiatele alegeri, John Lindsay a anunțat că îi va sprijini, la rîndul său, pe Arthur Goldberg, contracandidatul lui Nelson Rockefeller pentru postul de guvernator.

Comentînd această decizie — care fără îndoială l-a contrariat și care pune sub semnul întrebării șansele sale de a fi reales — Nelson Rockefeller a spus că ea „are sens numai dacă Lindsay are de gînd să devină democrat și să candideze la președinție, în 1972, din partea partidului democrat”. Presupunerea nu e absurdă. Lui Lindsay i se atribuie de cîțiva ani intenția de a candida la președinția S.U.A., notîndu-se totodată că este improbabil ca partidul republican să-i acorde această candidatură. În declarația pentru presă în care a anunțat că-l va sprijini pe Goldberg (și totodată pe democratul Basil Patterson, partenerul de listă al lui Goldberg), Lindsay a ținut însă să precizeze: „Sînt republican și intenționez să rămîn republican. Sprijin în aceste alegeri doi republicani, pe senatorul Charles Goodell și pe ministrul justiției al statului New York, Louis Lefkowitz. Sprijinul pe care-l acord lor ca și sprijinul pe care-l acord celor doi candidați democrați se bazează însă pe principii mai importante decît apartenența de partid. Goldberg și Patterson sînt singura speranță a statului New York de a rezista la ceea ce mi se pare a fi o primejdioasă orientare spre dreapta”.

Așadar, în alegerile pentru Senat, John Lindsay îl sprijină pe candidatul republican. Numai că acest candidat nu se bucură și de sprijinul conducerii partidului republican. Etichetîndu-l pe Goodell drept „liberal radical”, vicepreședintele S.U.A., Spiro Agnew, a inițiat o acțiune fără precedent în anele campaniilor electorale americane: s-a dezis, în numele partidului republican, de el, elogiîndu-l în schimb pe candidatul partidului conservator (altă formație specific newyorkeză), James Buckley. Acesta, la rîndul său, s-a angajat să fie credincios Casei Albe, dacă va fi ales. Nu-i exclus ca, în această situație, să fie avantajat al treilea candidat, democratul de tendință liberală Richard Ottinger.

Dincolo de toate aceste combinații preelectorale se profilează o singură mare întrebare: va redeveni oare statul New York (actualmente condus de republicani) un fief democrat, așa cum a fost decenii în șir? Nimeni nu poate răspunde la această întrebare pînă în seara zilei de 3 noiembrie. 50 de asemenea semne de întrebare își vor găsi, simultan, răspunsul. Orice pronostic ar fi hazardat.

Felicia ANTIP

După un an de conviețuire guvernamentală între social-democrați și liberal-democrați, cabinetul Brandt — Scheel și-a permis răgazul unei retrospective: recenta conferință de presă a celor doi lideri guvernamentali pare să fie, într-un oarecare sens, o prefigurare a declarației, devenite tradiționale, despre „Starea Națiunii”, de la sfîrșitul fiecărui an. Noile precizări au survenit însă și într-un moment în care atacurile opoziției creștin-democrate — încurajată de diminuarea sensibilă a micii majorități guvernamentale prin dezertarea celor trei deputați liberali, Mende, Zoglmann și Starke — și-au sporit întrucîtva duritatea; ele nu sînt, totodată, străine de intenții tactice, dacă amintim că la 8 noiembrie vor avea loc alegerile de land în Hessa, iar la 28 noiembrie, în Bavaria — evenimente în măsură să furnizeze ceva mai multe indicii despre soarta partidului liber-democrat al ministrului de externe Walter Scheel. Noile declarații guvernamentale corespund, în același timp, și încheierii unei importante etape în politica externă promovată de cancelar, mai cu seamă în ce privește relațiile R.F.G. cu țările socialiste: după încheierea tratatului sovieto-vest-german, eforturile guvernului sînt orientate spre ratificarea lui, iar în ce privește negocierile cu Polonia, acestea au intrat într-o fază finală de natură să-i facă pe comentatori să întrevadă un deznodămînt pozitiv cu ocazia apropiatei vizite (la 2 noiembrie) a ministrului de externe Scheel, la Varșovia; în aceeași ordine de idei, în virtutea unor sondaje diplomatice în curs, se vorbește la Bonn și des-

pre posibilitatea, încă nu pe deplin conturată, a angajării unor discuții și cu Praga. Pe plan intern vest-german, declarațiile actuale au răspuns necesității, resimțită în special în ultima vreme, de a se oferi amănunte suplimentare în legătură cu conjunctura economico-financiară și tendințele ei de evoluție. Or, se știe că, acest subiect reprezintă, alături de „politica răsăriteană” a guvernului, unul din principalele ținte de atac ale opoziției. Vizînd tocmai aceste atacuri considerate „panicarde”, cancelarul Willy Brandt a caracterizat situația prezentă a economiei Republicii federale, în ansamblu, mai sănătoasă decît acum un an, și mult mai consolidată decît în urmă cu patru ani. Creșterea prețurilor — a afirmat cancelarul — se încetinește, iar, în comparație cu situația financiară din străinătate, s-au manifestat, treptat, tendințe de destindere, inițiate prin reevaluarea mărcii și măsurile de stabilizare care i-au urmat. După opinia cancelarului, marca vest-germană este, după francul elvețian, valuta cea mai forte din lumea occidentală. În afară de aceasta, a subliniat el, veniturile reale au crescut.

Referindu-se la programul de reforme prevăzut pentru întreaga perioadă legislativă, deci pînă în 1973, cancelarul a informat că, după o activitate de un an, guvernul a întreprins o inventariere cuprinzătoare a problemelor și a asigurat că nu se va lăsa abătut în aplicarea măsurilor și reformelor interne anunțate în declarația-program din 28 octombrie 1969. „Prevalența responsabilității sociale asupra egoismului material” — este ideea centrală enunțată de cancelar.

În expunerea lui Brandt, a atras atenția tonul sever în care a caracterizat atitudinea opoziției; datorită ei, raportul guvern-opoziție — a precizat el — „și-a pierdut din ponderea con-

Bonn. Cancelarul Brandt vorbind într-o ședință a parlamentului. În stînga, ministrul de externe Walter Scheel

cretă și și-a accentuat caracterul de exagerare polemică. Este însă îmbucurător, a remarcat cancelarul, că numeroși cetățeni sînt interesați în informațiile asupra „conexiunilor dificile pe planul politicii externe”. Nu corespunde realității că situația internațională a Republicii federale s-ar fi înrăutățit, dimpotrivă, „contrariul este adevărat” — a afirmat cancelarul, care, făcînd apoi aluzie la o serie de acțiuni neleale ale anumitor lideri creștin-democrați, a anunțat că guvernul federal nu poate tolera ca inițiativele lui, în domeniul politicii față de Occident și față de Răsărit, să fie suspectate. După opinia lui, îndeplinirea sarcinii dificile a Bonn-ului, de a aduce o „contribuție specifică la des-tindere și la organizarea păcii, se află abia la început”.

Luînd cuvîntul imediat după cancelar, ministrul de externe, Walter Scheel, a atras atenția, cu deosebire, la stadiul tratativelor polono-vest-germane. După ce a apreciat că acestea sînt pregătite minuțios, Scheel a specificat că, chiar dacă nu se pot face deocamdată previziuni asupra desfășurării în timp a negocierilor, impresia lui este că ambele guverne „vor face totul pentru a înlătura dificultățile care mai persistă”.

Săptămîna trecută, problema relațiilor R.F.G. cu Polonia a făcut, de altfel, obiectul unei aprinse dispute între guvern și opoziția creștin-democrată. Sub motivul colaborării cu coaliția P.S.D.—P.L.D. pe teme de politică externă — colaborare invocată dar regretată de Brandt în conferința de presă mai sus amintită — opoziția creștin-democrată a emis, la inițiativa șefului fracțiunii U.C.D.-U.C.S. în Bundestag, Rainer Barzel, un proiect de propuneri pe baza căruia să fie duse discuțiile cu R. P. Polonă. Fără a mai nota că aceste inițiative ale opoziției nu aduc nimic substanțial nou față de vechile ei orientări, e totuși simptomatică reacția promptă și decisă a șefului fracțiunii parlamentare social-democrate, Herbert Wehner, față de sugestiile creștin-democrate. În publicația serviciului de presă al P.S.D., Wehner, scria, astfel, că opoziția încearcă să eludeze și să amîne necesitatea reglementării relațiilor dintre Bonn și Varșovia, pînă la o contribuție rezonabilă a Republicii federale. Pentru liderul social-democrat, tratatul sovieto-vest-german conține elemente pe baza cărora se poate concepe și cel cu Polonia. El se referea, în principal, la stipulația textuală că ambele părți consideră ca inviolabile, astăzi și în viitor, frontierele tuturor statelor din Europa „inclusiv linia Oder-Neisse care formează frontiera vestică a Republicii Populare Polone”.

În ce privește tratativele cvadripartite în problema Berlinului (occidental) — a căror rezonanță internă pe plan vest-german a fost mult exacerbată de cercurile opoziției — recente declarații guvernamentale ale oficialităților de la Bonn au căpătat o tentă întrucîtva optimistă; Scheel e de părere că se „conturează” o reglementare satisfăcătoare care concordă, în anume măsură, cu unele aprecieri occidentale, ca de pildă un recent comentariu al agenției „Reuter” (agen-

ția apreciază, referindu-se la „surse aliate”, că, „deși, în ansamblul ei, întreaga situație privind Berlinul este neclară, încep să se întrevadă contururile unui posibil acord”).

Pe acestea — sau altele — dintre temele controversate ale vieții politice vest-germane, tensiunea dintre guvern și opoziție crește. Atacurile cele mai virulente vin, îndeobște, din partea liderului bavarez, Strauss, care a folosit cu prisosință congresul partidului său, Uniunea Creștin Socială, pentru a lansa o zgomotoasă retorică antiguvernamentală. În interiorul U.C.D., cel care pare să capete o statură politică mai precisă, estompîndu-l inevitabil pe colegul său de partid, fostul cancelar Kiesinger, este Rainer Barzel, mai tînăr și, după spusele comentatorilor vest-germani, pretendent el însuși la președinția partidului și a guvernului. Deocamdată, el nu se bucură de un sprijin suficient în rîndurile creștin-democrate, care, în timp ce par să-l uite pe Kiesinger, își aduc, din ce în ce mai mult, aminte de fostul ministru de externe, Gerhard Schröder, mai moderat și mai puțin grăbit „să răstoarne guvernul”. Între catolicul Barzel și protestantul Schröder observatorii se așteaptă la o interesantă luptă internă în cadrul partidului creștin-democrat. Ideea unor alegeri anticipate, susținută de unii adepți ai opoziției nu pare să facă o prea mare carieră, chiar dacă unele speculații de presă din ultimul timp au analizat această posibilitate (ca, de altfel, și altele, precum reluarea unei „mari coaliții”). Și una și alta dintre soluții au fost categoric îndepărtate de cancelar, chiar dacă în cazul unor noi alegeri — a admis el — coaliția guvernamentală ar avea bune șanse de succes.

Diminuarea majorității guvernamentale nu pare, la un examen atent, în măsură să periclitizeze grav poziția guvernului Brandt. „Se încearcă actualmente zdruncinarea din afară a bazei activității noastre — declara recent cancelarul. În parte se acționează, în acest sens, cu mijloace reprobabile. Dar aceasta nu va da rezultate”. Cu referire la existența unor mișcări periculoase de dreapta, printre care partidul național-democrat sau noua formație liberală a lui Zoglmann, Brandt a afirmat că este sarcina tuturor de a spori vigilența critică a poporului german, astfel încît să rămînă fără efect „propaganda îndreptată în direcția trezirii și ațîțării unor anumite sentimente”. În fața corpondenților de presă, cancelarul federal a dat asigurări ferme că, guvernul nu se va lăsa transformat într-o minge a unor interese de grup, chiar dacă el se sprijină doar pe o slabă majoritate. „Acest guvern federal — și-a exprimat el încrederea — este pe deplin capabil de acțiune”, și este hotărît să-și îndeplinească sarcinile asumate. Colaborarea dintre partenerii de coaliție este bună; majoritatea de care dispun partidele guvernamentale în Bundestag este redusă dar suficientă. „Majoritățile reduse — a conchis el — nu constituie un impediment pentru o politică efecă”.

Radu PASCAL

reflector

DEZBATERILE ÎN PROBLEMA ORIENTULUI APROPIAT

Începute la 26 octombrie, la cererea R.A.U., dezbaterile din Adunarea Generală a O.N.U. asupra problemei Orientului Apropiat vor lua, probabil, sfîrșit înainte de 5 noiembrie, dată la care urmează să expire acordul de încetare a focului de-a lungul Canalului de Suez. Consultările prealabile, desfășurate la sediul O.N.U., între secretarul de stat american William Rogers și ministrul de externe sovietic Andrei Gromiko, ca și întrevederile șefului diplomației americane cu ministrul de externe Mahmud Riad și premiul Golda Meir, nu se soldează cu nici un rezultat în ce privește hotărîrea de a se prelungi acordul de încetare a focului și de a se relua negocierile sub auspiciile lui Jarring. S-a anunțat doar, într-un comunicat publicat la sfîrșitul unei ședințe de lucru la care au participat secretarul general al O.N.U., U Thant, miniștrii de externe ai Franței, Marii Britanii, U.R.S.S. și S.U.A., precum și Gunnar Jarring, că participanții au convenit să depună toate eforturile în vederea obținerii prelungirii încetării focului, reluării misiunii Jarring și găsirii unei soluții în baza rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967. În acest scop, „cei patru” au hotărît să continue consultările.

Dezbaterile din Adunarea Generală au debutat prin discursul pronunțat de ministrul de externe, Mahmud Riad, care a expus poziția țării sale, reamintind că R.A.U. s-a declarat, permanent, dispusă să îndeplinească rezoluția Consiliului de Securitate și să coopereze cu ambasadorul Jarring pentru a-i facilita misiunea. Într-o conferință de presă ce a avut loc imediat după discursul lui Mahmud Riad, ministrul de externe israelian, Abba Eban, sublinia că Israelul este hotărît să reia negocierile sub auspiciile lui Jarring, cu condiția restabilirii statu-quo-ului militar de-a lungul Canalului de Suez.

Adunarea Generală va avea de examinat proiectul de rezoluție întocmit de grupul statelor africane de la O.N.U., care subliniază necesitatea punerii în aplicare, în cel mai scurt timp, a rezoluției 242 a Consiliului de Securitate privind reglementarea pașnică a conflictului din Orientul Apropiat. Reamintind „inadmisibilitatea achiziționării de teritorii prin război”, proiectul face apel la părțile interesate ca acestea să „reia imediat contactele cu reprezentantul special al secretarului general în vederea aplicării rezoluției 242 în totalitatea ei” și propune prelungirea termenului de încetare a focului cu încă două luni. În sfîrșit, proiectul subliniază că „respectarea fără rezerve a drepturilor inalienabile ale poporului arab palestinian, este o condiție prealabilă stabilirii unei păci juste și durabile în Orientul Apropiat”.

Înainte de a constitui obiectul dezbaterilor în Adunarea Generală, proiectul va fi prezentat spre examinare grupului statelor arabe de la O.N.U.

Guvernul și opoziția la început de sezon politic

Deschiderea noii sesiuni parlamentare readuce în avanscena vieții politice britanice confruntarea — directă de astă dată — dintre principalele partide ale țării: conservator și laburist. Un indiciu al temperaturii la care se va desfășura această confruntare este depistat de observatorii politici în vehementa declarație făcută de liderul laburist Harold Wilson la o recentă reuniune. „Vom lupta fără cruțare — spunea Wilson — împotriva tuturor măsurilor pe care guvernul își propune să le adopte, timp de săptămâni, luni de zile și ani întregi“.

Se pare că deosebirea între guvern și opoziție este mai marcată în Anglia atunci când conservatorii formează guvernul, iar laburiștii opoziția. După conferințele anuale pe care cele două partide le-au ținut, la interval de o săptămână, în aceeași stațiune (Blackpool), liniile de demarcație între partide sînt incontestabil mai clare decît, să spu-

nem, cu un an în urmă; competiția, de inspirație electorală, pentru centrul spectrului politic este, în mare măsură, încheiată.

De fapt existența unui teren propice luptei politice fusese atestată în ajunul reuniunii conservatoare; în ajunul conferinței a devenit cunoscut textul proiectului conservator de legislație a muncii, pe care ministrul productivității și folosirii forței de muncă, Robert Carr, l-a prezentat în ziua următoare delegaților. Salutat cu exclamații entuziaste de patronat, și cu o spontană ridicare de scuturi de syndicate, documentul arată că partidul guvernamental este hotărît să-și urmeze politica anunțată, cu riscul unei serioase înfruntări cu syndicatele.

Pe scurt, este vorba despre introducerea obligativității contractelor și supravegherea de către instanțe juridice speciale a respectării lor. Atunci cînd

patronii și syndicatele nu ajung la un acord privind contractele colective, comisia pentru relații industriale (creată de laburiști, prezidată de fostul lider al T.U.C. George Woodcock) este împuțernicită să redacteze contractele așa cum consideră convenit. Grevele neoficiale sînt încadrate ca „încălcare de contract“, iar tribunalele locale pentru relații industriale urmează să judece asemenea conflicte și, eventual, să-i penalizeze pe organizatori. Rețeaua existentă de tribunale „industriale“ este extinsă și consolidată ca instituție, instanța supremă fiind o (nou-creată) curte supremă pentru relațiile industriale. Alte prevederi se referă la restrîngerea dreptului la grevele de solidaritate, și — două reminiscențe din proiectul abandonat cu un an în urmă de Barbara Castle — recomandă, în caz de „urgență națională“, perioade de „calmare“ de 60 de zile (suspendarea grevei pentru a se permite noi încercări de mediere) precum și o consultare prin vot a sindicaliștilor pentru a se verifica dacă ei sprijină acțiunea conducerii lor.

Acesta este proiectul conservator și este evident că el va duce la conflicte sociale serioase. Conducerea T.U.C. și-a făcut cunoscută poziția, arătînd că nici un sindicat nu va putea să accepte asemenea limitări ale libertății sale de acțiune. De altfel, atît congresul T.U.C. cît și conferința anuală laburistă își anunțaseră hotărîrea de a se opune proiectelor conservatoare, pe atunci nu atît de precis cunoscute.

În rîndurile laburiste, se cuvine să remarcăm, nu există însă o perfectă unitate de vederi în problemele sindicale. Conducerea laburistă nu pare să fi renunțat total la propriile ei intenții reformatoare, eșuate anul trecut; mai mulți foști miniștri s-au pronunțat în favoarea unei anumite forme de control, eventual voluntar, asupra creșterii salariilor, atitudine contrastînd cu aceea a principalelor syndicate care au arătat la Blackpool, prin luări de poziție și prin vot, că nu acceptă nici un fel de restricție la adresa dreptului lor la negocieri. Rezoluția categorică adoptată de conferință în acest sens i-a împiedicat, se pare, pe liderii laburiști, să formuleze orice contrapropunere. În parlament — care-și deschide lucrările la 27 octombrie — guvernul fantomă se va strădui, totuși chiar fără o deplină convingere interioară, să combată proiectul conservator.

Se așteaptă ca sesiunea parlamentară să ocazioneze și alte conflicte, în domeniul politicii economico-sociale. Ministrul finanțelor, Barber, nu a adus decît precizări limitate intențiilor guvernului, dar controversele se pot anticipa și așa. Guvernul își va respecta programul, dar îl va concretiza eșalonat, punînd, s-ar putea spune, răul înainte: un „minibuget“ prezentat în această toamnă va anunța reduceri bugetare; reducerile de impozite, în schimb, nu vor surveni decît în bugetul obișnuit, în primăvară. Ceea ce înseamnă că, încă din toamnă, prețul asistenței medicale va crește iar sprijinul acordat fermierilor va fi mai anemic (conservatorii preconizează stimularea producătorilor agricoli nu prin garantarea prețurilor, ci prin taxarea importurilor); pe de altă parte, reducerile la impozitul pe venit vor întîrzia un semestru și își vor face apariția, probabil, însoțite de taxele „de valoare adăugată“, care vor reduce simțitor sporul de venit pe care cumpărătorii de bunuri uzuale îl realizaseră, prin scăderea impozitelor, în calitate de contribuabili. De asemenea, criticii poli-

La invitația guvernului britanic, Andrei Gromiko, ministrul afacerilor externe al Uniunii Sovietice, a făcut o vizită de două zile la Londra. Iată-l în imagine, alături de omologul său englez, Alec Douglas-Home

țicii conservatoare în acest domeniu arată că nu se cunoaște, deocamdată, nici un proiect care să favorizeze categoria acelor care au venituri prea mici ca să beneficieze de amănutele reduceri de impozite.

Conferința anuală conservatoare nu a constituit o excepție de la teoria conform căreia partidul guvernant în Marea Britanie cunoaște o amploare sporită a controverselor, în raport cu perioada petrecută în opoziție și, adesea, în raport cu partidul aflat în opoziție. Chiar dacă pe conservatori euforia recentului succes electoral i-a temperat (așa cum pe laburiști înfrângerea i-a îndirjit), a fost destul de evident că, aflați la putere, conservatorii se sfiesc mai puțin să-și manifeste dezacordurile. O ilustrare a oferit-o dezbaterile asupra aderării la Piața comună, unde, cu toate că rezoluția conducerii politice a fost adoptată prin ridicare de mâini — adică fără o numărare a voturilor — se apreciază că minimum o treime din delegați au votat împotriva rezoluției și a aderării; de notat că obiecția cea mai frecventă se referea la riscurile pentru suveranitatea britanică pe care le-ar implica aderarea. Se crede, de altfel, că adversarii aderării au apreciat că o desfășurare completă de forțe nu va fi tardivă la conferința de anul viitor, când condițiile aderării vor fi considerabil mai precis cunoscute (guvernul apreciază că negocierile de la Bruxelles s-ar putea încheia la 1 ianuarie 1972). În ce-i privește pe liderii conservatori, poziția lor este, deocamdată, similară cu aceea a conducerii laburiste (marja de manevră a opoziției fiind, inevitabil, mai largă): angajați să negocieze, ei își rezervă dreptul de a se pronunța asupra condițiilor puse de „cei șase”, atunci când aceste condiții vor fi clarificate la masa tratativelor.

După o serie de speculații contradictorii, Enoch Powell nu s-a manifestat, totuși, la Blackpool; dreapta conservatoare — da. Faptul a fost evident mai ales în dezbaterile de politică externă, îndeosebi la subiectele Rhodesia și R.S.A. Reluarea livrărilor de arme către guvernul sud-african a numărat destul de mulți adepți între delegați; conducerea conservatoare, prea puțin înclinată să ofere laburiștilor un teren favorabil de atac, s-a străduit să-și rezerve opțiunile, până când vor fi încheiate consuitările cu guvernele țărilor Commonwealthului. În privința politicii de urmat față de Rhodesia, este semnificativ să arătăm că inițierea încă a unei runde de contacte cu guvernul minoritar Smith (idee pe care laburiștii o contestă unanim) a apărut aici ca o concesie făcută moderateilor, presiunile destul de puternice ale dreptei vizând pur și simplu abandonarea integrală a politicii de sancțiuni economice.

Așadar, după conferințele anuale (și, în bună măsură, datorită acțiunii, în sens contrar, a stîngii laburiste și dreptei conservatoare) fizionomiile partidelor apar indiscutabil mai distincte decât în perioada campaniei electorale. Guvernul conservator pare cel puțin la fel de hotărât ca și cel laburist să-și asume riscul impopularității; sub presiunea mai ales a sindicatelor, laburiștii se vor opune atît pe frontul social, cît și în alte domenii în care s-ar întrevedea cîștiguri de popularitate pentru opoziție. Controversa politică dă semne de animare, reflectînd o situație socială agitată. Ceea ce dezbaterile parlamentare nu vor întîrzia să confirme.

Mihai MATEI

Învățămîntul algerian

ANUL-TEST

Pentru Algeria, expresia „țară în curs de dezvoltare” nu este un simplu eufemism ci reprezintă, în etapa actuală, dominantă esențială a întregului ansamblu al vieții economice și sociale. Industrializarea este primul dintre cele trei mari obiective cărora guvernul Algeriei le-a acordat prioritate. Al doilea element al acestui triptic este agricultura, domeniu în care investițiile prevăzute în planul pe patru ani (1970—1973) vor reprezenta 15 la sută. Cel de al treilea obiectiv îl constituie „acțiunea de redescoperire a personalității Algeriei”.

Accentul care se va pune în viitor atît pe industrie cît și pe agricultură, pe dezvoltarea cercetării și pe aplicarea rezultatelor acesteia, sînt încă un indiciu privind necesitatea formării de cadre. Or, în acest sens, Algeria nu dispune încă de suficienți specialiști. Este de altfel cauza pentru care formarea de cadre în special și problemele învățămîntului în general se află în centrul atenției. După cum aprecia revista „Jeune Afrique”, în Algeria a fost lansat un gigantic program de educare și formare a cadrelor, căruia i s-au alocat 12 la sută din creditele planului pe patru ani, adică 3,30 miliarde dinari algerieni.

Reorganizare și renovare — acestea ar fi cele două elemente ale unei posibile definiții sintetice a etapei actuale în care se află învățămîntul algerian. **Reorganizarea** se aplică într-un context mai larg, în care intră agricultura și celelalte sectoare ale economiei. Cît privește **renovarea**, aceasta se referă cu precădere la învățămînt și vizează, în primul rînd, adaptarea procesului de formare a cadrelor la cerințele unei economii moderne. Se au însă în vedere, cum e și firesc, caracteristicile învățămîntului algerian, cît și existența unui ridicat procent de neșcolarizați. În acest sens, activitatea de renovare a învățămîntului a fost concepută începîndu-se cu prima treaptă: învățămîntul primar. De altfel, tocmai pentru a se urmări îndeaproape acest proces, ministerul educației naționale a fost divizat în două direcții: pe de o parte, învățămîntul primar și secundar, și, pe de altă parte, învățămîntul superior plus cercetarea științifică. După cum estimează oficialitățile algeriene, anul de învățămînt 1970—1971 va fi un an-test. Nivelul actual al școlarizării în Algeria a atins 85 la sută, iar „algerianizarea profesorilor” a suferit și ea o sensibilă ameliorare: azi procentul este de 40 la sută, față de 20 la sută în 1962.

Efortul de educare prin școli va fi dublat de un altul — învățămîntul extrașcolar, care va afecta peste 630 000 de algerieni, fiind conceput la toate nivelurile de învățămînt: primar, secundar și superior. Aplicarea acestei formule, care are drept scop cuprinderea în viitor a unui imens număr de algerieni în procesul de învățămînt, este ușurată de efortul considerabil de renovare pedagogică și culturală, cît și de prefacerea completă a sistemului de învățămînt. Principiile amintitei prefaceri — arabizarea și modernizarea învățămîntului în această limbă: accentul pe opțiunea științifică și tehnică în învățămînt (aceasta pentru a răspunde necesităților dezvoltării economiei); crearea unor „punți” permanente între educație și formație; democratizarea și unificarea sistemului de educație și reformarea metodelor pedagogice — indică în mod clar direcțiile în care se va orienta în viitor învățămîntul Algeriei.

Paralel cu reformarea internă a structurilor de învățămînt, în Algeria a fost pus în aplicare un program special de formare a cadrelor în institute tehnologice, apreciat drept cea mai nouă armă de care dispune Algeria în lupta împotriva subdezvoltării. Cele 31 de institute, în care s-au investit peste 200 de milioane dinari, prezintă caracteristica esențială de a fi create exclusiv pe anumite perioade de timp, ele dispărînd o dată cu îndeplinirea misiunii lor. Această misiune constă în formarea de cadre într-un domeniu specializat și strict adaptat nevoilor urgente ale economiei și societății. Din unele institute — cum sînt cel de tehnologie agricolă, de întreținere electro-mecanică, ca și din cel pentru turism și pentru lucrări publice — au și ieșit primele promoții. În total, aceste institute tehnologice trebuie să furnizeze economiei algeriene 70 580 cadre cu pregătire medie, 26 260 cadre cu pregătire superioară, în domeniile agricol, industrial cît și al învățămîntului.

Desigur, într-un timp scurt, cum este cel la care se referă planul amintit, nu vor fi acoperite deficitul de cadre cît și nevoile actuale ale unei țări aflate în plină dezvoltare. Esențialul este însă că, în acest proces, s-a pornit cu pasiune și încredere, și primele rezultate nu vor întîrzia să apară.

Dumitru CONSTANTIN

În fața universității din Alger

„STATELE MICI ÎN RELAȚIILE INTERNAȚIONALE“

În zilele noastre, problemele majore ale păcii și înțelegerii internaționale — ca securitatea, dezarmarea, cooperarea — au determinat, după cum este știut, dezvoltarea unui dialog amplu, complex, la nivel guvernamental, parlamentar, de opinie publică, cu participarea unor reprezentanți de frunte ai vieții politice și economice, culturale și științifice. Dovedindu-și din plin utilitatea, acest dialog reprezintă o contribuție de seamă la identificarea celor mai potrivite căi și mijloace de natură să faciliteze înaintarea pe drumul destinderii și securității, al în-sănătoșirii continue a atmosferei internaționale. În acest context se înscrie, fără îndoială, și **simpozionul organizat recent la Oslo** de către Institutul Nobel cu tema: „Statele mici în relațiile internaționale“.

La reuniune au luat parte directori de asociații și institute de relații internaționale, profesori, juriști, cercetători și diplomați din 17 țări din Europa, (printre care și România), Asia, Africa și America. Dezbaterile au pornit de la ideea mărimii statelor, înțelegându-se, prin aceasta, atât dimensiunile teritoriale cât și potențialul material. De la început trebuie spus că ceea ce este, desigur, hotărâtor în orientarea politică a unui stat, nu sînt asemenea factori ca suprafața sau forța materială, ci **caracterul statelor respective, natura orînduirii lor social-politice**. Este știut că în lumea de astăzi există țări mari capitaliste, care promovează o politică imperialistă, dar există și țări mari socialiste, care au înscris pe steagul lor idealurile păcii, ale libertății popoarelor, colaborării între națiuni; la fel, există state mici și mijlocii socialiste, ferm atașate, alături de celelalte țări socialiste, țelurilor nobile ale conviețuirii pașnice și progresului, așa cum există și state mici și mijlocii capitaliste a căror politică se caracterizează prin poziții retrograde. Tocmai de aceea, rolul jucat pe arena internațională nu poate fi niciodată desprins de sistemul social-politic al statelor.

Totuși, din evoluțiile specifice ale vieții politice internaționale, ale epocii noastre se desprind anumite **tendințe dominante, anumite rezultate cu caracter general**. Prin această optică este, desigur, posibilă o abordare a problemei rolului statelor mici și mijlocii, care să permită degajarea unor concluzii semnificative.

Firește, marilor puteri le incumbă o răspundere deosebită în problemele păcii mondiale, în asigurarea securității și destinderii. În lumea de azi a devenit, însă, un adevăr universal recunoscut că o condiție indispensabilă pentru înfăptuirea păcii și cooperării internaționale este participarea activă, pe baza egalității în drepturi, a tuturor statelor, indiferent de mărimea și forța lor, la reglementarea problemelor care frămîntă comunitatea internațională. „**În rezolvarea problemelor internaționale**, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la sesiunea jubiliară a O.N.U., este necesar să se aibă în vedere respectarea intereselor tuturor popoarelor, iar la elaborarea și înfăptuirea măsurilor care afectează pacea și securitatea generală să se asigure participarea egală a tuturor statelor, mari și mici. Desigur, noi nu uităm nici un moment răspunderea deosebită ce revine statelor mari în viața

internațională. În același timp, considerăm că țările mici și mijlocii au de jucat un rol de seamă în lumea contemporană și că ele trebuie să participe activ la rezolvarea tuturor problemelor care confruntă omenirea. Aceasta presupune ca ele să ocupe un loc mai important și în Organizația Națiunilor Unite și în celelalte organisme internaționale“.

Analizînd în lumina acestor considerente, a acestor realități obiective lucrările simpozionului amintit, se poate aprecia că ele au permis aprofundarea unor aspecte interesante, utile. În acest sens, în diferite luări de cuvînt, s-a remarcat că țările mici și mijlocii, considerate în ansamblul lor, aduc o importantă contribuție la rezolvarea constructivă a problemelor arzătoare ale vieții internaționale.

În conturarea tot mai pronunțată a acestei orientări un important factor a fost creșterea ponderii acestor state, mai ales ca urmare a destrămării sistemului colonial, care a dus la constituirea unui mare număr de state mici și mijlocii. Aflate în fața multiplelor și complexelor probleme ale lichidării stării de subdezvoltare, ale mobilizării tuturor resurselor pentru a-și consolida independența și suveranitatea națională, a înainta pe calea progresului economic și social, aceste state aduc o contribuție activă la asigurarea păcii, securității și destinderii mondiale. Simpozionul amintit a subliniat că prezența tot mai marcată a acestor state în viața internațională reprezintă un factor pozitiv, una din tendințele noi, caracteristice ale lumii contemporane.

Relevînd această trăsătură a vieții contemporane, prof. Jacques Freymond, directorul Institutului de înalte studii universitare din Geneva, arăta că „**toate statele mici pot și trebuie să-și aducă contribuția la menținerea păcii și securității internaționale**“. În același sens, Gerald Stourth, profesor la Universitatea din Viena, reliefa rolul țărilor mici și mijlocii din Europa în opera de edificare a securității pe continent, în crearea unei ambianțe de încredere, înțelegere și bună conviețuire între popoare.

În multe luări de cuvînt s-a subliniat faptul că în lupta pentru apărarea intereselor naționale, ca și pentru apărarea intereselor generale ale păcii, statele mici și mijlocii militează activ

pentru respectarea riguroasă a principiilor unanim recunoscute ale dreptului internațional — independență și suveranitate, egalitate în drepturi, neamestec în treburile interne, avantaj reciproc — pronunțîndu-se împotriva politicii de forță și de dictat, împotriva ingerințelor de orice fel în treburile lor interne. În cuvîntul său prof. Freymond arăta că promovarea principiilor dreptului internațional reprezintă „**o contribuție importantă a acestor state, la cauza păcii și colaborării internaționale**“.

În legătură cu afirmarea pe arena internațională a țărilor care și-au cîștigat recent independența, profesorul J. J. Okumu, de la Institutul pentru studii asupra dezvoltării din Nairobi, a menționat legătura dintre acest proces și factorii economici. Vorbitorul a înfățișat un tablou sugestiv al greutăților pe care aceste țări le întâmpină în procesul consolidării independenței lor politice și economice ca urmare a imixtiunilor străine, ca și a menținerii adîncirii decalajului față de țările avansate. Contribuția țărilor africane la rezolvarea problemelor majore ale contemporaneității — a reliefat vorbitorul — va putea crește în mod considerabil prin lichidarea acestor flagrante discrepante economice, prin eliminarea practicilor colonialiste și neocolonialiste, prin înlăturarea discriminărilor și inegalității statelor.

Referindu-se la un alt aspect al vieții internaționale actuale, dr. Sean Lemass (Irlanda), ca și alți vorbitori, a menționat „**contribuția importantă la activitatea O.N.U. a statelor mici și mijlocii**“, aducînd ca exemple eforturile acestor state pentru înfăptuirea dezarmării generale și cu precădere a dezarmării nucleare. Interesante au fost punctele de vedere exprimate în acest sens de I. J. Holt, director al Institutului norvegian de relații internaționale care a arătat pericolele ce decurg din perpetuarea cursei înarmărilor, armele cu mare capacitate distructivă constituind în mîinile cercurilor reacționare nu numai instrumente ale agresiunii, ci și mijloace de presiune și de promovare a unor obiective politice egoiste.

În mod firesc, modul de abordare a temei a fost diferit, părerile și sugestiile avansate în unele chestiuni nu au coincis sau au fost divergente. Ceea ce a caracterizat, însă, reuniunea de la Oslo a fost convergența opiniilor majorității participanților în legătură cu recunoașterea participării crescînde a țărilor mici și mijlocii la rezolvarea problemelor care confruntă azi omenirea, a posibilităților acestora de a influența tot mai mult cursul vieții internaționale.

Atît în timpul expunerilor cît și în cadrul discuțiilor am putut remarca interesul deosebit față de politica externă a țării noastre, am auzit numeroase aprecieri pozitive la adresa acestei politici, a principiilor care o guvernează, a contribuției pe care România o aduce la afirmarea legalității internaționale, la progresul ideilor de pace și cooperare în Europa și în lume.

Prin întreaga sa desfășurare, dialogul științific purtat la Oslo se înscrie ca un aport util în dezbaterile unei probleme importante a vieții internaționale.

Ion NICOLAE

Amurgul maharajahilor

2

Fostul rajah de Jodhpur a deschis un bar de noapte și, pentru a-i da „atmosferă”, servește băuturi ardente pe care le-a denumit „cocteil fakir”

Ex-maharajahul de Udayapur nu renunță la ceremonialul religios și pune pe un „valeț” să-l descalțe la intrarea în palat, cu toate că l-a transformat în hotel turistic

- Protocol pentru căței
- Nizamul de Haiderabad și „diamantul lui Iacob”
- Un sindicat bizar
- „Caracatița mărilor”

De unde au izvorit privilegiile și apanajele pe care maharajahii, nizamii, begumele, rajahii, maharanele și nababii le-au pierdut, definitiv, în cursul trecutei luni Asvina, adică septembrie 1970?

Ar fi o eroare să credem că ele proveneau din fintinile adinci ale istoriei indiene. Aproape toate privilegiile princiare erau de ordin politic, fiscal și protocolar — și datau de vreun secol sau două, de când le acordase vreun „vice-rege” flegmatic, în numele coroanei engleze. Doar un mic număr de privilegii făceau parte din ceremonialul religios și acestea priveau exclusiv persoana prințului, în relațiile directe cu anturajul. În nici un caz, rajahii n-ar fi putut invoca „dreptul divin”, cum au încercat să o facă, pentru a-și apăra privilegiul — la care țineau foarte mult — de a se trage 19 (de ce 19?) lovitură de tun, oarbe, ori de câte ori se întimpla ceva la „curte”, de pildă plecarea și sosirea stăpînului din vreo călătorie, oricît de scurtă, nașterile și decesele din numeroasă lui familie, căsătoriile și chiar simplele achiziții de noi cadine.

Starea de decadență în care se aflau „privilegiații” și felul extravagant în care ajunseseră să-și interpreteze „drepturile” suverane se vede din faptul că nababul din Junagadh, un prințisor de mîna a doua dar putred de bogat, a dat ordin să se tragă cele 19 salve de tun în ziua în care a celebrat căsătoria perechei sale de cîini favoriți. Evenimentul i s-a părut a fi atît de important, încît ziua respectivă a fost proclamată zi de sărbătoare pe suprafața întregului său „nababat”, cu suspendarea lucrului, închiderea școlilor și desfășurarea unor serbări, urmate de dansuri rituale în curtea palatului.

Așadar, privilegiile abrogate de guvernul prezidat de Indira Gandhi nu aveau decît o foarte vagă relație cu religia, dovadă că maharajahii (hinduși) și nizamii (musulmani), se bucurau de aceeași excepții de la legile statului indian și anume:

— dreptul de a purta titlurile nobiliare tradiționale sau pe care și le acordaseră singuri, în special sub dominația britanică;

— dreptul de a transmite aceste titluri pe cale ereditară sau, în lipsa urmașilor, de a le lăsa „văduvei principale”;

— dreptul (un fel de privilegiu diplomatic) de a fi scutiți de controlul vamal, fie la plecarea din țară, fie la sosire, indiferent de volumul bagajelor;

— scutirea de impozite, totală în ce privește impozitele stabilite prin legile republicane, parțială în ce privește unele impozite comunale.

În același timp, toată galeria aceasta de maharajahi și maharane beneficia de privilegiul de a nu plăti consumul de apă, de gaze — acolo unde erau — și de lumină electrică, oricît ar fi fost de mare și de abuziv acest consum. În fapt, statul și administrațiile comunale cheltuiau mult pentru apa și lumina pe care le risipeau rajahii în vastele lor palate, begumele în grădini luxuriante și nababii pretențioși în haremurii bine populate.

„APANAJE” DUPĂ MODELUL CURȚII REGALE

De aceste privilegii profitau, în principiu, toți cei 552 de prinți inventariați și aflați în stoc pe suprafața Indiei. Dar nu toți aveau și „apanaje”. Numai 278 de maharajahi, rajahi et caetera — și anume cei ce mai posedau latifundii în anul 1947, adică proprietatea ereditară asupra unor teritorii, moșii, sate și chiar localități urbane — primeau, pînă la 7 septembrie — un fel de subvenții intitulate, după modelul aristocratic al curții regale britanice, „apanaje” și „royal purse”. Suma totală plătită anual din bugetul public acestor 278 de prinți se ridica la 6 750 000 de dolari americani, ceea ce n-o fi fost prea mult pentru nababii, dar era enorm pentru milioanele de subnutriți de pe latifundiile lor.

Distribuția banilor se făcea în proporție cu suprafața moșiilor, conform unui aranjament propus de așa-zisul „sindicat al prinților”, una din cele mai bizare și absurde „asociații de interese” din câte s-au văzut vreodată în lumea plină de ciudățenii. Se știe, din presă, că maharajahul de Mysore, cel mai mare „fost proprietar funciar” din India, primea de 23 de ani, în fiecare zi de Revelion, cite un „cadou” din vistieria țării în valoare de 3 625 000 de dolari, domnia sa fiind cel mai copios consumator de apanaje din toată India. Dar, cum pe lume nimic nu pare a fi absolut, acest maharajah nu era și cel mai bogat. Îl întrecea, de departe, nizamul de Haiderabad, Osman Ali, care pretindea că descinde direct din spița de familie a lui Mahomed. Osman făcea dovada acestei afirmații, pînă în 1967, cînd și-a încheiat viața pămîntească, prin faptul că purta la gît unul din cele mai mari diamante din lume, „diamantul lui Iacob”, care fusese, poate, cîndva, în posesia „marelui profet”. Deși averile lui nu mai puteau fi evaluate — între altele pentru că și le ținea ascunse, îngropate — nizamul de Haiderabad a fost timp de două decenii foarte supărat din cauză că „apanajul” lui era mai mic decît al prințului de Mysore. Osman Ali primea „numai” 2 640 000 de dolari pe an, ceea ce — vom admite cu toții — era cam puțin pentru un nizam putred și zgîrcit, mai ales dacă vom ține seama de împrejurarea că el avea în harem personal 327 de cadine. Acuzat, cu vreo zece ani în urmă, de tatăl uneia din aceste victime, că-și ține „concubinele” în stare de sclavie mizerabilă, nizamul de Haiderabad s-a apărat cu mare cheltuială și a refuzat decizia tribunalului de a se face o descindere în odăile rezervate din palat, refuz întemeiat pe „privilegiile” sale de „suveran inviolabil” și pe baza prescripțiilor din Coran care interzic „ghiaururile”, adică oricărui bărbat străin de palat, să vadă fața vreuneia din femeile haremului.

În coada listelor civile de apanaje se aflau mulți rajahi, nu de rang inferior, ci doar cu moșii mai mici. Între aceștia, un biet rajah de Kathodia, sub a cărei „suzeranitate” se afla un teritoriu de numai doi kilometri pătrați și două cîtune oprite, primea subvenția totală de 24 de dolari pe an. Fiind, totuși, membru al „sindicatului de maharajahi”, el nu voia nici în ruptul capului să renunțe la „apanaj”.

„THE INDIAN INDEPENDENCE ACT”

În anul 1947, cînd întreg poporul indian trăia elervescența și bucuria independenței atît de mult dorite, maharajahii cu suiele lor și-au dat seama că le sunase ceasul cel din urmă. Stăpînii lor de pînă atunci, stăpînii veritabili, viceregii și guvernatorii britanici, plecau. În țara cea nouă, frămîntată de probleme profunde și grele, rajahii nu mai aveau baze. Singurul lor su-

Pină a nu se fi abolit „privilegiile” și „apanajele”, locuitorii din teritoriile stăpinite de rajahi și nababi aduceau în zilele de sărbătoare sute de „plocoane”: castroane cu pilaf și cu fructe care se alinau în saloanele palate-

port, impus de guvernul de la Londra ca una din condițiile cu care englezii își lichidau „dreptul” de tutelă asupra Indiei, rămneau două prevederi din „actul de independență” (The Indian Independence Act) din 15 august 1947. Aceste „prevederi”, susținute de britanici la cererea expresă și insistentă a nizamului de Haiderabad și a maharajahului de Mysore, ca exponenți ai prinților ereditari, introduceau în actul constituțional al Republicii India un statut „personal și special” al tuturor categoriilor de rajahi. Se continuau, de fapt, angajamentele asumate de vice-regii britanici față de cei 601 prinți indieni recenzați de comisarii coroanei londoneze în anul 1862. Pe vremea aceea, lordul Canning, vicerege cu puteri discreționare, semnase un „sanad”, o lege prin care consfințea dreptul rajahilor de a cîrmui „principatele” lor, în ce privește numai orinduirile de ordin administrativ, strict intern. Canning nu le dădea nici un drept de reprezentare, nu-i socotea „titulari de drept internațional”, însă le îngăduia jurisdicția „de viață și de moarte” asupra nenorociților de locuitori ai principatelor, asimilați întru totul cu animalele domestice.

Pe vremea aceea s-au putut auzi rare glasuri de protest, prinziare și chiar pe băncile parlamentului englez, împotriva „legii” lui Canning. Dar lordul, care se intitula „vicerege al Indiilor”, nu al unei singure Indii, cum ar fi fost mai firesc, ținea să argumenteze acest plural. Iată ce scria el, într-un raport adresat reginei Victoria — aceea ce trebuia să devină ea însăși „împărăteasa Indiilor” — prin grația și manevrele premierului Disraeli, în 1876: „Dacă vom diviza India

în districte engleze, stăpînirea noastră asupra acestei țări nu va dura, prin natura lucrurilor, mai mult de 50 de ani. În schimb, dacă vom reuși să păstrăm un număr mare de principate indigene, lipsindu-le de autonomia politică, vom putea domni în India atîta vreme cît vom avea supremația pe mările lumii”.

Ideea lui Canning s-a întimplat să aibă viață destul de lungă pentru că era machiavelică, pentru că, disprețuind dreptul legitim al poporului indian la viață și la progres, acorda „prinților” privilegii absurde și protecție polițistă, divizînd pămîntul Indiei, pentru a-l exploata mai bine. În ajunul proclamării independenței de stat a Indiei, Jawaharlal Nehru a declarat: „Una din problemele majore ale zilei de azi este problema prinților, adică a «statelor indiene». Nici prinți, nici «statele» lor n-ar fi supraviețuit pînă acum, dacă India întreagă, inclusiv aceste «state», n-ar fi fost supusă, din punct de vedere politic și economic, unei puteri dominante, interesată să mențină în viață aceste state princiare. Pe bună dreptate, ele sînt numite «coloana a cincea a Marii Britanii în India»...”

UN PARTENER DE GOLF

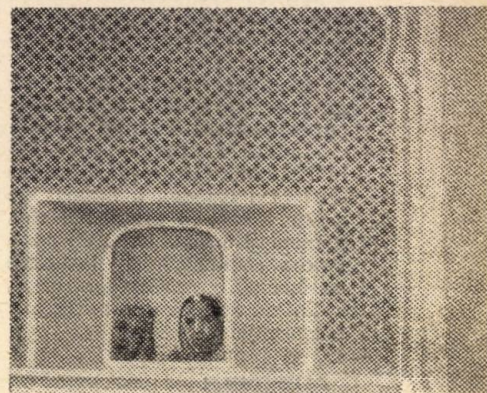
Afecțiunea interesată a foștilor guvernatori britanici față de rajahii susținuți de ei s-a manifestat nu numai prin grija de a le menține titlurile, devenite ridicole în lumea contemporană, ci de a le asigura și o rentă perpetuă pe spinarea altora. În același act constituțional prin care li se garantau feudele, s-au prevăzut, vorbă cu vorbă, privilegiile arătate mai sus, precum și suma globală destinată „apanajelor” viagere. Lordul Mounbatten, cel ce a înmormîntat solemn „împériul Indiilor” în calitate de ultim „vicerege”, a vegheat personal la includerea prevederilor, oneroase pentru noul stat indian, printre paragrafele constituționale. La un moment dat, cînd lordul se afla în vizită la prietenul și partenerul său de „golf”, ma-

harajahul de Jaipur, tratativele pentru privilegiile și apanaje au ajuns într-un impas. Atunci Mounbatten a propus gazdei sale și altor maharajahi să nu intre în componența noului stat indian și să se pronunțe pentru continuarea unui fel de protectorat britanic. În unanimitate, maharajahii implicați în această conspirație a prinților au fost de acord, dar un ultim reflex, un simț tirziu al realității istorice, l-a făcut pe lordul britanic să-i întrebe dacă sînt siguri că se vor putea înapoia la ei acasă și vor putea guverna fără „sprijinul” armatei engleze. Surprinși și speriați, maharajahii au refuzat protectoratul... platonice, mulțumindu-se cu privilegiile în schimbul cărora nu aveau nimic de făcut.

Acum 23 de ani, în timpul incertitudinilor inerente formării unui stat nou, poziția prinților indieni nu a fost întotdeauna omogenă. Unii, marea lor majoritate, s-au scotit spoliați de niște drepturi pe care nu le aveau decît cu numele și au refuzat orice contact cu autoritățile republicane, afară de încasarea apanajelor. Alți prinți, mai clarvăzători, au primit posturi în administrația publică, pe măsura capacității și cunoștințelor lor. Din actualul parlament de la New Delhi fac parte ca deputați 20 de rajahi, din care jumătate aparțin partidului Congresului. Aceștia și-au și dat votul pentru abolirea privilegiilor. Ceilalți, aderenți ai formațiilor politice conservatoare sau de extremă dreaptă, s-au opus, firește, actului de reformă.

Un gest de „opozitie” s-a înregistrat — de altfel fără a fi de mirare — chiar în echipa guvernamentală. Un ministru-adjunct, Bhanu Prakash Singh, șeful unui departament industrial și, în același timp, maharajah de Narsinghgarh, a demisionat, ca semn al „solidarității de castă”. În istoria politică a Indiei republicane și antiprinciare nu a fost singurul caz. Insuși maharajahul de Jaipur, Sawai Man Singh, amicul lordului Mounbatten, a solicitat în 1947, postul de președinte al provinciei Rajasthan promițînd fidelitate guvernului

In „apartamentele rezervate” pentru cele 367 de soții ale nizamului de Haiderabad nu intra nimeni (bineînțeles, afară de proprietar). Un ghișeu filigranat era singura comunicare spre lumea exterioară

central al Indiei, în schimbul unui salariu anual de 335 000 de dolari, pe lîngă „apanajul” său personal de 378 000 de dolari, tot anual. Afară de rentele acestei exorbitante, Sawai Man Singh avea o avere imensă și masive pachete de acțiuni în diferite afaceri britanice. Totuși, el s-a simțit, după vreo 3-4 ani de „activitate”, ostenit de treburi și... spoliat de venituri. Fără să mai anunțe pe cineva, maharajahul și-a împachetat podobebele și mobilierul, s-a imbarcat pe un vapor britanic și s-a oprit în docurile Londrei. Timp de 20 de ani a fost eroul cancanurilor mondene din capitala Marii Britanii, a dat recepții, a distribuit bijuterii, în amintirea timpurilor pierdute, a devenit un pasionat al jocului de polo pe iarbă și, exact cu o lună înaintea votului care a făcut iluzoriu titlul lui de maharajah, Sawai Man-cel-bogat a murit subit, doborît de o embolie, pe terenul unde juca o partidă de polo călare. Mostenitorul său, Sawai Bhawani Singh Bahadur, va trebui să se mulțumească numai cu numele acesta complicat, deoarece maharajah nu va mai fi.

Nu trebuie să ne închipuim că titlul princiar, de nobilă marionetă, lipsit în zilele noastre de orice conținut și semnificație, n-ar fi apărut cu inversunare de foștii lui posesori. Insuși noul ex-maharajah de Jaipur, stabilit la Londra, a declarat zilele trecute că va recurge la jurisdicția Tribunalului Internațional de la Haga pentru a cere guvernului indian să-i redea „coroana” și „principatul”. În vremea aceasta, rajahii din India au făcut și ei apel la Curtea supremă de justiție din Delhi împotriva decretului guvernamental și prezidențial de abolire a privilegiilor. Apelul a fost respins. Maharajahii au încetat de a exista. Privilegiile au dispărut. De apanaje nu mai poate fi vorba. Nizamii vor plăti apa, lumina și gunoiul pe care-l fac, vor plăti biletele de tren și taxele de avion, care se cuprindeau și ele, pînă la 7 septembrie, în tacimul foștelor privilegii.

Deosebit de aspectul anacronic al acestor privilegii și de povara reprezentată de „apanaje” pentru bugetul statului indian, perpetuarea lor devenea imposibilă din două motive. Primul, de ordin politic, este ușor de înțeles. Orice privilegiu, născut sau făcut, este inacceptabil pentru concepția și modul contemporan de viață. Acest fel de a gândi se generalizează astăzi în Republica India, unde curentele politice progresiste capătă o pondere tot mai importantă, deși se manifestă opoziția deschisă a unora din membrii castelor „superioare”. Partidul Congresului, condus de Indira Gandhi, a înscris de multă vreme, în programul său, precum și în acordurile de colaborare parlamentară încheiate cu formații politice de stînga, hotărîrea de a lichida privilegiile și apanajele.

„CUFERELE DIPLOMATICE” ȘI BURSA NEAGRĂ

Accelerarea punerii în practică a acestei decizii a fost determinată de al doilea motiv, anume fraudele fiscale și vamale de mari proporții pe care le practicau unii rajahi și nizami, inclusiv unele maharane și begume, în detrimentul statului. Nemulțumiți cu subsidiile oficiale și beneficiind de așa-numita „valiză diplomatică”, pe care o transformaseră în cufere enorme necontrolate la vamă, „privilegiații” introduceau în țară mărfuri prohibite la import, pe care le desfăceau, apoi, la bursa neagră, cu ajutorul rețelei de comercianți veroși. Operația se desfășura și invers, adică „valizele” erau tot atît de masive și la ieșirea din țară, umplute cu mărfuri sustrate de la plata taxelor. Uneori — și nu rareori — plecau încărcate cu obiecte de artă veche, fie ale nababilor, fie procurate pe sub mînă, pentru amatorii din străinătate. În alte câteva cazuri, „nababii” au trecut peste frontiera stupefiantă, aruncînd o nemeritată suspiciune asupra poliției vamale indiene.

Pe vremea vechilor așezări politice de pe pămîntul subcontinentului indian, puterea absolută a rajahilor se exercita, de regulă, în mod abuziv. Dar exista și o frînă împotriva lor, anume frecventele revolte ale sclavilor. Hecatombele omenești, satele distruse, palatele arse în desfășurarea acestor răscoale moderate, din cînd în cînd, excelese tiraniei.

S-a întîmplat însă că, îndată după ce la țărmul Indiei au ancorat „caraulele” și „caravelele” navigatorilor portughezi, s-a dezlănțuit, în peninsula, un vînt de nebulie venală, o goană absurdă după aur și podoabe, care nu mai erau, ca pînă atunci, însemne ale vreunui rang religios și politic, ci vulgare valori comerciale, mărfuri de schimb între nababi și colonizatori. Consecința imediată a fost agravarea

mizeriei generale, exploatarea oarbă, corupția și, în același timp, deprecierea instituției tradiționale a prinților „rama” („cei cu fața mîndră”), în ale căror rînduri se socoteau a fi, rajahii, pînă atunci. Molima care le-a dat lovitură morală de grație, care i-a făcut aproape în unanimitate miliardari, dar le-a pus picioare de lut, au fost celebrele (tristă celebritate!) „Companii ale Indiilor Orientale”.

Au fost mai multe — portugheze și spaniole, franceze și olandeze, ale regelui Marii Britanii, ale Prusiei și Rusiei țariste. Ele însele s-au născut din „privilegii”, ceea ce explică de ce au adus și în India sămînța acestor ciuperce otrăvitoare. Timp de veacuri, de pe la începutul actualului mileniu, cetățile bogate din Apus și mai apoi suzeranii, landgravi, ducii și regii obișnuiau să facă schimburile comerciale între țări și orașe prin mijlocirea unor grupuri sau asociații de negustori. Propriu vorbind, în aceste asociații intrau și un fel de gărzi înarmate, a căror misiune, foarte importantă, era să păzească mărfurile împotriva deselor atacuri la drumul mare. S-ar părea că de aici — din asociația negustorilor cu oamenii de pază — decurge și numirea de „Companii”. Cînd s-a văzut în „comptuarele” europene că aceste „companii” sînt o unealtă comercială sigură și pătrunzătoare, ele au devenit virfurile de atac în cucerirea teritoriilor descoperite peste mări. Comercianții înarmați și un număr mare de călugări înarmați l-au urmat pe Cristofor Columb. Același negustori înarmați — cu mai puțini călugări — l-au urmat și pe Vasco da Gama în India încă medievală. Pentru a le stimula pofta de cucerire și de jaf, landgravi, burgmaisterii și regii suzerani — maharajahii accidentului — vindeau acestor „companii” dreptul de exploatare comercială exclusivă a teritoriilor colonizate, adică un privilegiu de o importanță uriașă și de o întindere nemărginită. Așa a început colonialismul în lumea modernă și au intrat „companiile” în istoria noilor continente.

Să schițăm implantarea acestor companii în India. Cea dintîi formație care a urmat descoperitorilor portughezi a fost „Compania țărilor de departe”, întemeiată la Amsterdam în 1595. După investigațiile acestui „pionier” s-a crezut că e mai bine să se specializeze activitatea de cucerire și s-a înființat în 1602 „Compania Marilor Indii”, urmată de o formație mai bogată și mai puternică, dotată cu o flotă uriașă, „Compania olandeză a Indiilor occidentale” (1621). Strănepoatele acestei „meduze a Indiilor” trăiesc și astăzi, sub multe și diferite nume de „societăți anonime”, distribuite din Olanda pînă în Indonezia, din Australia pînă în Bahamas, cu principalele lor „sedii de coordonare” la Rotterdam și la Nassau.

Spoliatori dar puritani, negustorii din Țările de Jos n-au apreciat prea mult comerțul veros

care trebuia neapărat să treacă prin odăile rezervate din palatele begumelor. În locul lor s-au grăbit să vină francezii. Celebra lor „Compagnie des Indes Occidentales et de la France équinoxiale”, fondată de Colbert la 18 aprilie 1664, din ordinul Regelui-Soare, s-a instalat în India fără prea mult zgomot, încercînd să ia tiptil locul olandezilor, pe lîngă maharajahii. Erau mari negustori de arme și de lenjerie fină, dar nu-i întreceau pe olandezi în comerțul cu pietre scumpe. Toți la un loc erau, însă, depășiți de englezi, atît la arme, cît și la diamante. Gigantica lor „caracatiță a mărilor” (și a țărilor), „Compania britanică a Indiilor”, fusese înființată în anul 1600 de regina Elisabeta, fiica Annei de Boleyn și înzestrată de ea cu „marele privilegiu” de comerț exclusiv în „imperiul Indiilor”, pe vecii-vecilor.

În 1655, Cromwell „protectorul” a desființat, între altele, și acest privilegiu. Dar după trei ani, ajungînd la curent cu afacerile de stat, l-a pus la loc. Exploatarea a continuat — să zicem normal — pînă în 1689. Atunci, o nouă schimbare a domniilor a transformat privilegiul etern într-un privilegiu-arendă, coroana engleză avînd dreptul de a fixa, din timp în timp, chiria datorată anual de „companie” pentru exploatarea Indiei.

FALSUL RAJAH

Nu lordul Canning, pe care l-am pomenit mai sus a fost primul aliat al maharajahilor, ci altul, lordul Clive, guvernatorul „Companiei britanice a Indiilor”, în 1756. Vrînd să pătrundă cu tot dinadinsul mai adînc în teritoriul indian, Clive s-a înțeles cu un rajah... francez, anume Meer-Jaffier, confecționat de complezență — exact ca în povestea lui Jules Verne — prin căsătoria cu o văduvă-maharană. Proaspătul rajah a invadat, susținut de englezi, palatul nababului de Bengal, Ali-Verdi-Khan, „ale cărui șiraguri de perle erau mai lungi și mai luminoase decît razele Soarelui”.

După nouă ani de „domnie”, neo-nababul francez instalat de englezi s-a declarat mulțumit de soartă și a cedat unui guvernator numit de „Compania britanică a Indiilor” autoritatea supremă — totală și fiscală — asupra „principatului din Bengal” în schimbul celui dintîi „royal purse” din istoria Indiei, adică în schimbul unui „apanaj” anual de 12 milioane de lire-aur, cifră exorbitantă, pe care lordul Clive a și redus-o, în fapt, imediat după facerea actelor, la mai puțin de patru milioane.

În același „stil colonial” a urmat confecționarea de nizami și de rajahi pe scară mare. În 1775, guvernatorul din Bengal, Warren Hastings, adevăratul autor al „Indiilor britanice” și-a extins autoritatea pe jumătate din suprafața peninsulei, a devenit guvernator general și,

plătitisit de cumpărături, a început să... vîndă unor nababi de contrabandă teritorii pe care nici nu le avea, principatele de Rohilkund, de Allahabad, de Corah. Asupra altora s-a repezit cu armele și a cucerit maharajatul de Benares, nizamatul de Behar, rahajatele de Madras și de Bombay. Populația, scoasă astfel la licitație, a încercat să lupte pentru independență, dar între anii 1798 și 1805 se aflau în India 100 000 de soldați britanici, comandanți de frații Wellesley și plătiți întru totul și exclusiv din buzunarele bătăriei și uriașei „Companii” devenită „a Indiilor... engleze”!

Pentru a destrăma ultima velleitate de rezistență locală, cel mai în vîrstă din frații Wellesley, devenit guvernator-general, a inventat „sistemul subsidiarelor”, adică instalarea unor garnizoane militare britanice pe lîngă toate curțile princiare din India — cu contribuția bănească a nababilor respectivi. Ce nu făcuse Alexandru cel Mare cu „falangele” macedonene, pe cînd îl rugau „regii cei mari”, au împlinit englezii, cu niște imitații de prinți. Țara maharajahilor nu mai exista. Existau, în schimb, maharajahii fără țară, cu privilegii și apanaje, storcînd, în numele reginei, un popor de sute de milioane de „paria”.

Și tocmai cînd se așteptau guvernatorii mai puțin, cînd „Compania” asociată în afaceri cu alte companii-ciuperce din Franța, din Prusia, din Rusia țărilor, instala industrii „de mînă ieftină” — tăbăcării și țesătorii — milioanele de paria s-au răscolat. În noiembrie 1841. Ani și valuri de singe au urmat, aproape fără întrerupere, peste toată India. Regiune după regiune, apoi mai multe regiuni deodată au luptat împotriva colonialiștilor și a rajahilor aliați cu ei. Represiunile au fost adevărate tentative de genocid. Abia în 1858 au reușit armele arsenalelor din Birmingham să stingă focul răscoalelor și să readucă în palate pe maharajahii trecuți ca prin metempsihoză.

În același an, a fost ingropată și „Compania Indiilor engleze”. De formă. Locul ei l-a luat „Coroana Marii Britanii”, care a hotărît să anexeze pur și simplu totalitatea Indiei, prin adițiunea celor 601 maharajate și nizamate întreținute din buget. Așa au ajuns privilegiile și apanajele, tirîndu-se prin palate extravagante, în cortegii de elefanți cu ciucuri și begume venerate, pînă în ziua de 7 a lunii Asvina 1970...

La această dată, „sindicatul maharajahilor”, de fapt „concordatul” lor de afaceri, s-a reunit și a constatat cu melancolie că nu mai are de ce trăi. S-a transformat în „club” și s-a mutat la ex-rajahul de Jaipur, într-un palat vestit pentru plafoanele sale pe care sînt țintuite constelații de aur.

India și-a trimis mitologia la muzeu.

Mircea GRIGORESCU

LE MONDE diplomatique

PARIS

O. N. U. ȘI DECOLONIZAREA

CEA MAI consecventă și mai eficace acțiune a O.N.U. s-a manifestat în domeniul decolonizării. Prin studii, confruntări și dezbateri, organizația a precizat datele problemei și a definit răspunderile. Iată câteva exemple.

— O.N.U. a proclamat că independența este un drept necondiționat, că teoria „maturității” trebuie să fie respinsă și că „lipsa de pregătire în domeniile politic, economic sau social sau în acela al învățămîntului nu trebuie folosită niciodată drept pretext pentru a întârzia independența”. (Declarația din 1960 cu privire la independență). Acest principiu, de amplă rezonanță, este menit să evite manevrele „metropolei” în cursul perioadei de tranziție. În mai multe rînduri, O.N.U. a combătut — deseori cu succes — politica cutărei sau cîutării „metropole” care, înainte de dobîndirea independenței de către un fost teritoriu colonial, instala la putere oameni devotați ei și nereprezentativi; perioada de adaptare trebuie să aibă

Paris. În cunoscutul muzeu „Palatul descoperirilor” a fost inaugurată recent „Sala spațială”, conținînd aparatură destinată studierii Cosmosului și călătoriilor interplanetare

loc după dobîndirea independenței, cu ajutorul și sub egida întregii comunități internaționale.

— În trecut s-a văzut că, în schimbul independenței sau al recunoașterii independenței, se reclamau anumite angajamente speciale din partea noului stat, care era profund nemulțumit de caracterul lor discriminatoriu, exagerat sau inechitabil. Insistînd asupra dreptului necondiționat la independență, Națiunile Unite au rupt cu practicile de odinioară. O.N.U. tinde să refuze orice recunoaștere doar regimurilor care se caracterizează prin discriminare rasială practică de albi împotriva populațiilor de o altă culoare sau guvernelor reprezentînd o minoritate albă ce domină o populație de culoare. În ce privește eșecul Națiunilor Unite în acțiunile lor privind Rhodesia, Africa de Sud, Namibia, coloniile portugheze, aceasta se datorează unor mari puteri, a căror lipsă de înțelegere e asemănătoare cu aceea manifestată de ele în cursul procesului de decolonizare.

— În zilele noastre, noile state sînt cu atît mai vulnerabile la influențele și ingerințele externe cu cît sînt mai slabe, mai dezbinat de opoziții regionale, etnice, religioase etc. O.N.U. s-a străduit să mențină unitatea popoarelor în limitele frontierelor teritoriale. Declarația din 1960 se ridică energic împotriva „oricărei încercări urmîrind să distrugă parțial sau total unitatea națională și integritatea teritorială a unei țări”. Datorită acțiunii O. N. U., noul stat al Guineei Ecuatoriale a văzut lumina zilei ca entitate politică și teritorială unică. Această poziție explică mai bine atitudinea O.N.U. față de Biafra.

— Dezbaterile de la O.N.U. au contribuit la uzura unor tratate de alianță sau a unor tratate privitoare la baze militare, încheiate de statele noi cu alte țări. Să reamintim că, după proclamarea independenței Siriei și Libanului, în aceste țări au fost menținute trupe engleze și franceze. Franța subordonînd retragerea lor încheierii anumitor acorduri. În 1946, majoritatea Consiliului de Securitate a condamnat această ocupație. În 1969, cînd între Guinea Ecuatorială și Spania s-au ivit dificultăți serioase, cu privire la prezența trupelor fostei metropole, un reprezentant al secretarului general al O.N.U. a înlesnit încheierea unui acord satisfăcător pentru ambele părți.

În orice caz, numeroase tratate militare au fost abrogate, începînd de la acela denunțat de Ceylon pînă la acela anulat de Libia. Pînă și Filipinele, deși strîns legate de Statele Unite, au reușit să obțină în 1966, din partea S.U.A., o importanță reducere a duratei acordului privitor la bazele militare, acord încheiat în 1947.

— Fără îndoială, domeniul economic este acela în care inegalitatea este cea mai șocantă, în care efectele dominației apar cel mai vizibil. Țările „lumii a treia” au reușit, însă, să obțină în cadrul O.N.U. studierea permanentă a tuturor aspectelor legate de problema dezvoltării, discutarea publică a tuturor datelor ei. Au apărut idei noi, soluții inedite. Firește, realizările lasă de dorit, dar fapt este că O.N.U. nu poate impune soluții.

În orice caz, anumite poziții, chiar dacă nu sînt traduse consecvent în viață, au avut o influență certă. Este cazul independenței economice, al dreptului popoarelor de a dispune de resursele și bogățiile lor naturale. Să comparăm contractele de concesiune de odinioară cu acelea de azi. De asemenea, se poate afirma că, în general, comerțul exterior al țărilor devenite independente începînd din 1945 este mult mai puțin dependent azi de piața metropolitană decît în momentul dobîndirii independenței lor.

Tot în cadrul O.N.U. pot fi, într-o oarecare măsură, compensate inegalitatea științifică și monopolul tehnologic deținut de o serie de țări. Vedem semne premergătoare în această privință în angajamentele privind exploziile nucleare pașnice, cuprinse în tratatul de neproliferare, precum și în proiectele referitoare la exploatarea internațională a bogățiilor din largul mării, considerată drept patrimoniu comun al omenirii.

Este evident că independența politică nu este o apărare absolută împotriva neocolonialismului și imperialismului care se mențin. Dar ținînd seama de structura actuală a comunității internaționale, independența politică oferă țărilor noi mijloace de acțiune reale.

Georges FICHER

Clarín

BUENOS AIRES

ARGENTINA ȘI REALITĂȚILE INTERNAȚIONALE

A 25-A ANIVERSARE a O.N.U. constituie un prilej deosebit pentru a reafirma liniile generale ale politicii externe argentinene în concordanță cu realitățile internaționale.

Politica externă, cu rădăcini în principii neclintite care determină personalitatea poporului nostru, trebuie să fie actualizată în legătură cu condițiile schimbate de pe scena mondială. În cei 25 de ani care au trecut de la crearea Națiunilor Unite au avut loc apogeul și declinul războiului rece, apogeul și decadența blocurilor, un intens proces de decolonizare, apariția pe prim plan a problemelor subdezvoltării și prezența bisericii ca nouă forță de importanță a progresului.

La acest tablou trebuie adăugat faptul că puterile coloniale au suferit înfrîngerii atît pe cîmpurile de luptă cît și pe plan diplomatic, că s-a consolidat o zonă socialistă care ocupă a treia parte din planetă.

Așa-zisa caducitate a suveranității a fost dezmințită de înflorirea a aproa-

pe 100 de noi formațiuni politice. La rândul lor, aceste națiuni revendică dreptul lor la autodeterminare, inclusiv față de amenințarea militară directă și mai ales de schemele economice care le rezervă o formă de subordonare în cadrul unei noi diviziuni a muncii pe scară regională.

Rolul țărilor nealinate este acceptat și promovat de cei care înainte le negau legitimitatea, iar politica acestora pe termen lung a contribuit la cauza păcii.

Cu toate slăbiciunile și deficiențele sale, O.N.U. a depășit crizele și constituie astăzi o rezervă foarte importantă pentru țările mici și pentru toate păturile progresiste ale omenirii.

În fața izbucnirilor de violență care se produc încă pe plan internațional, apare din ce în ce mai limpede concluzia că numai dezvoltarea economică și extinderea democratică a participării populare pot preveni dezechilibrul și salvagarda armonia internă. Concepția de dreptate în distribuirea bogăției a fost generalizată nu numai în relațiile de la om la om, ci la coexistența însăși a națiunilor și în acest sens a avut o influență precumpănitoare „aggiornamento”-ul din cadrul bisericii, care constituie totodată unul din cele mai interesante evenimente ale epocii noastre.

Față de istoria care și accelerează ritmul în sensul păcii, coexistenței, lichidării nedreptății și situațiilor de dependență, este de așteptat ca Argentina să-și reafirme cu toată claritatea și cu toată puterea politică sa internațională independentă și în același timp să înlăture compromisuri ideologice care nu înseamnă altceva decât mascarea unor interese naționale străine, ce nu coincid totdeauna cu interesele proprii. Chiar și numai faptul că țara noastră face parte din sectorul națiunilor rămase în urmă, sub-

dezvoltate sub diferite aspecte, arată că necesitățile și obiectivele sale impun o formulare specifică, conformă cu voința de a depăși această stare.

Reafirmarea principiilor de suveranitate, autodeterminare, neinterventie și soluționarea pașnică a conflictelor trebuie să fie actualizată în lumina condițiilor contemporane și în lumina evaluării viitorului previzibil, încetind a fi numai retorică.

Merită de subliniat dorința de a menține relații de egalitate cu toate țările și de a insista asupra faptului că trebuie să se deschidă calea unei adevărate universalități a Organizației Națiunilor Unite. Este de asemenea timpul să se pună în mod energic problema necesității dezvoltării economice și cooperării internaționale în acest scop.

Prioritatea dezvoltării naționale trebuie să fie susținută mai presus de orice schemă regională. Aceasta este de asemenea valabil pentru necesitățile de securitate pe plan intern și pe planul apărării naționale.

Este de asemenea de dorit definirea cu sinceritate a poziției argentinene față de conflicte cum este cel arabo-israelian, a cărui soluționare pașnică a fost formulată satisfăcător de organizația mondială, să se ratifice hotărârea de a termina cu colonialismul sub toate aspectele sale, evidente sau latente.

O politică internațională independentă este condiția necesară pentru o politică internă care să aibă un ecou popular și să se bucure de adeziunea întregii populații la obiectivele de integrare și dezvoltare. În același timp, sarcina de a ieși din actualele condiții de rămânere în urmă înseamnă o luptă autentică pentru eliberare, care să corespundă cu strictețe autodeterminării, clarității și energiei în prezentarea acestor principii.

L'EXPRESS

PARIS

SACRIFICIUL LUI PIERRE LAPORTE

MOARTEA unui om nu încheie totdeauna o tragedie. Cea a lui Pierre Laporte a atins culmile ororii: corpul ministrului muncii al provinciei Québec, care fusese răpit cu o săptămână înainte, a fost găsit, la 17 octombrie, în port-bagajul unui automobil.

Dar acest deznodământ cumplit nu marchează sfârșitul unei crize. Mai degrabă sfișie vâlul iluziilor. Iluziile despre o Canadă unită și prosperă, gata să treacă la cucerirea uriașelor ei pășuni virgine pentru a fonda o nouă Americă, rivală a celeilalte, și apropiată de Europa.

„Sînt băieți de la noi, nu vor ucide”, declarase, cu câteva zile înainte de asasinat, Robert Bourassa, primul ministru al provinciei Québec, rivalul său în ultimele alegeri, René Levesque, șeful partidului québécois, separatist dar legalist. Bourassa tocmai lansase ultimatumul său Frontului de eliberare a Québecului care, în schimbul ostacilor lor, Pierre Laporte și diplomatul britanic James Cross, cereau în primul rînd punerea în libertate a 23 de „de-

În ciuda gravelor dificultăți de care se lovește, presa de la Saigon oglindește citeodată, de bine de rău, aspecte ale realității sud-vietnameze.

Pentru că a publicat numeroase articole despre închisori, dna Khieu Mong Thu — care este deputat de Hue și militează în rîndurile opoziției — a fost puternic criticată. Ea lăsa de multă vreme apărarea victimelor conflictului. De câteva săptămîni, „nu-și mai vede capul”: primește mereu scrisori de la orfani, văduve, părinți ai unor soldați uciși în luptă, mutilați, invalizi. Din toate provinciile, rude ale deținuților politici vin s-o viziteze: oare nu ar putea să afle vesti? Să trimită colete? Ce poate face ea pentru oamenii loviți de represiune, pentru persoanele expulzate de la domiciliul lor?

Suferințele țăranilor cresc. Ei cultivă duzi, creșeau vierni de mătase și țeseau. Dar, din cauza războiului, viața economică a fost zdruncinată. Vierni de mătase au dispărut din peste 10 provincii. Pe întreaga țară producția de mătase s-a redus considerabil. Țesătorii sînt în stare de faliment și, serie „Ting Sang”, „sute de mii de muncitori au fost lipsiți de mijloacele lor de trai”. În consecință, sud-vietnamezii trebuie să importe textile. O reacție politică foarte semnificativă în coloanele aceluiași ziar: „Este mai bine să porți haine proprii vechi, cîrpite și

SAIGON:

Opoziție și represiune

grosolane, decît să porți haine importate din străinătate și să trăiești în dependență și sclavie economică”.

Nici la orașe situația nu este mai bună. Studenții sînt neliniștiți de măsurile represive. Pentru că au protestat împotriva invadării Cambodgiei și au ocupat ambasada din Saigon a autorităților de la Pnom Penh, mai mulți tineri au fost convocați în fața unui tribunal militar. La Uniunea generală a studenților au loc dezbateri: se discută despre „lagărele de concentrare, adevărate inferne”, în care se află închisi numeroși vietnamezi din Cambodgia. Sînt denunțate atacurile aviației saigoneze împotriva unor sate de frontieră locuite de vietnamezi. Expoziția intitulată „Săptămîna activităților studențești”, de la facultatea de litere, urma să se deschidă la 9 octombrie. La 7 octombrie, ora 0,30 sute de poliști au ocupat localul.

La 30 august, o adunare de studenți și de liceeni critica obligația de a urma un antrenament militar. Poliția a

intervenit și a arestat 117 persoane, printre care pe Huynh Tan Mam, președintele Uniunii generale a studenților, care a fost bătut pînă și-a pierdut cunoștința, 21 de profesori au protestat, în special prin greva foamei.

La 30 septembrie, Huynh Tan Mam a ieșit din închisoarea saigoneză Chi-Hoa și a împărtășit presei impresiile lui. El a declarat că celulele sînt întesate: în temnițe prevăzute pentru 40 de persoane sînt înghesuți peste 70 de deținuți. Acești oameni nu au dreptul să vorbească și, după cum a arătat Mam, li se fac injecții cu opiu (două călugărițe au declarat că bolnavii suptu acestui tratament au murit după ce au fost transferați la spital). Mam a fost închis în celula P-12, deosebit de dură, a arătat el. Colonelul Loi Nguyen Pan, care conduce „centrul de reeducare” de la Chi-Hoa, ar fi vorbit de război: „trebuie pedepsiți acești studenți care au îndrăznit să denunțe scandalul „cuștilor de tigri” din temnița de la Con-Son”. Administrația acestui colonel, care se declară solidară cu colegul său de la Con-Son, se aseamănă cu restul: cînd parchetul trimite un document pentru eliberarea unui deținut, acesta nu-l primește decît după ce dă o frumoasă sumă de bani.

(După Le Monde)

Pierre Laporte

ținuți politici". Guvernul nu era de acord decât cu punerea în libertate a cinci „condamnați de drept comun”, cinci care, în orice caz, aveau dreptul să fie eliberați pe cautiune.

În orele următoare, Bourassa cerea guvernului de la Ottawa întărirea de trupe, iar puterea federală, „sesizând”, potrivit propriilor ei termeni, o mișcare de rebeliune la scara provinciei Québec, proclama legea marțială pentru prima oară în timp de pace și ordona arestarea unui număr de aproape 400 de suspecți.

De fapt, a recurge la legea marțială înseamnă, potrivit expresiei lui Levesque, „a folosi un tun pentru a ucide un țânțar”, act cu totul disproporționat față de ceea ce se cunoaște despre cei maximum 100 de militanți. Pierre Elliott Trudeau, primul ministru al Canadei, a răspuns însă că legea nu-i permite să se mulțumească cu jumătăți de măsură.

Această dramă este în primul rând drama lui Trudeau. Canadian francez, chemat în fruntea guvernului federal, el și-a asumat misiunea de a ajuta provincia Québec să recâștige terenul pierdut și să ajungă în sfârșit la nivelul economic și social al celorlalte provincii, menținând în același timp coeziunea ansamblului național. Promovare care cere un efort uriaș, deoarece în momentul de față procentul șomajului în Québec este de 9 la sută și în cursul iernii va atinge 11 la sută. Din doi someri canadieni, unul locuiește în Québec, iar venitul anual mediu al unui québechez anglofon este cu o pătrime mai mare ca acela al unui francofon.

Săptămîna aceasta, se putea pune întrebarea ce rămînea din pasiunea tînărului Trudeau, care, în urmă cu 15 ani, sub regimul autoritar și conservator al lui Maurice Duplessis, făcuse din apărarea drepturilor omului trambulina carierei sale politice.

Acest profesor de drept public, politician cerebral, a pornit, în urmă cu doi ani, la cucerirea unui nou stil de putere. Sfidînd convențiile, el pare să cultive neprevăzutul în timp ce de fapt pregătește minuțios loviturile de teatru: revizuirea relațiilor cu N.A.T.O., stabilirea de relații diplomatice cu Vaticanul, recent recunoașterea Chinei populare. În realitate, el a condamnat Frontul popular pentru eliberarea Québecului. Sentimentul eșecului, dacă nu

condamnarea, este împărțit și de persoane mai moderate. Istoria Québecului modern începuse, în urmă cu 11 ani, printr-o altă moarte, de data aceea naturală: dispariția lui Maurice Duplessis. „Cu un guvern bun, nu este nevoie de opoziție”, îi plăcea să spună lui Duplessis. Acest bătrîn încăpățînat, un Salazar de dincolo de Atlantic, deținea puterea timp de 20 de ani, și pînă la ultima lui suflare a dat socoteală de fiecare ban cheltuit în campania sa electorală, renunțînd la orice lux. Pe atunci, Québecul era aproape despărțit de restul Federației. Provincia trăia într-o altă epocă, în secolul al XVIII-lea normand, sub disciplina bigotă a bisericii catolice. În anii care au urmat morții lui Duplessis, s-a produs „revoluția liniștită”, înfăptuită în parte, datorită economiilor făcute de „bătrîn”. Un remarcabil efort de cheltuieli publice, care au crescut de șase ori în decurs de zece ani.

Dar, departe de a-l ajunge din urmă, dificultatea de a susține ritmul provinciei Ontario și al vecinilor mai avuți a accentuat resentimentul québechez în decursul anilor. Dependența financiară față de capitalul anglo-american, care controlează 70 la sută din investițiile în economia canadiană, dependența politică față de o federație cu zece provincii, care nu are motiv să favorizeze una din ele în raport cu toate celelalte, au determinat o acumulare lentă de nemulțumiri.

Bourassa, primul ministru al Québecului, nu iese nici el întărit din încercarea actuală. Primul ministru al provinciei nu are decât 37 de ani. Om de afaceri, el se preocupă de repercusiunile ultimelor evenimente în străinătate. Nu se afirmă oare că investiții americane în valoare de 175 miliarde dolari au fost anulate? Imaginea unui Québec pradă nesigură ar fi într-adevăr catastrofală.

Dacă, în cele din urmă, Trudeau eșuează, aceasta se va întîmpla deoarece el a mizat prea mult pe efectele unei reforme lingvistice care — în mod oficial — ar restabili franceza pe picior de egalitate cu engleza. Dar care, în afara Québecului, și chiar în pungile francophone amenințate, este menită în mod inevitabil eșecului. În acest domeniu, economicul comandă culturalul. Chiar în provincia Québec există o imigrație care favorizează anglofonia. Din zece copii „nequébechezi”, nouă merg la școala de limbă engleză. Montreal, al doilea oraș francophon din lume, după Paris, riscă să aibă, peste zece ani, o majoritate anglofonă.

Rămîne deci un fapt că Trudeau a subestimat mișcarea de emancipare din Québec, care nu este, oricît ar spune el, „o provincie ca celelalte”. Dar poate că el nu putea reuși pe deplin: federalismul se bazează pe o contradicție. Sprînjitorii lui cei mai fermi fac parte din cercuri de afaceri care nu vîd de ce este nevoie de reforme sociale profunde. Québecul, care crease 61 000 locuri de muncă noi în 1961, nu mai oferea decât 2 000 în 1968.

Acei care, încă ieri, la Montreal, se afirmă federaliști deoarece aceasta era soluția cea mai rezonabilă într-o lume de societăți multinaționale, sînt acum mai puțin siguri de opțiunea lor. Independența nu li se mai pare o sperietoare. Ea ar putea duce chiar la o Confederație canadiană.

Jacques BOËTSCH

Avanti!

ROMA

PETROLUL ȘI SULTANATELE

PÎNĂ la 23 iulie, în sultanatul Mascat și Oman, în extremitatea sud-est-săriteană a Peninsulei Arabice, exista un sultan care trăia de ani de zile închis într-o locuință învechită. El ura toate manifestările vieții moderne și, pe lîngă că îi ținea pe supușii săi într-o stare de ignoranță ca în Europa din vremurile dinaintea lui Carol cel Mare, le interzisesese și construirea de case din cărămidă, expatrierea din sultanat și folosirea energiei electrice. Said Bin Teimur el Bu Said, acesta este numele sultanului, se închisese în casa sa în semn de durere și de dispreț față de ingratitudea supușilor săi, care în provincia occidentală a sultanatului, Dhofar, „îndrăzniseră” să pună mina pe arme sub emblema unui Front de eliberare. Dar, ca indiciu al voinței sultanului de a-și reafirma suveranitatea în ciuda ingritudinii supușilor, casa în care a hotărît să stea închis era situată în orașul Salalah, chiar în provincia Dhofar contaminată de rebeli, și nu în capitala Mascato.

Cîteva mii de reprezentanți ai pescarilor din întreaga Japonie s-au reunit recent la Tokio pentru a dezbate problema poluării apelor marine și pagubele pe care le provoacă meseriei lor

Așa s-a ajuns ca de treburile publice să se ocupe englezii instalați nu numai în capitală, ci și în insula Masirah și chiar în orașul Salalah. În capitală și la Salalah englezii se îngrijeau de instruirea slabelor forțe armate ale sultanului, la Salalah și în insula Masirah mențineau două baze militare engleze, și în ambele părți se preocupau de interesele petroliere ale companiei Shell.

Tinărul fiu al sultanului, Kabus Ben Said, după ce a fost sustras de englezi miniei tatălui și după ce a primit o bună educație la Academia militară din Sandhurst, s-a întors în 1966, la vârsta de 26 de ani, în casa părintească și a trăit acolo închis, cu nostalgia frumoasei lumi întrevăzute și cu interdicția din partea bătrânului tată de a-și rade barba și de a se căsători. Dar englezii vegheau asupra tinărului lor protejat și, la 23 iulie, l-au determinat să se debaraseze de bătrânul sultan și să ia el puterea. Întors în capitala Maskat, tinărul Kabus a fost primit de populație cu mari manifestații de bucurie.

Istoria sultanatului Maskat și Oman pare de basm, dar ea este adevărată și actuală.

Publicația săptăminală engleză „Economist” prevestea recent „un salt de secole” pentru această regiune a lumii. Din ea fac parte numeroase regate, emirate, sultanate, șeicate, toate mai mult sau mai puțin pe baze personale, Arabia Saudită, Kuweit, Abu Dhabi, Qatar, Bahrein, Maskat și Oman, ca și altele sub protecție engleză; unele Fronturi de Eliberare Populară; două republici, cele yemenite, dintre care una, Yemenul de sud, este foarte progresistă. Aceasta este partea din lumea arabă care în secolul VII a fost leagănul civilizației și al cuceririi islamice, dar de care lumea arabă modernă aproape că se rușinează, deși îi invidiază enormele posibilități.

Într-adevăr, unele dintre aceste țări sînt fabulos de bogate datorită petrolului. Abu Dhabi și Kuweit se presupune că au cel mai înalt venit. Mulți bani circulă și în celelalte state și șeicate inclusiv sultanatul Maskat și Oman, dar exceptînd cele două Yemenuri, bogăția este în general limitată la o parte foarte restrînsă a populației, restul trăiește din creșterea cămălelor și ovinelor.

În ce privește consistența demografică a peninsulei nu există date sigure, deoarece marea majoritate a populației continuă să trăiască în stare nomadă sau seminomadă. În ce privește Arabia Saudită, aprecierile s-au stabilizat în jurul a 7 milioane de locuitori, pentru Yemenul de nord în jurul a 5 milioane, pentru Yemenul de sud în jurul a 1,5 milioane, pentru sultanatul Maskat și Oman în jurul a 750 000, pentru Abu Dhabi în jurul a 30 000, pentru Qatar în jurul a 60 000, pentru Bahrein, insulă care va fi legată de peninsulă și care cunoaște o adevărată explozie demografică, în jurul a 220 000, și în jurul a 80 000 pentru celelalte șeicate de pe Coasta Piraților, care continuă să se afle sub protecție exclusiv engleză (Dubai, Shargia, Fugheira, Ejman, Ras el Khaimah, Umm el Qwain). O parte considerabilă a locuitorilor de pe coasta răsăriteană au imigrat din Iran, din Pakistan și din India, funcționari, comercianți sau chiar simpli muncitori manuali, atrași

de perspectivele de bogăție oferite de peninsulă. Aproape pretutindeni, se înfilnează în funcții administrative libanezi, palestinieni și egipteni. Referirea la tradiție reușește să se impună în ciuda exemplului imigraților palestinieni sau libanezi, în ciuda nevoilor care asaltează populația. În Kuweit ea încetinește chiar și energia reînnoitoare a emirului, care, în intenția de a face din țara sa un centru financiar și productiv bogat, liniștit și care să prezinte încredere, a proiectat să-i facă pe supușii săi nomazi participanți la beneficiile circuitului monetar, înainte ca ei să pretindă din inițiativă proprie acest lucru. Situația este asemănătoare în Abu Dhabi.

Yemenul de sud, sau mai bine zis orașul port Aden, a reprezentat și reprezintă unica excepție în această panoramă dezolantă de conformism tradiționalist. Un Front de eliberare a luptat ani de zile în oraș, silindu-i în cele din urmă pe englezi să lase conducerea țării în minile sale. Dar, deși este important din punct de vedere strategic, Yemenul de sud este încă țara cea mai săracă din peninsulă. Exemplul yemenit a prins și în Dhofar, unde muntenii și pescarii, grupați în Frontul de eliberare, le-au smuls pentru totdeauna englezilor controlul aproape asupra întregii provincii.

Frontul din Dhofar s-a transformat anul trecut în Frontul Popular pentru Eliberarea Golfului Arabic ocupat. La 28 iunie a fost chiar anunțată constituirea unui Front Democrat Național pentru Eliberarea Omanului și a Golfului Arabic, aliat cu primul. Obiectivul lor, de a revoluționa statele și șeicatele din Golful Persic (dar neapărat și întreaga Peninsulă Arabică), are un caracter logic scontat, ca și posibilitatea lor de a se afirma.

Între Iran și Arabia Saudită se consideră că a și fost încheiat un acord maximal pentru a menține liniștea în această regiune și pentru a favoriza intrarea acesteia în evul modern. Irakul, ultimul sosit în cursa diplomatică, deoarece a fost reținut de sarcinile sale în conflictul arabo-israelian și în războiul civil împotriva răscoalei kurzilor, a oferit pe de o parte un sprijin necondiționat, dar și neprecis, forțelor revoluționare din regiune.

Șeicii sînt foarte dezorientați printre toate aceste solicitări. Descoperă că, o dată terminată protecția engleză, lor le va reveni în primul rînd să înfrunte răspunderile de care au fugit pînă acum, sînt preocupați de acest lucru și în fond ar prefera menținerea prezenței britanice.

În acest punct, la Londra, adăugîndu-se la risipa de lire sterline datorată cheltuielilor militare și pierderea de influență, riscul de haos și perspectiva de a pierde și interesele, guvernul conservator al lui Heath a considerat că contul putea fi negativ. Serviciile competente au descoperit atunci că proiectul instituțional în sine era ineficace în ce privește stabilitatea și dezvoltarea acestor mici state, ba chiar la aceasta trebuie să se procedeze înainte de retragere; cu alte cuvinte că prezența engleză ar urma să fie menținută încă vreun an. La reînnoitele propuneri engleze, Iranul, Arabia Saudită și Kuweitul au obiectat însă că stabilitatea regiunii nu are nevoie de protecție străină.

Salvador ALLENDE GOSSENS

președintele Republicii Chile

Prin Salvador Allende, Chile încearcă o nouă experiență pe continent. În 1964, Eduardo Frei a devenit primul președinte democrat-creștin al Americii Latine. La 4 septembrie 1970, alegerile prezidențiale sînt câștigate de candidatul forțelor reunite ale stîngii, Salvador Allende. Victoria sa a fost confirmată de Congresul chilian la 24 octombrie.

În viața politică chiliană este o personalitate bine cunoscută. La 62 de ani — s-a născut la Santiago de Chile, la 26 iulie 1908 — are în urmă peste 30 de ani de activitate politică. Prieten de tinerețe cu Eduardo Frei, debutează în politică pe vremea studenției. Între 1931—1939 este deputat de Valparaíso, pentru ca mai tîrziu, în 1945, să devină senator. Doctor în medicină, pe care nu a profesat-o niciodată, Salvador Allende este fondatorul Partidului socialist (1943). El reprezintă acest partid și în cadrul Frontului Unității Populare (coalitia stîngii la alegerile din acest an). De altfel, în 1939, Salvador Allende făcea parte din primul guvern reprezentînd frontul popular (într-o formă mai restrînsă decît cel actual), condus de președintele radical Pedro Aguirre Cerda. Pînă în 1942, a deținut portofoliul ministerului sănătății publice. În 1940, este premiată cartea sa „Realitatea medico-socială în Chile”. Ales senator în 1945, va fi în anii următori vicepreședinte, apoi președinte al Senatului (1966). În această calitate a favorizat introducerea unui număr considerabil de legi preconizînd o serie de îmbunătățiri sociale.

Candidatează în 1970 pentru a patra oară la președinție. I se spune „eternul secund”, după înfrîngerile din 1952 (Carlos Ibanez), 1958 (Jorge Alessandri) și 1964 (Eduardo Frei). Este, de fiecare dată, candidatul frontului popular, apropiindu-se treptat de victorie: în 1958 îl depășește de Alessandri doar 30 de mii de voturi, iar în 1964 obține 39 la sută din sufragii. În octombrie 1969, partidele de stînga încep negocierile pentru formarea unui front unit, iar la începutul acestui an îl aleg pe Salvador Allende ca reprezentant comun la alegerile de la 4 septembrie.

Programul noului președinte prevede, între altele, reforma constituțională, naționalizarea unor ramuri importante ale economiei chiliene, generalizarea aplicării reformei agrare. Pe planul politicii externe, programul frontului popular preconizează stabilirea de relații diplomatice cu toate țările, indiferent de regimul lor politic.

Salvador Allende este căsătorit, are trei fiice. Este pasionat colecționar de obiecte de artă și recunoscut bibliofil.

A. V.

Gianaldo GROSSI

INTERVIUL LUI OJUKWU

Gh. Bădescu, Craiova. La începutul anului, președintele Republicii Coasta de Fildeș, Houphouët-Boigny, a permis colonelului Odumegwu Ojukwu să se instaleze la Yamoussoukro, împreună cu soția și copiii, condiționând acordarea azilului politic de abținerea de la orice activitate politică, inclusiv acordarea vreunui interviu. După nouă luni, ziaristul Frederick Forsyth (care a fost corespondent în Biafra în timpul războiului civil) a obținut, nu fără dificultăți, un interviu pe care ziarul londonez „Sunday Telegraph” l-a publicat la 4 octombrie. Publicarea interviului a atras, aproape în mod automat, expulzarea din Coasta de Fildeș a fostului conducător biafrez. Ultima declarație publică a lui Ojukwu avusese loc la 15 ianuarie, în ziua în care era încheiat războiul secesionist din Nigeria și avea loc întâlnirea dintre generalul Philip Effiong (succesorul lui Ojukwu la conducerea fostei Biafre) și președintele Nigeriei, Yakubu Gowon. „Termenii interviului — scrie revista „Jeune Afrique” — pe care l-a acordat prietenului și confidentului său din timpul războiului, Frederick Forsyth, prezintă un interes deosebit în măsura în care permit să se urmărească evoluția gândirii lui Ojukwu, după căderea Biafrei. Ojukwu pare să se fi ales cu câteva învățăminte din cele nouă luni de exil pentru că recunoaște a fi comis mai multe erori. E nevoie de un anumit curaj pentru a-ți recunoaște greșelile, dar e trist să constatăm că i-au trebuit lui Ojukwu câteva luni de încercări personale pentru a-și da seama de pericolul și suferințele la care a supus milioane de locuitori ibo, mai cu seamă după ce gravele eșecuri militare i-au demonstrat în mod clar necesitatea căutării unui compromis onorabil înainte de a fi prea târziu”. Vorbind despre greșelile sale, Ojukwu a spus: „Câteva din greșelile mele sînt, cred, datorate aprecierii obiectivelor politice și militare, în interior și exterior. Mă gîndesc că aceste obiective erau cam vagi, ceea ce a provocat anumite ezitări în momentele cruciale. Am subestimat repercusiunile relațiilor externe asupra conflictului. N-am înțeles întreaga importanță a închiderii Canalului de Suez, în 1967. Cred că n-am prevăzut măsuri adecvate pentru lupta împotriva foametei”. Dar, dincolo de recunoașterea erorilor comise și a necesității, de la un anumit punct, a încetării conflictului armat, Ojukwu continuă să se pronunțe pentru ideea separării Nigeriei, pentru proclamarea „Republicii Biafra”. Interviul acordat fostului atașat al adioului britanic, a devenit, în acest fel, o expunere a obiectivelor politice pe care se pare că Ojukwu nu le-a părăsit întru totul, deși războiul nigerian s-a încheiat de mult, activitatea economică din această țară a revenit în normal, iar relațiile Nigeriei cu țările care recunosc și republica secesionistă s-au îmbunătățit simțitor.

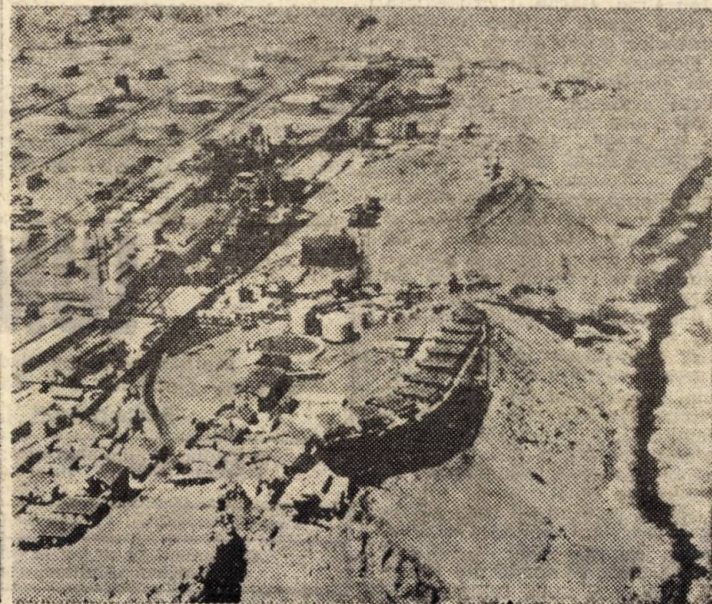
Dan A. Aurel, Brașov ; S. Stamate, Ploiești. Recent apărut, în primul volum din noua serie de memorii „Mémoires d'espoir”, al generalului Charles de Gaulle, s-a epuizat într-o săptămână, deși numărul de exemplare tipărite se ridica la 250 000. Autorul a trimis exemplare cu dedicație reginei Marii Britanii, papiei Paul al VI-lea, lui Harold MacMillan, președintelui Geor-

ges Pompidou și altor personalități. Volumul consacră cea mai mare parte (aproximativ o treime) problemelor „teritoriilor de peste mări” și Algeriei. Recenziții apreciază că volumul ilustrează o dată mai mult cunoscuta calitate publicistică ale fostului președinte și, se înțelege, opiniile sale politice, așa-numita „filozofie politică” a lui de Gaulle.

REFORMELE DIN PERU

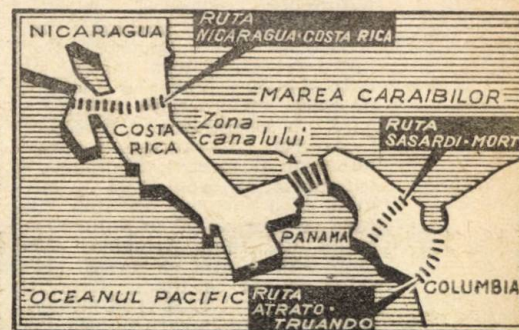
Emil Roșea, Buzău. 1) Industria minieră este cea mai importantă ramură a economiei peruviene. În anul 1968, Peru ocupa locul al treilea în lume pentru producția de argint, locul al cincilea pentru producția de zinc și molibden și locul al șaptelea pentru producția de cupru. În același an, datele oficiale peruviene indică faptul că minereurile au constituit 53 la sută din exporturile țării. 2) Actuala administrație peruviană a preluat puterea la 3 octombrie 1968. Primul act al noului guvern a fost o lege-decret în care se precizau obiectivele și sarcinile sale principale: „să transforme structura statului, făcînd-o mai dinamică și eficientă pentru o mai bună acțiune a guvernului; să ridice la nivel superior, compatibil cu demnitatea ființei omenești, acele părturi ale populației mai puțin favorizate, transformînd structurile economice, sociale și culturale ale țării; să imprimă actelor guvernului un caracter național și independent, bazat pe apărarea fermă a suveranității și demnității naționale; să îmbunătățească starea morală a țării în toate domeniile activității naționale și să restabilească pe deplin principiul autorității, respectarea legii și guvernarea dreptății; să promoveze unirea, armonia și integrarea peruvienilor, întărind conștiința națională”. În virtutea stipulațiilor acestui decret, câteva zile mai târziu este expropriat Complexul

Industrial de la Brea și Parinas, beneficiile societății „International Petroleum Company” sînt încasate de către stat, este naționalizat complexul de la Talara (aparținînd acestei societăți) și trecut în administrarea Întreprinderii Petrolifere Fiscale (devenită ulterior „Petroleos del Peru”). Reforma agrară a fost decretată la 24 iunie 1969. Anterior ei, 99 de proprietari din zona de coastă și 181 din zona de munte posedau 40 la sută și respectiv 60 la sută din suprafețele agricole ale acestor regiuni. Într-un an au fost improprietăți 28 246 muncitori agricoli. În același timp au fost expropriate complexele agro-industriale din zona de coastă — Paramongó, Laredo, Tumán, Casagrande, Nepeña — controlate în mare parte de societăți străine (99,99 la sută din acțiunile complexului de la Cartavio, spre exemplu, aparțineau americanilor). La 17 februarie 1970 a fost promulgat Statutul special al Comunităților Tărănești din Peru, iar la 31 mai, un decret în legătură cu aplicarea reformei agrare prin care se dispune trecerea a cincizeci la sută din cîștiguri muncitorilor agricoli. La 27 iulie 1970 a fost promulgată Legea generală a Industriilor care, avînd ca obiectiv promovarea dezvoltării industriale, afirmă că industriile de bază sînt rezervate statului. În fotografie: o parte a complexului de la Talara, naționalizat în 1968.

ALT „CANAL” PANAMA ?

Aurelian Tănase, Brăila. La sfîrșitul verii, guvernul panamez a refuzat ferm. La începutul lunii septembrie, Departamentul de Stat nord-american a confirmat informațiile potrivit cărora

guvernul din Panama ar fi refuzat proiectele privind activitatea viitoare a Statelor Unite în zona canalului, proiecte elaborate în urma convorbirilor avute de președintele Lyndon Johnson și Marco Aurelio Robles după tulburările din 1964. Astăzi este încă în vigoare statutul din 1903: o fișie de 25 km de fiecare parte a canalului (o suprafață, așadar, de 1 432 km²) se află sub administrația nord-americană. Singurul lucru schimbat: „chiria” pe care Statele Unite trebuie să o plătească. Stabilită inițial la o mie de dolari pe an, suma a crescut vertiginos, în directă legătură cu imensele profituri obținute de S.U.A. din impozitele asupra circulației navelor prin canal: în 1936 — 430 000 dolari, în 1955 — 900 000 dolari, 1968 — 25 000 000 dolari. Totuși, suma aceasta este foarte mică în comparație cu cîștigurile cercurilor de afaceri americane implicate în administrarea zonei canalului. Autoritățile panameze au insistat în ultimii ani pentru revizuirea acordului din 1903 dar toate propunerile S.U.A., considerate nesatisfăcătoare, au fost respinse. Refuzul cercurilor S.U.A. de a satisface cererile autorităților panameze are un anumit substrat. Intensificarea traficului în această zonă cere largirea canalului devenit, în aceste condiții, neîncăpător. Or, există și unele proiecte de perforare a altor „canale” în zonele învecinate: în Columbia, prin unirea și amenajarea râurilor Atrato și Truando; în Nicaragua, de-a lungul râului San Juan; în Panama, ruta Sasardi-Mortí. Dar toate aceste proiecte, pe lângă faptul că ar necesita perforarea unei fișii mult mai late (implicit, cheltuieli superioare unei amenajări a actualului canal), ar reclama acorduri cu alte țări din America Centrală. Aceste țări, însă, formulează pe cit se pare, cerințe de natură să nu facă rentabile proiectele mai sus menționate.

ASASINAREA LUI LAPORTE

R. Vernescu, București. 1. Uciderea lui Pierre Laporte, ministrul canadian al muncii, este al doilea asasinat politic din istoria canadiană, după formarea Confederației. În anul 1868, deputatul Thomas d'Arcy McGee a fost ucis la Ottawa de către un nationalist irlandez, Patrick Whelan, spinzurat ulterior. Cadavrul lui Pierre Laporte a fost descoperit cu ajutorul lui Michel Saint-Louis, reporter al stației de radio particulare C.K.A.C. care a recepționat mesajele transmise de răpitorii fostului ministru al muncii. Simbătă 17 octombrie, la orele 21 și 30 minute, el a surprins un apel în care se preciza că, în holul teatrului din Piața Artelor din Montreal, se află un mesaj. Mesajul anunța că Pierre Laporte fusese asasinat la 18 și 18 minute și indica locul în care se afla cadavrul — în apropierea aerodromului Saint-Hubert, într-un Chevrolet verde, același cu care fusese răpit cu o săptămână înainte. Pierre Laporte avea patruzeci și nouă de ani și urmărea dreptul la Universitatea din Montreal. În 1962 a fost ministru al afacerilor municipale din Québec, în 1965 ministru al afacerilor culturale. În urma alegerilor desfășurate în Québec, în aprilie 1970, Pierre Laporte a fost numit ministru al muncii.

MEMBRII CURȚII INTERNATIONALE DE JUSTIȚIE

Niculita Dobos, com. Lunca Hvei, jud. Bistrița-Năsăud. Cei cinsprezece membri ai Curții Internaționale de Justiție sunt următorii: Sir Muhammad Zafrulla Khan (Pakistan); mandatul expiră la 5 februarie 1973) — președinte; Fouad Ammoun (Liban, 1976) — vicepreședinte; Sir Gerald Fitzmaurice (Marea Britanie, 1973); Luis Padilla Nervo (Mexic, 1973); Isaac Forster (Senegal, 1973); André Gros (Franța, 1973); Cesar Bengzon (Filipine, 1976); Sture Petren (Suedia, 1976); Manfred Lachs (Polonia, 1976); Charles D. Onyeama (Nigeria, 1976); Hardy C. Dillard (S.U.A., 1979); Louis Ignacio-Pinto (Dahomey, 1979); Federico de Castro (Spania, 1979); Platon D. Morozov (U.R.S.S., 1979); Eduardo Jiménez de Aréchaga (Uruguay, 1979). Grefierul Curții Internaționale de Justiție este Stanislas Aquarone (Australia).

PRACTICA HARAKIRI ÎN LEGISLAȚIA JAPONEZĂ

Se știe mai puțin faptul că harakiri, această formă de sinucidere specific japoneză, a fost pînă în secolul trecut în mod legal pedeapsa capitală pronunțată împotriva japonezilor din înalta nobilitate care nu puteau fi atinși de mina călăului. Ultimele condamnări de acest gen au avut loc în a doua jumătate a secolului trecut. Perioada de izolare a Japoniei, cunoscută sub numele de epoca Tocugawa, a

luat sfîrșit în anul 1853 cînd amiralul american Perry în fruntea a patru vase de război a apărut în fața portului Uraga, din apropierea orașului Yedo și a prezentat un ultimatum din partea președintelui S.U.A. prin care se cerea deschiderea porturilor Japoniei pentru navele străine de comerț. S-au semnat tratate cu S.U.A. (1854), apoi cu Anglia, Rusia și Franța, în urma cărora au fost deschise porturile cele mai importante. Străinii se puteau stabili pe o rază de 24 mile în jurul orașelor Yokohama, Kobe, Osaka, Nagasaki. Invazia de mărfuri străine aducea prejudicii economice; izbucnesc acțiuni cu caracter xenofob. În Osaka, într-un cartier situat pe țărmul golfului în care locuiau cetățeni străini, mercenarii japonezi ai prințului din Biseu au tras mai multe focuri asupra străinilor. N-au fost înregistrate victime dar panica produsă a fost mare. Reprezentanții puterilor străine cer luarea de măsuri drastice pentru evitarea repetării unor astfel de acte. Ancheta guvernului stabilește vinovăția ofiterului care a comandat grupul; acesta e condamnat să execute harakiri. Execuția a avut loc într-un templu în cadrul unei ceremonii la care au participat reprezentanți ai guvernului, ai mikadoului și ai ambasadelor străine. În scurt timp, însă, cîțiva japonezi fanatici pătrunseră pe un vas francez și ucid 11 marinari. S-a descoperit că la atac au luat parte douăzeci de membri ai suitei prințului din Tosa. Deoarece navele străine ancorate în port amenințau cu bombardarea orașului, toți cei douăzeci au fost condamnați la harakiri. Comandantul vasului francez a oprit execuțiile după ce muriseră 11 din cei condamnați. După aceste evenimente, condamnările la harakiri au fost șterse din legislația japoneză.

D. MACH
Cimpia Turzii

VICTIMELE DIN IORDANIA

Ion Ursu, Bacău. 1. Nu există o cifră exactă privind numărul victimelor provocate de recentele ciocniri din Iordania. Potrivit unor publicații din R.A.U., numărul acestora s-ar ridica la 10 000; alte surse indică numărul de 30 000; un comunicat al Semilunei Roșii palestinienilor, difuzat la Amman, preciza că între 17 septembrie și 6 octombrie s-au înregistrat 3 440 morți și 10 840 răniți (dintre care 2 100 morți și 8 080 răniți la Amman; comunicatul afirmă însă că un mare număr de cetățeni sînt dați dispăruți și un alt mare număr de răniți au decedat din lipsă de îngrijiri medicale). 2. Potrivit afirmațiilor lui Léo Hamon, secretar de stat pe limbă primul ministru francez, care a răspuns unor întrebări într-o recentă ședință a Adunării Naționale franceze, Franța are aproximativ două mii de soldați și ofițeri în Ciad; o bază aeriană și un grup cantonat la Fort Lamy, capitala țării — 240 oameni; două companii ale legiunii străine și două companii de

infanterie — 600 de oameni; întărirea aeriană pentru avioane de transport și elicoptere — 385 de oameni; o misiune de asistență tehnică — 529 de ofițeri și subofițeri. Purtătorul de cuvînt al guvernului francez a declarat că „aceste forțe se află în Ciad pe baza unui acord de asistență militară a cărui ratificare a fost autorizată de Parlament printr-o lege din 28 iulie 1960” și că „toate aceste forțe vor fi readuse în Franța în 1971”.

F. Iuliu, Arad. Întrebarea dv. este foarte interesantă; răspunsul ar necesita însă un spațiu pe care profilul revistei noastre nu ni-l permite. Vă rugăm să vă adresați unei reviste de știință și tehnică sau de filozofie.

Jean Moldoveanu, Buda, jud. Suceava. Datorită faptului că regiunea denumită Amazonia nu a fost studiată îndeajuns din punct de vedere etnografic, nu se cunoaște numărul exact al triburilor care trăiesc aici, implicit al sefilor de triburi. Pentru cealaltă întrebare pe care ne-o adresați, vă sugerăm consultarea răspunsului publicat la această rubrică în nr. 34 din 1969.

VIITORUL CANALULUI DE SUEZ

Mai curînd sau mai tîrziu, situația din Orientul Apropiat se va lămurii și viața se va normaliza, actualii beligeranți înțelegînd că numai în pace și armonie se poate progresa. Dar Canalul de Suez — care, pînă acum trei ani, era cea mai mare cale de joncțiune maritimă, a lumii, sau chiar axa strategică cea mai importantă a globului — va mai putea fi, el, ceea ce a fost? Pînă la războiul din iunie 1967, pe Canalul de Suez treceau, pe zi, în medie, 58 de vapoare, citeodată chiar pînă la 80. În 1966, ultimul an de completă activitate, au trecut pe Canalul de Suez 21 250 vapoare, însumînd 274 250 000 tone, și care, venînd din toate colturile lumii, au transportat 241 893 000 tone de mărfuri, în special petrol. Canalul era calea de aprovizionare cea mai puțin oneroasă, ca și cea mai scurtă, și deci, cea mai rapidă. Cea mai mare parte a Europei și o bună parte a Asiei au fost tributare cana-

lului, mai ales cînd marile zăcămintele petroliere ale Golfului Persic au fost puse în valoare, devenînd principala sursă de aprovizionare cu combustibil a Europei. Petrolierele care făceau naveta între Golful Persic și Europa reprezentau pînă la 75 la sută din trafic. De cit timp va fi nevoie, miine, pentru a repune în stare de navigație Canalul de Suez — lung de 162,5 km, larg între 160 — 200 m. și adînc de 11,5 m. — de a reface toate instalațiile și posturile de semnalizare, ca și de a reclădi cele trei orașe riverane? Admițînd că traficul pe Canalul de Suez va fi reluat, se pune întrebarea dacă această cale maritimă va mai avea importanța și prosperitatea dinainte intrucît, grație tehnicii în construcțiile navale, petrolul din Arabia poate fi transportat foarte bine pe la Capul Bunei Speranțe, cu noile petroliere gigant, construite tocmai pentru această rută. În 1967, pe Canalul de Suez treceau trei sferturi din flota petrolieră mondială, sau cam 3 000 unități. Ce se va întîmpla miine, cînd două treimi din tonajul global vor fi vase de mare capacitate? Canalul de Suez nu le va putea primi, ele fiind prea mari pentru dimensiunile lui actuale. Deci, pentru a asigura supraviețuirea canalului, vor trebui făcute mari lucrări de dublare a capacității, ca și mari lucrări de terasament, ce vor necesita cheltuieli enorme. E de presupus că R.A.U. va face toate eforturile pentru realizarea acestei grele sarcini, cu atît mai mult cu cît există deja un proiect de adîncire și lărgire a canalului, proiect care se ridică la suma de 130 milioane de lire. Apoi, adaptarea Suezului pentru giganticele petroliere va putea fi în pas cu tehnica construcțiilor navale, care a și depășit petrolierele de 250 000 tone? Să sperăm că se va găsi o soluție care să salveze această cale maritimă, redîndu-i locul ce-i revine în comerțul internațional.

George BUDISTEANU
București

Emil Vasilescu, București. Bineînțeles că autorul articolului „Sprijin activ procesului de decolonizare”, apărut în nr. 43 al revistei noastre (pag. 9), este profesor dr. doc. Stanciu Stoian.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de
Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Liviu Rodescu

Redacția și administrația: București, Piața Școlii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”

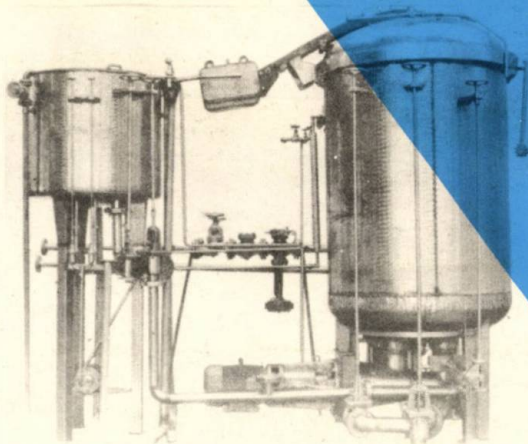
Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali
și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Uzina METALUL ROȘU — CLUJ

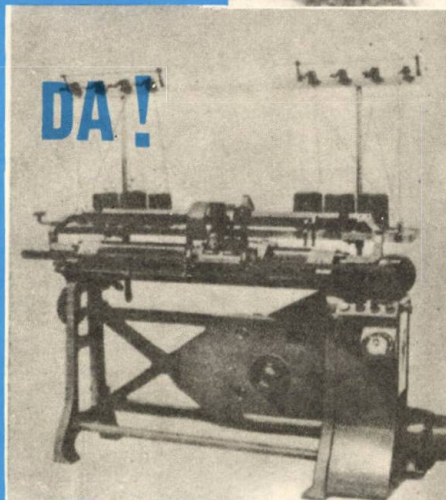
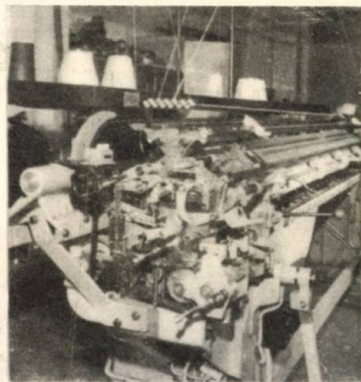
realizează :

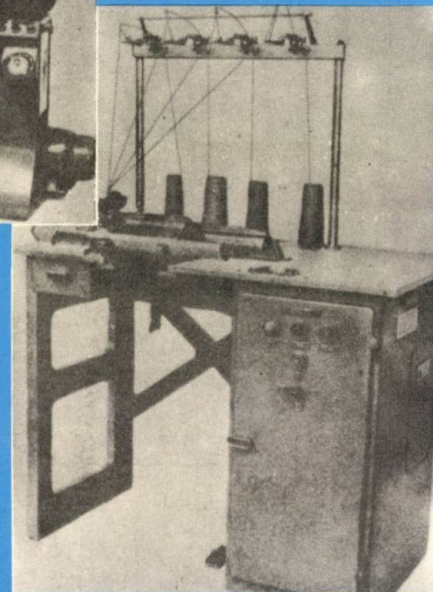
- Utilaj destinat finisajului textil
- Utilaje necesare tăbăcăriilor, pentru prelucrarea pieilor

- Utilaje pentru diverse alte sectoare ale industriei ușoare, ca de exemplu, pentru industria sticlăriei, a porțelanului, a maselor plastice și a cauciucului

- Mașina semiautomată de tip M.T.D., executată în cinci fineți (5, 6, 7, 8, 10) pentru tricotat degete la mînuși

- Mașina de tricotat semiautomatizată de tip VKTM, executată în patru fineți (3, 8, 10, 12) pentru prelucrarea fibrelor de bumbac, de lînă, de viscoză și poli-acrilanitrilice în tricouri.

METALUL ROȘU
str. Tudor Vladimirescu 12—14
Cluj

produce și livrează :

**Rulmenți de construcție
specială
Rulmenți radiali și axiali
cu bile
Rulmenți oscilanți
cu role butoi
Rulmenți radiali cu role
cilindrice**

**Fabrica de rulmenți
BÎRLAD**

LUMEA

Nr. 45

5 noiembrie 1970

VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN IUGOSLAVIA

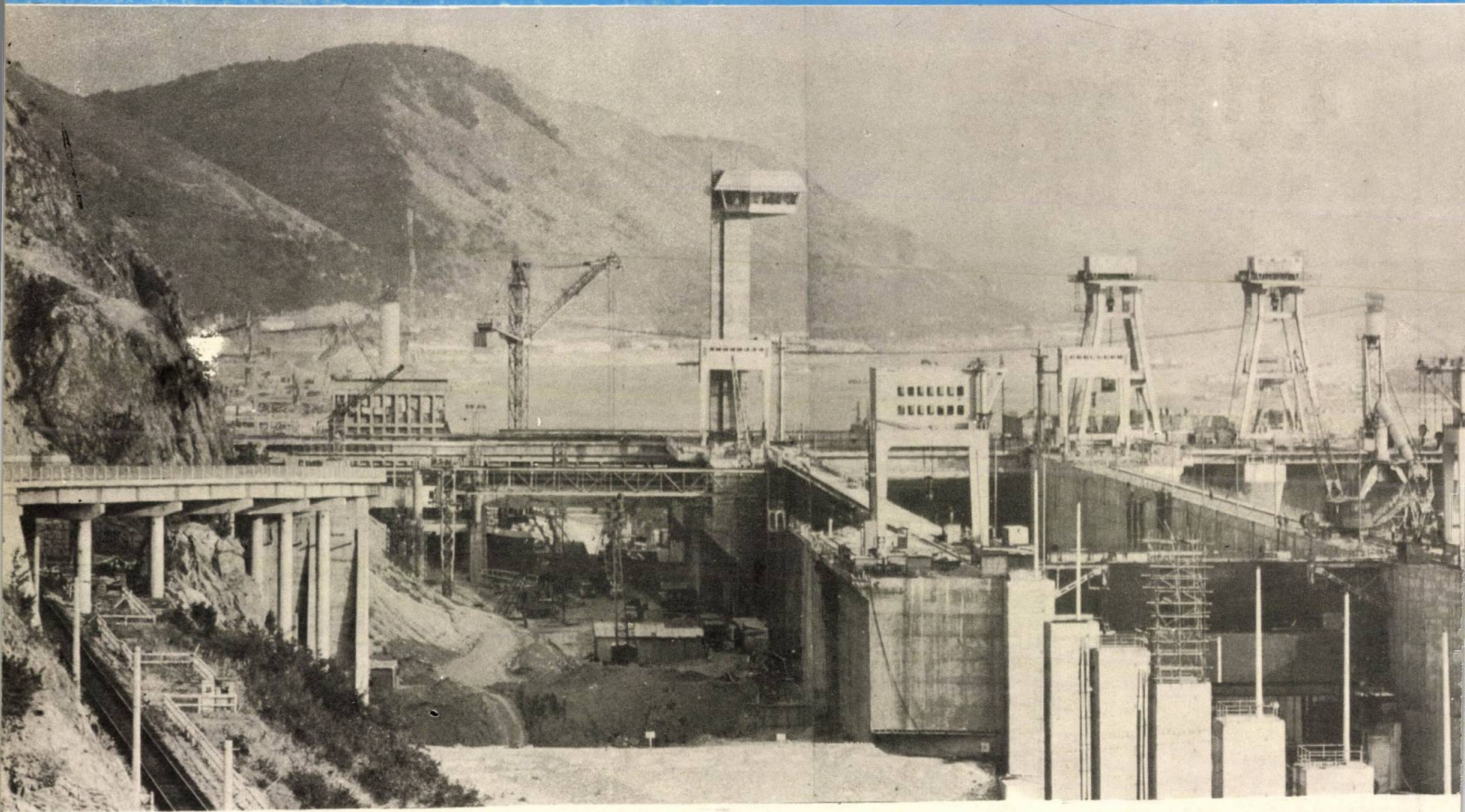
7 Noiembrie

◆
**DIN DOCUMENTELE
SESIUNII JUBILIARE
A O.N.U.**

◆
***Programul
guvernului
Allende***
◆

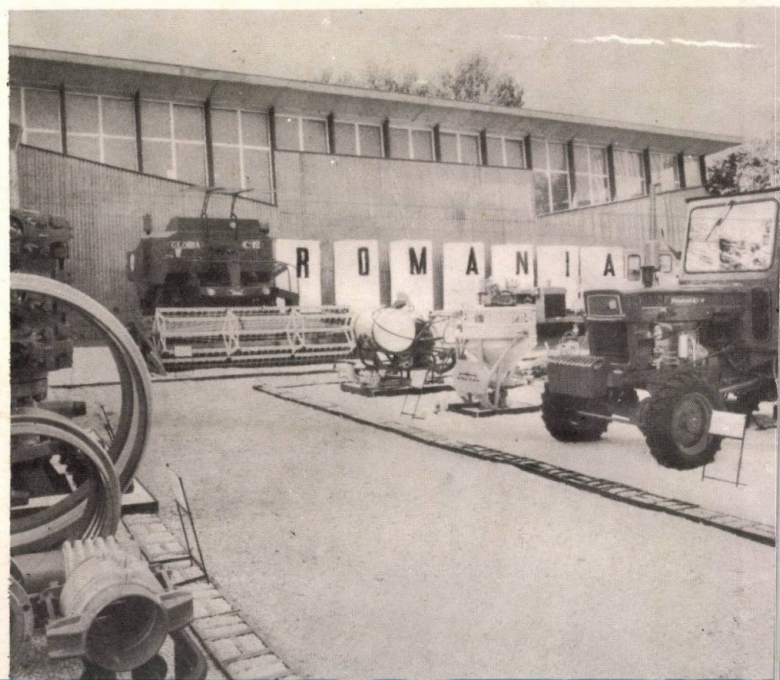
Pe șantierul marii hidro-
centrale de la Porțile de
Fier

IMAGINI ALE COOPERĂRII ROMÂNNO-IUGOSLAVE

Pavilionul iugoslav
la Tirgul Internațional
București

Standul românesc
la Tirgul internațional
de la Zagreb